

การพัฒนาการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาและวัฒนธรรม
(สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์)โดยใช้โครงงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

วรัญญา พักอยู่

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

พ.ศ. 2562

**Development of Learning in Social Studies, Religion and Culture Subject
(Strand 3: Economics) using a Project for Prathomsuksa 3 Students**

Waranya Phakyoo

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Education Program

Department of Curriculum and Instruction

College of Education Sciences, Dhurakij Pundit University

2019

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาการเรียนรู้อิงวิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

เสนอโดย นางสาววิชญญา พักอยู่

สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชติ ทองेम

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูรย์ สินดารัตน์)

..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชติ ทองेम)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.พจนมาลย์ สกลเกียรติ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภารัตน์ แสงจันทร์)

วิทยาลัยครุศาสตร์รับรองแล้ว

..... คณบดีวิทยาลัยครุศาสตร์
(อาจารย์ ดร.พงษ์ภิญโญ แม้นโกศล)

วันที่ 30 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2562

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาและวัฒนธรรม(สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์)โดยใช้โครงงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
ชื่อผู้เขียน	วรัญญา พักอยู่
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ทองेम
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา	2561

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์)โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 2) ศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยการเรียนรู้แบบโครงงาน 3) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและวัฒนธรรม(สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) 4) ศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์)โดยใช้โครงงาน กลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเขาพระ จังหวัดพิจิตร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน เรื่อง การผลิตและการแข่งขันทางการค้า 2) แบบประเมินโครงงาน 3) แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) 5) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาและวัฒนธรรมโดยใช้โครงงาน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ Paired Sample t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนาการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงาน นักเรียนทุกกลุ่มมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 100 2) นักเรียนทุกกลุ่มมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.42-3.56 3) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 4) ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์)โดยใช้โครงงานภาพโดยรวมความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.65 , S.D. = 0.49)

คำสำคัญ : การเรียนรู้โดยใช้โครงงาน, วิชาสังคมศึกษาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์)

Thesis Title	Development of Learning in Social Studies, Religion and Culture Subject (Strand 3: Economics) using a Project for Prathomsuksa 3 Students
Author	Waranya Phakyoo
Thesis advisor	Asst. Prof. Dr. Anchali Thongame
Department	Curriculum & Instruction
Academic Year	2018

ABSTRACT

The objectives of this experimental research were 1) to develop learning in the social studies, religion and culture subject (Strand 3: Economics) using a project of Prathomsuksa 3 students, 2) to examine students' group work behavior, 3) to investigate learning achievement in the social studies, religion and culture subject (Strand 3: Economics) using a project, and 4) to explore students' satisfaction towards the social studies, religion and culture subject (Strand 3: Economics) using a project. The target group selected by a purposive sampling method was 20 Prathomsuksa 3 students from Baan Khao Phra School, Pichit Province, studying in the second semester of academic year 2018. The research tools were 1) lesson plans of the topic 'Production and Trade Competition', 2) the project evaluation form, 3) the team work evaluation form, 4) the achievement test of social studies, religion and culture subject (Strand 3: Economics), and 5) the questionnaire on students' satisfaction towards the instruction using a project. Statistics used in this research were percentage, mean score, standard deviation, and paired sample t-test.

The research results were as follows: 1) learning development of all students (100%) in the social studies, religion and culture subject (Strand 3: Economics) passed the criterion score at 80%, 2) the overall assessment of work behavior was at the highest level, ranging from 3.42-3.56 3) the students' posttest average scores were significantly higher than their pretest average scores at the .05 level, and 4) the students' satisfaction towards the social studies, religion and culture subject (Strand 3: Economics) using a project was at the highest level. (Mean = 4.65 , S.D. = 0.49)

Keywords: Learning through a project, social studies, religion and culture subject (Strand 3: Economics)

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี เพราะได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ทองเอน อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ให้คำแนะนำและชี้แนะข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งมาโดยตลอด อีกทั้งได้ให้ความช่วยเหลือในกระบวนการดำเนินการวิจัย ตลอดจนตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องของงานวิทยานิพนธ์ให้งานมีคุณภาพ และสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่า ผู้วิจัยขอขอบพระคุณด้วยความเคารพอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภารัตน์ แสงจันทร์ และอาจารย์ ดร.พจนมาลย์ สกลเกียรติ ที่เมตตาเป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และได้ให้คำปรึกษาพร้อมทั้งชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ส่งผลให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จเรียบร้อยผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วยความเคารพยิ่ง

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญรัช วิกิตภูมิประเทศ ดร.พจนมาลย์ สกลเกียรติ และดร.กันตภา สุทธิอาจ ที่เมตตาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์สาขาหลักสูตรและการสอนทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ โดยเฉพาะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ทองเอน ที่ให้กำลังใจและอำนวยความสะดวกตั้งแต่ต้นเสมอมา ตลอดทั้งเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ คณะผู้บริหารสถานศึกษาและคุณครู โรงเรียนบ้านเขาพระที่อนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยให้คำแนะนำในการจัดทำวิจัย ตลอดจนอำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ให้เสร็จสิ้นในเวลาอันจำกัด

ขอขอบพระคุณบิดา มารดา ครอบครัวซึ่งเป็นที่รักยิ่ง และเพื่อน ๆ ที่คอยสนับสนุนและเป็นกำลังใจที่สำคัญแก่ผู้วิจัยจนทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องสักการะแก่คุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่กรุณาวางรากฐานการศึกษาให้แก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

วรัญญา พักอยู่

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฉ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	6
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.....	10
2.2 การเรียนรู้โดยใช้โครงงาน.....	14
2.3 ทฤษฎีกระบวนการกลุ่ม.....	38
2.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	46
2.5 ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้.....	52
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	54
2.7 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	57
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	58
3.1 กลุ่มเป้าหมาย.....	58
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	58
3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	68

สารบัญ (ต่อ)

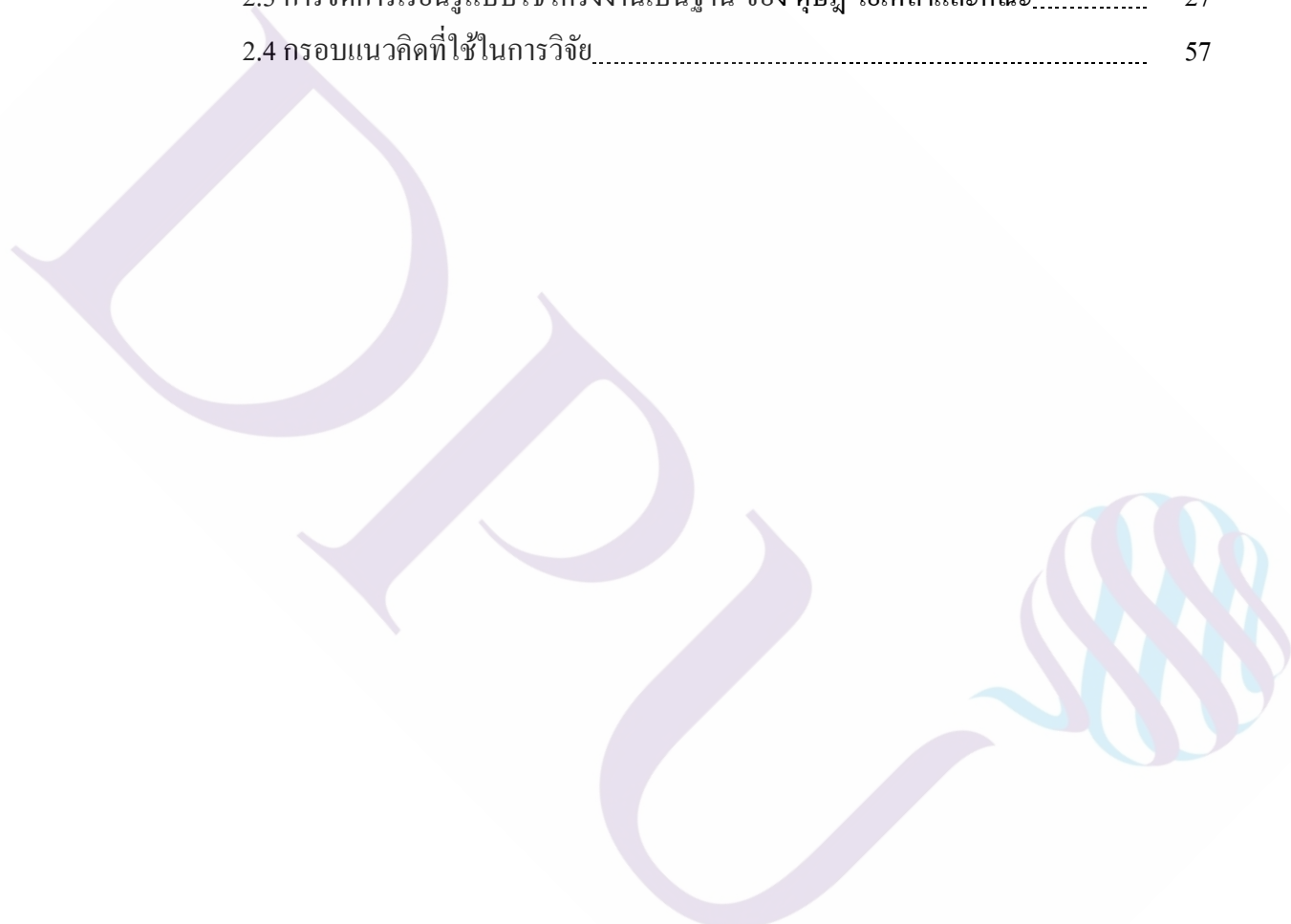
บทที่	หน้า
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
4. ผลการศึกษา.....	72
4.1 ผลการพัฒนารการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.....	73
4.2 ผลการศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยการเรียนรู้แบบโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.....	76
4.3 ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.....	77
4.4 ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.....	79
5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	81
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	84
5.2 อภิปรายผล.....	85
5.3 ข้อค้นพบในการวิจัย.....	88
5.4 ข้อเสนอแนะ.....	88
บรรณานุกรม.....	90
ภาคผนวก.....	97
ก ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้.....	98
ข ตัวอย่างแบบประเมินการทำโครงงาน.....	118
ค ตัวอย่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	123
ง ตัวอย่างแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม.....	128
จ ตัวอย่างแบบสอบถามความพึงพอใจ.....	133
ประวัติผู้เขียน.....	136

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง มาตรฐาน ส 3.1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.....	12
2.2 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง มาตรฐาน ส 3.2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.....	13
2.3 การวิเคราะห์ขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน.....	30
4.1 แสดงคะแนน/ร้อยละ ความสามารถการทำโครงงานพัฒนาการ เรียนรู้วิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มๆ ละ 5 คน จำนวน 4 กลุ่ม.....	73
4.2 สรุปคะแนน/ร้อยละ ความสามารถการทำโครงงานพัฒนาการ เรียนรู้วิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มๆ ละ 5 คน จำนวน 4 กลุ่ม.....	76
4.3 แสดงคะแนนพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มๆ ละ 5 คน จำนวน 4 กลุ่ม.....	77
4.4 แสดงคะแนน/ร้อยละ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาศาสนาและ วัฒนธรรม(สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.....	77
4.5 แสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คน.....	79

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและ กระทรวงศึกษาธิการ.....	24
2.2 โมเดล จักรยานแห่งการเรียนรู้แบบ PBL ของ วิจารย์ พานิช.....	25
2.3 การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน ของ คุณฤดี โยเหลาและคณะ.....	27
2.4 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	57

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม มุ่งให้นักเรียนอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข การเป็นพลเมืองดี ศรีราชาในหลักธรรมของศาสนา การเห็นคุณค่าของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ความรักชาติและภูมิใจในความเป็นไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 10) ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง พ.ศ. 2553-2561 (คณะอนุกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 ด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี, 2553, น. 4-5) ที่มีเป้าหมาย เพื่อให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยประสบความสำเร็จในประเทศ โดยการสร้าง “พลเมือง” ที่มีความสามารถปกครองตนเองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งหมายถึง สมาชิกในสังคมที่ใช้สิทธิเสรีภาพ โดยมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม โดยบุคคลที่เป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย จะมีพฤติกรรมที่สำคัญ คือ การมีภาวะธรรม เป็นพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความเคารพซึ่งกันและกัน เคารพในระเบียบกฎเกณฑ์หรือระเบียบข้อบังคับของสังคมส่วนรวม มีความสามัคคีธรรม เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลซึ่งอยู่ร่วมกันในสังคมและมีการทำงานร่วมกัน มีการประสานประโยชน์ของหน่วยงานและองค์กรร่วมกัน มีลักษณะการร่วมคิดร่วมทำหรือทำงานเป็นทีมด้วยความเต็มใจเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และตั้งใจปฏิบัติงานนั้นให้สำเร็จ ล่วงตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนด และการมีปัญญารวมเป็นพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกในด้านผู้ใช้สติปัญญาใช้เหตุผลและความถูกต้องในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวัน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2555, น. 25-28)

จากสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) ที่ผ่านมายังไม่ได้ผล นอกจากนี้เนื้อหาตามที่หลักสูตรกำหนดก็เป็นวิชาการมาก อีกทั้งหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนการสอนเน้นความรู้ภาคทฤษฎี และวิธีการบรรยาย ทั้ง ๆ ที่เนื้อหาวิชาสังคมศึกษาแบ่งออกเป็นสาระต่างๆ ทั้ง เศรษฐศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ศาสนา สังคมเศรษฐกิจและวัฒนธรรม มีเนื้อหาคือ บทบาทหน้าที่การปฏิบัติตน การเคารพตนเอง เคารพผู้อื่น เคารพกติกา มีความรับผิดชอบต่อสังคม สินค้าและบริการตลอดจนเศรษฐกิจพอเพียง

และการได้มาซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวต้องจัดการเรียนการสอนแบบคิควิเคราะห์ ผีผ่นผ่านกิจกรรมเชิงกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มร่วมกัน นอกจากนี้ในปัจจุบันความรู้ความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตยในโรงเรียนซึ่งสัมพันธ์กับการสร้างความเป็นพลเมืองให้เป็นคนดีในสังคมโดยตรงนั้น แท้ที่ปรากฏในสถานศึกษาเป็นแต่เพียงการเลือกตั้งสภานักเรียนทั้ง ๆ ที่ประชาธิปไตยเป็นเรื่องของวิถีชีวิตการอยู่ร่วมกันในสังคม (คณะอนุกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี, 2553, น.2) ซึ่งจากสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม(สารที่3 เศรษฐศาสตร์) ส่งผลให้การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษานานาชาติ (IEA) ด้านความรู้เกี่ยวกับวิชานี้ พบว่านักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ย 452 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ย 500 คะแนนของ ICCS และเมื่อจำแนกระดับความสามารถของนักเรียนไทยพบว่ามีความสามารถระดับ 3 ร้อยละ 25 ความสามารถระดับ 2 ร้อยละ 29 ความสามารถระดับ 1 ร้อยละ 38 และความสามารถต่ำกว่าระดับ 1 ร้อยละ 25 (IEA, 2010 , อ้างถึงในสมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2557) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการขาดคุณลักษณะของนักเรียนไทย อีกทั้งยังมีปัญหาในด้านการจัดการศึกษา ซึ่งจากการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) พบว่าคะแนนเฉลี่ยในรายวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนโรงเรียนบ้านเขาพระ อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ตลอดจนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม(สารที่3 เศรษฐศาสตร์) อยู่ของนักเรียนในโรงเรียนบ้านเขาพระอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่า ร้อยละ 50 เป็นส่วนใหญ่

ทฤษฎี constructionism มีสาระสำคัญที่กล่าวถึงว่า ความรู้ไม่ใช่เกิดจากผู้สอนเพียงอย่างเดียว แต่สามารถสร้างขึ้นโดยผู้เรียนเองได้ และการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีก็ต่อเมื่อผู้เรียนลงมือกระทำด้วยตนเอง (Learning by Doing) ซึ่งการลงมือกระทำนี้ ไม่เพียงแต่ได้รับความรู้ใหม่ด้วยตนเองแล้ว แต่ยังสามารถเก็บข้อมูลของสิ่งแวดล้อมเข้าไปเป็นโครงสร้างของสมองตนเอง ขณะเดียวกันก็สามารถนำความรู้เดิมที่มีอยู่ปรับให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมภายนอกได้ และจะเกิดเป็นวงจรเช่นนี้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การลงมือกระทำด้วยตนเองจะสามารถเชื่อมโยงความรู้ระหว่างความรู้เก่าและความรู้ใหม่ สร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ขึ้นมา ซึ่งทั้งหมดจะอยู่ภายใต้ประสบการณ์และบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ โดยยึดหลักคิดที่ว่า “ การ เรียนรู้ที่ดีไม่ได้มาจากการหาวิธีการสอนที่ดีแก่ผู้สอน แต่มาจากการให้โอกาสที่ดีแก่ผู้เรียนในการสร้าง ” (Better learning will not come from finding better ways for the teacher to instruct, but from giving the learner better opportunities to construct)

วิจารณ์ พานิช (2555, น.9) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) นี้คือ ทักษะพื้นฐานที่มนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ทุกคนต้องเรียน เพราะโลกจะยิ่งเปลี่ยนแปลงเร็วขึ้นเรื่อย ๆ และมีความซับซ้อนซ่อนเงื่อนมากขึ้น ครูจึงต้องเอาใจใส่ พัฒนาขีด

ความสามารถของตนเองในด้านนี้ ให้สามารถออกแบบการเรียนรู้เพื่อให้ศิษย์เรียนรู้และพัฒนาทักษะของตนเองในด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมได้ตลอดชีวิต วิธีออกแบบการเรียนรู้ให้ศิษย์มีทักษะนี้ ใช้หลักการว่า ต้องมีการเรียนรู้แบบที่เด็กร่วมกันสร้างความรู้เองคือ เรียนรู้โดยการสร้างความรู้ และเรียนรู้เป็นทีม

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กระบวนการกลุ่มให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันเพื่อผลประโยชน์และเกิดความสำเร็จร่วมกันของกลุ่ม ซึ่งการเรียนแบบร่วมมือมิใช่เป็นเพียงจัดให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม เช่น ทำรายงาน ทำกิจกรรมประดิษฐ์หรือสร้างชิ้นงาน อภิปราย ตลอดจนปฏิบัติการทดลองแล้ว ผู้สอนทำหน้าที่สรุปความรู้ด้วยตนเองเท่านั้น แต่ผู้สอนจะต้องพยายามใช้กลยุทธ์ให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการประมวลสิ่งที่มาจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ จัดระบบความรู้สรุปเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเองเป็นหลักการสำคัญ (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2544, น. 15) ดังนั้น การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผู้สอนจะต้องเลือกเทคนิคการจัดการเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียนและผู้เรียนจะต้องมีความพร้อมที่จะร่วมกันทำกิจกรรม รับผิดชอบงานของกลุ่มร่วมกัน โดยที่กลุ่มจะประสบความสำเร็จได้ เมื่อสมาชิกทุกคนได้เรียนรู้บรรลุตามจุดมุ่งหมายเดียวกัน นั่นคือ การเรียนเป็นกลุ่มหรือเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง และBlackcom (1992) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นกลยุทธ์ที่ประสบความสำเร็จโดยผู้เรียนกลุ่มเล็ก ๆ ที่มีความสามารถต่างกัน ใช้กิจกรรมการเรียนที่หลากหลาย ในการปรับปรุงความเข้าใจในเนื้อหาวิชา สมาชิกแต่ละคนในทีมจะไม่เพียงจะต้องมีความรับผิดชอบแต่ต้องช่วยเหลือกันในกลุ่ม ซึ่งสร้างบรรยากาศของสัมฤทธิ์ผลในการเรียนอีกด้วย

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ ตั้งอยู่บนความเชื่อ และหลักการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ คือ เชื่อมมั่นในศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ภายใต้หลักการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับสภาพจริงในท้องถิ่น กล่าวคือ ผู้เรียนได้เลือกเรื่อง ประเด็นปัญหาที่ต้องการจะศึกษาด้วยตนเอง ผู้เรียนเลือกและหาวิธีการตลอดจนแหล่งข้อมูลที่หลากหลายลงมือปฏิบัติ เรียนรู้ได้บูรณาการทักษะ ประสบการณ์ ความรู้ สิ่งแวดล้อมรอบตัวตามสภาพจริง ผู้เรียนเป็นผู้สรุปสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น และได้นำไปใช้จริง ซึ่งมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ดังนี้ ขั้นตอนความมุ่งหมาย ขั้นนี้ครูเป็นผู้ชี้แนะให้นักเรียนตั้งความมุ่งหมายของการเรียนว่าจะเรียนเพื่ออะไร เมื่อกำหนดขั้นตอนแล้วจึงเริ่มวางแผนหรือโครงการ นักเรียนจะช่วยกันวางแผนว่าทำอะไรจึงจะบรรลุตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ จะใช้วิธีใดในการทำกิจกรรม แล้วลงมือดำเนินการเป็นขั้นที่นักเรียนลงมือทำกิจกรรม หรือลงมือแก้ปัญหาตามแผนที่วางไว้ ครูคอยส่งเสริมให้นักเรียนได้กระทำ ได้คิด และ

ตัดสินใจด้วยตัวเองให้มากที่สุดและชี้แนะให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการวัดการทำงานเป็นระยะ ๆ และประเมินผล นักเรียนเป็นผู้ประเมินผลกิจกรรม หรือ โครงการที่ทำนั้นว่าบรรลุตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่มีข้อบกพร่อง และควรแก้ไขอย่างไร (กรมวิชาการ,2544, น.28)

การเรียนรู้แบบ โครงงาน(PBL) ได้แนะนำวิธีการสอนที่เกือบจะเหมือนชีวิตจริงและสิ่งแวดล้อมในโลกของการทำงานของศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้แบบ โครงงาน(PBL) เป็นการรวมทักษะที่หลากหลายรวมกันอยู่เป็นทักษะที่มีอยู่ใน โลกแห่งความจริง เช่น การตั้งคำถาม (Driving Question) กระบวนการเสาะแสวงหาความรู้ในเชิงลึกด้วยตนเอง(In-Depth Inquiry) การเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับเนื้อหาสาระ(Significant Content) การฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้มาใช้ปรับปรุงและแก้ไขปัญหา การจัดกิจกรรมท้าทาย ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้แก่ความร่วมมือในสถานที่ทำงาน การทำงานเป็นทีม คณะกรรมการที่มีความเข้มแข็งฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน สุลล วังสินธุ์ (2543) กล่าวว่า การสอนแบบ โครงงาน (Project Approach) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพราะมุ่งให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการคิดวิเคราะห์ห้อย่างมีเหตุผล สร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง ยังเป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักทำโครงการแบบต่าง ๆ ได้ การจัดการเรียนการสอนแบบ โครงงานซึ่งเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน และเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างแท้จริงสอดคล้องกับ ยุทธ โกรวรรณ์ (2544, น.7) การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โครงงาน(Learning Process on Project Approach) เป็นรูปแบบหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูผู้สอนพยายามจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง จากการได้ศึกษาค้นคว้า ทดลอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และลงมือปฏิบัติจริง (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์,2553, น.50-53)

ปัจจุบันการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้ในแบบ Learning by doing ผู้เรียนจะเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ แนวคิดนี้จะจัดการสอนแบบ โครงการ (Project-based learning) เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เรียนจากการปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ผู้เรียนได้ทดลองทำปฏิบัติ เสาะหาข้อมูล จัดระเบียบข้อมูล พิจารณาหาข้อสรุป ค้นคว้าหาวิธีการ กระบวนการด้วยตนเอง หรือร่วมกันเป็นกลุ่ม เน้นให้ผู้เรียนมีอิสระในการศึกษาหาความรู้ตามหลักประชาธิปไตยให้ผู้เรียนได้รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น ให้ได้ค้นคว้าหาข้อมูลความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มิใช่เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น ทำให้ผู้เรียนเกิดนิสัยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองได้ด้วยความมั่นใจ ผลการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีประสบการณ์ของจอห์น ดิวอี้ คือ 1) ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียน ได้เรียนรู้อย่างสนุกสนานโดยผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย และสื่อที่เร้าความสนใจ 2)ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ ตามความถนัดและศักยภาพด้วยการศึกษา ค้นคว้า

ฝึกปฏิบัติฝึกทักษะจนถึงการเรียนรู้ด้วยตนเองทำให้เกิดความเชื่อมั่นเป็นแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้
 ใฝ่เรียน 3) กิจกรรมกลุ่มช่วยเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ เกิดกระบวนการทำงาน เช่น
 มีการวางแผนการทำงาน มีความรับผิดชอบ เสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีวินัยในตนเอง มีพฤติกรรม
 ที่เป็นประชาธิปไตย เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ผู้เรียนที่เรียนรู้ซ้ำจะ
 เรียนรู้อย่างมีความสุข มีชีวิตชีวา ได้รับกำลังใจและได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน ทำให้เกิดความ
 มั่นใจ ผู้เรียนที่เรียนดีจะได้แสดงความสามารถของตนเอง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และแบ่งปันสิ่งที่ดี
 ให้แก่กัน 4) ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดจากการร่วมกิจกรรมและการค้นหาคำตอบจากประเด็น
 คำถามของผู้สอนและเพื่อน ๆ สามารถค้นหาคำตอบและวิธีการได้ด้วยตนเอง สามารถแสดงออกได้
 ชัดเจนมีเหตุผล 5) ทุกขั้นตอนการจัดกิจกรรม จะสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้ผู้เรียน
 ได้ซึมซับสิ่งที่ดีงามไว้ในตนเองอยู่ตลอดเวลา 6) กำเนียงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในการเรียนรู้
 และการปฏิบัติงาน โดยให้แต่ละคนเรียนรู้เต็มตามศักยภาพของตน ไม่นำผลงานของผู้เรียนมา
 เปรียบเทียบกัน มุ่งให้ผู้เรียนแข่งขันกับตนเองและไม่เล็งผลเลิศจนเกินไป 7) ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน
 คือ ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข เกิดการพัฒนารอบด้าน มีอิสระที่จะเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม
 กับตนเอง และนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

ดังที่กล่าวมาแล้วการเรียนรู้แบบ โครงงานเป็นการจัดประสบการณ์ที่เปิดโอกาสแห่ง
 การเรียนรู้ (Learning Opportunities) เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้อย่างหลากหลายผ่านกิจกรรมของ
 โครงงาน โดยครูมีบทบาทคอยรับความคิดการแสดงออกของเด็ก อำนวยความสะดวกและ
 สนับสนุนให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าอย่างอิสระซึ่งสอดคล้องกับหลักการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก
 โดยเฉพาะการสร้างเสริมทักษะด้านสังคมซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของพัฒนาการทุก ๆ ด้าน

จากสภาพการณ์และเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานสายผู้สอน
 จึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้อย่างไรวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม(สาระที่ 3
 เศรษฐศาสตร์) สาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
 เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม มีประสิทธิภาพ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ และ
 มีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาระดับสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และเป็นการปลูกฝังคุณธรรม
 จริยธรรมให้แก่นักเรียนเพื่อส่งผลถึงสังคมประเทศชาติในภายหน้าให้เกิดความสงบสุขร่มเย็นต่อไป
 ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม(สาระที่3 เศรษฐศาสตร์)โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยการเรียนรู้แบบโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม(สาระที่3 เศรษฐศาสตร์)โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนมีคะแนนผลงานวิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม(สาระที่3 เศรษฐศาสตร์) จากการทำโครงงานมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80
2. นักเรียนมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยการเรียนรู้แบบโครงงานอยู่ในระดับ ดี
3. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่3 เศรษฐศาสตร์)โดยใช้โครงงานอยู่ในระดับมาก

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 1 จำนวน 20 คน โรงเรียนบ้านเขาพระ จังหวัดพิจิตร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น

การเรียนรู้โดยใช้โครงงาน

2.2 ตัวแปรตาม

- 1) ความสามารถในการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์)
- 2) พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4) ความพึงพอใจ

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) ในครั้งนี้ คือ หน่วยการเรียนรู้เรื่อง การผลิตและการแข่งขันทางการค้า ใช้เวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวมเป็นจำนวน 16 ชั่วโมง โดยมีรายละเอียดของเรื่องดังนี้

1. ผู้ผลิตและผู้บริโภค
2. ปัญหาพื้นฐานและการแก้ปัญหาพื้นฐานทาง เศรษฐกิจ
3. การผลิตสินค้าและบริการ
4. ระยะเวลาดำเนินการวิจัย

ระยะเวลาในการวิจัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

การเรียนรู้โดยใช้โครงงาน หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) เป็นการเรียนรู้โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา เป็นผู้กระตุ้น เพื่อนำความสนใจที่เกิดจากตัวนักเรียนมาใช้ในการทำกิจกรรม ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวนักเรียนเอง นำไปสู่การเพิ่มความรู้ที่ได้จากการลงมือปฏิบัติ การพูด การฟัง การสังเกต และการจดบันทึก โดยนักเรียนมีการเรียนรู้ผ่านกระบวนการร่วมมือทำงานเป็นกลุ่ม ที่จะนำมาสู่การสรุปความรู้ใหม่ มีการเขียนกระบวนการจัดทำโครงงาน และได้ผลการจัดกิจกรรมเป็นผลงานแบบรูปธรรม ซึ่งมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน 5 ขั้นตอนดังนี้

1. การวางแผนการทำงาน หมายถึง ขั้นที่นักเรียนร่วมกันค้นหา เสนอ วิเคราะห์เรื่องที่เป็นปัญหาหรือเรื่องที่น่าสนใจ เพื่อนำมาสู่การวางแผนในการทำโครงงาน

2. การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล หมายถึง การที่นักเรียนร่วมกันวางแผนการ โดยระดมความคิดและหาข้อสรุปเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ โดยมีครูผู้สอนคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือและให้ข้อเสนอแนะ

3.และ 4. การดำเนินการ และการสรุปผล ขั้นที่นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรม และเก็บรวบรวมข้อมูล บันทึกผลที่เกิดขึ้นตามแผนการที่กำหนดไว้

5. การรายงานโครงการ หมายถึง ครูให้นักเรียนนำเสนอผลการเรียนรู้ และนำเสนอผลงานเพื่อให้เพื่อนร่วมชั้นและนักเรียนในโรงเรียน ได้ชมผลงานและเรียนรู้กิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติในการทำโครงงาน

การพัฒนาการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์)
 หมายถึง กระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตนเองผ่านกระบวนการจัดการศึกษาโดยยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพ ความสามารถ ความถนัด และความสนใจของแต่ละกลุ่ม โดยการประเมินผลจากผลงานที่ได้การทำโครงการของแต่ละกลุ่มในวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม(สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนการทดสอบของนักเรียนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม หมายถึง คะแนนความสามารถที่ได้จากการประเมินในการทำกิจกรรมภายในกลุ่มของนักเรียน ได้แก่ 1. การวางแผนการทำงาน 2. การให้ความร่วมมือในการทำงาน 3.การแสดงความคิดเห็น 4.ความกระตือรือร้นในการทำงาน 5. ความรับผิดชอบในหน้าที่ 6.การนำเสนอผลงานกลุ่ม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ประเมินโดยใช้แบบประเมินจากเกณฑ์การประเมิน

ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียน หมายถึง ความรู้สึกชอบของนักเรียนที่มีต่อการเรียน รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเขาพระ จังหวัดพิจิตร

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การทำงานเป็นทีมทำให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ทำให้เกิดทักษะในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
2. สามารถนำไปพัฒนากับการเรียนการสอนรายวิชาอื่นๆ ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนาการเรียนรู้อิงวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้การเรียนรู้แบบ โครงงาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาและค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องในหัวข้อตามลำดับ ดังนี้

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2.1.1 แนวทางการจัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

2.1.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2.1.3 คำอธิบายรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์)

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน

2.2.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (PROJECT-BASED LEARNING)

2.2.2 ความหมายของการเรียนรู้โครงใช้โครงงาน

2.2.3 ลักษณะสำคัญของการเรียนแบบ โครงงาน

2.2.4 องค์ประกอบของโครงงาน

2.2.5 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน

2.2.6 ประเภทของโครงงาน

2.2.7 ขั้นตอนของการเรียนแบบโครงงาน

2.2.8 ประโยชน์ของการเรียนแบบโครงงาน

2.2.9 ข้อควรคำนึงของการเรียนแบบโครงงาน

2.2.10 บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้องในการเรียนแบบโครงงาน

2.3 ทฤษฎีกระบวนการกลุ่ม (Group Process)

2.3.1 หลักการและแนวคิดทฤษฎีกระบวนการกลุ่ม

2.3.2 หลักการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม

2.3.3 รูปแบบและขั้นตอนการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม

2.3.4 ขนาดของกลุ่มและการแบ่งกลุ่ม

2.3.5 วิธีการสอนที่สอดคล้องกับหลักการการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม

2.3.6 การประเมินผลการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม

2.3.7 บทบาทของครูและนักเรียนในการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม

2.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.5.1 ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.5.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.5.3 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.5 ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้

2.6.1 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

2.6.2 ลักษณะของความพึงพอใจ

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2.1.1 แนวทางการจัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ทำไมต้องเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก

เรียนรู้อะไรในสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่าง ๆ ไว้ดังนี้

- ศาสนา ศิลปกรรมและจริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการ

พัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเอง อยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

- หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ระบบการเมืองการปกครองในสังคม ปัจจุบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลุกฝังค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

- เศรษฐศาสตร์ การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

- ประวัติศาสตร์ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

- ภูมิศาสตร์ ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่าง ๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

- ได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและผู้ที่อยู่รอบข้าง ตลอดจนสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นที่อยู่อาศัย และเชื่อมโยงประสบการณ์ไปสู่โลกกว้าง

- ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีทักษะกระบวนการ และมีข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ มีความเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ การอยู่ร่วมกันและการทำงานกับผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียน และได้ฝึกหัดในการตัดสินใจ

- ได้ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนในลักษณะการบูรณาการ ผู้เรียนได้เข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับปัจจุบันและอดีต มีความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจได้ข้อคิดเกี่ยวกับรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว เข้าใจถึงการเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค รู้จักการออมขั้นต้นและวิธีการเศรษฐกิจพอเพียง

- ได้รับการพัฒนาแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิปัญญา เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจในขั้นที่สูงต่อไป

2.1.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรสถานศึกษา

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด	ผู้เรียนรู้อะไร	ผู้เรียนทำอะไรได้
1. จำแนกความต้องการและความจำเป็นในการใช้สินค้าและบริการในการดำรงชีวิต	สินค้าและบริการมีทั้งความต้องการและความจำเป็นในการดำรงชีวิตของมนุษย์	จำแนกความต้องการและความจำเป็นในการใช้สินค้าและบริการในการดำรงชีวิต
2. วิเคราะห์การใช้จ่ายของตนเอง	การวิเคราะห์บัญชีการใช้จ่ายประจำวันเป็นการควบคุมการใช้จ่ายอย่างเหมาะสม	วิเคราะห์บัญชีรายรับ-จ่ายเงินประจำวันในรอบเดือนของตนเอง
3. อธิบายได้ว่าทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดมีผลต่อ การผลิตและบริโภคสินค้าและบริการ	ทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตมีจำกัดแต่ความต้องการของมนุษย์มีไม่จำกัด จึงจำเป็นต้องเลือกใช้เฉพาะสิ่งที่มีความจำเป็น	อธิบายทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดมีผลต่อ การผลิตและบริโภคสินค้าและบริการ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

ตัวชี้วัด	ผู้เรียนรู้อะไร	ผู้เรียนทำอะไรได้
1.บอกสินค้าและบริการที่รัฐจัดหาและให้บริการแก่ประชาชน	สินค้าและบริการที่จำเป็นขั้นพื้นฐานภาครัฐต้องจัดหาและให้บริการแก่ประชาชนเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี	บอกสินค้าและบริการที่รัฐจัดหาและให้บริการแก่ประชาชน
2.บอกความสำคัญของภาษีและบทบาทของประชาชนในการเสียภาษี	ประชาชนมีหน้าที่เสียภาษีให้รัฐเพื่อนำมาพัฒนา และให้บริการแก่ประชาชน	นำเสนอ เรื่อง บทบาทและหน้าที่ของประชาชนเกี่ยวกับการเสียภาษี
3.อธิบายเหตุผลการแข่งขันทางการค้าที่มีผลทำให้ราคาสินค้าลดลง	การแข่งขันทางการค้ามีผลกระทบทำให้ราคาสินค้าลดลง	อธิบายเหตุผลการแข่งขันทางการค้าที่มีผลทำให้ราคาสินค้าลดลง

2.1.3 คำอธิบายรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 รหัสวิชา ส13101 เวลา 80 ชั่วโมง มีรายละเอียดดังนี้

ศึกษา วิเคราะห์ อธิบาย ยกตัวอย่างประโยชน์ของการปฏิบัติตนตามประเพณีและวัฒนธรรมในครอบครัว ท้องถิ่น การดำเนินชีวิตของตนเอง และผู้อื่นที่อยู่ในกระแสวัฒนธรรมที่หลากหลาย ความสำคัญของวันหยุดราชการที่สำคัญ บุคคลซึ่งมีผลงานที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและท้องถิ่นของตน บทบาทหน้าที่ของสมาชิกของชุมชน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการประชาธิปไตย ความแตกต่างของกระบวนการตัดสินใจในชั้นเรียน/โรงเรียนและชุมชน โดยวิธีการออกเสียงโดยตรงและการเลือกตัวแทนออกเสียง การเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน/โรงเรียนและชุมชนที่เป็นผลจากการตัดสินใจของบุคคลและกลุ่ม

ศึกษา วิเคราะห์ อธิบาย จำแนกความต้องการและความจำเป็นในการใช้สินค้าและบริการในการดำรงชีวิต การใช้จ่ายของตนเอง และนำทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดมีผลต่อการผลิตและบริการสินค้าและบริการของรัฐ จัดหาและให้บริการแก่ประชาชน ความสำคัญของภาษีและบทบาทของประชาชนในการเสียภาษี การแข่งขันทางการค้า ที่มีผลทำให้ราคาสินค้าลดลง

ศึกษา วิเคราะห์ อธิบาย เปรียบเทียบ ตระหนัก การใช้แผนที่ แผนที่ และภาพถ่ายในการหาข้อมูลทางภูมิศาสตร์ในชุมชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเขียนแผนผังง่าย ๆ แสดงตำแหน่งที่ตั้ง

ของสถานที่สำคัญในบริเวณ โรงเรียนและชุมชน ลักษณะกายภาพกับลักษณะทางสังคมของชุมชน การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในชุมชนจากอดีตถึงปัจจุบัน การพึ่งพาสีงแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในการสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์และการประกอบอาชีพ มลพิษและการก่อให้เกิดมลพิษโดยมนุษย์ ความแตกต่างของเมืองและชนบท การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในชุมชน

โดยใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ กระบวนการกลุ่ม กระบวนการสืบค้น กระบวนการทางประวัติศาสตร์ กระบวนการทางภูมิศาสตร์ กระบวนการทางจริยธรรม กระบวนการประชาธิปไตย

เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการสื่อสาร และเห็นคุณค่าของการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน มีความซื่อสัตย์สุจริตรักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ

รหัสตัวชี้วัด

ส 1.1 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/3 ป.3/4 ป.3/5 ป.3/6 ป.3/7

ส 1.2 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/3

ส 2.1 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/3 ป.3/4

ส 2.2 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/3

ส 3.1 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/3

ส 3.2 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/3

ส 5.1 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/3

ส 5.2 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/3 ป.3/4 ป.3/5

รวม 39 ตัวชี้วัด

2.2 การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน

2.2.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (PROJECT-BASED LEARNING)

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นการเรียนรู้อย่างเป็นระบบตามลำดับขั้นตอน บูรณาการการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถและทักษะหลายด้าน ศึกษาข้อมูลทีละกลุ่มเล็ก เป็นการแสวงหาความรู้และสรุปสิ่งที่ค้นพบด้วยตนเอง เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนพึ่งตนเอง ครูเพียงทำหน้าที่คอยกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ นักเรียนเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกสถานที่ศึกษาเรื่องที่สนใจแล้วทำโครงงาน ในศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานคือการจัดการเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้กระตุ้นเพื่อนำความสนใจที่เกิดจากตัวนักเรียนมาใช้ในการทำกิจกรรมค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวนักเรียนเอง นำไปสู่การเพิ่มความรู้ที่ได้จากการลงมือ

ปฏิบัติ การฟังและการสังเกตจากผู้เชี่ยวชาญ โดยนักเรียนมีการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ที่จะนำมาสู่การสรุปความรู้ใหม่ มีการเขียนกระบวนการจัดทำโครงการและได้ผลการจัดกิจกรรมเป็นผลงานแบบรูปธรรม (คุชฎี โยเหลาและคณะ, 2557, น. 19-20)

ลักษณะเด่นของการเรียนรู้แบบโครงการ เป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่มีผู้ให้ความสนใจมากในปัจจุบัน การเรียนรู้แบบโครงการเป็นรูปแบบหนึ่งของ Child-centered Approach ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำงานตามระดับทักษะที่ตนเองมีอยู่ เป็นเรื่องที่น่าสนใจและรู้สึกสบายใจที่จะทำ นักเรียนได้รับสิทธิในการเลือกว่าจะตั้งคำถามอะไร และต้องการผลผลิตอะไรจากการทำงานชิ้นนี้ โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนอุปกรณ์และจัดประสบการณ์ให้แก่ นักเรียน สนับสนุนการแก้ไขปัญหา และสร้างแรงจูงใจให้แก่ นักเรียน โดยลักษณะของการเรียนรู้แบบโครงการ มีดังนี้

1. นักเรียนกำหนดการเรียนรู้ของตนเอง
2. เชื่อมโยงกับชีวิตจริง สิ่งแวดล้อมจริง
3. มีฐานจากการวิจัย หรือ องค์ความรู้ที่เคยมี
4. ใช้แหล่งข้อมูล หลายแหล่ง
5. ผังตรงด้วยความรู้และทักษะบางอย่าง (embedded with knowledge and skills)
6. ใช้เวลามากพอในการสร้างผลงาน
7. มีผลผลิต

ถวัลย์ มาศจรัสและมณี เรืองจำ (2549, น. 17-20) กล่าวถึงแนวคิดการเรียนรู้แบบโครงการ (Project-based Learning) ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ในลัทธิปรัชญาการศึกษา ได้แก่ ประสบการณ์ นิยมและปรัชญาการศึกษาแบบพัฒนาการนิยม ทั้งสองปรัชญานี้เชื่อถือว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ได้ด้วยประสบการณ์และการปฏิบัติจริงที่รู้จักกันดีตามแนวคิดของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) เรื่องเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง

โดยทฤษฎีการศึกษาการเรียนรู้แบบโครงการเกิดมาในยุคของ John Dewey ในอดีตการจัดการเรียนรู้มีการนำไปใช้ในวิชาที่เน้นการฝึกปฏิบัติโดยตรง ค.ศ. 1900 (พ.ศ. 2443) แนวคิดการเรียนรู้ด้วยโครงการแพร่หลายไปสู่วิชาสามัญ โดยมหาวิทยาลัยโคลัมเบียนำแนวคิดจากปรัชญาการศึกษาของ John Dewey ไปใช้ในการจัดการศึกษาภายในมหาวิทยาลัย ในเวลาต่อมาแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการก็มีการเผยแพร่ไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

วลัย พานิช (2549, น. 19) กล่าวว่าแนวการสอนแบบโครงการเป็นวิธีการที่เน้นหลักการสอนเพื่อพัฒนานักเรียน คือเป็นการสอนที่ใช้กระบวนการสืบสอบ ค้นหาข้อมูลและนำไปสู่การแก้ปัญหา ส่งเสริมความอยากรู้อยากทดลองและเป็นการเรียนรู้ที่ได้ความรู้เนื้อหาสาระ

ทักษะกระบวนการและ ทักษะคิดไปพร้อมกัน เป็นการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้จากการทำงานกลุ่มมากขึ้น

สุคนธ์ ดิษฐพานนท์ (2550, น. 51) กล่าวว่าวิธีสอน โครงงานเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหรือปฏิบัติตามหัวข้อที่สนใจ ผู้เรียนต้องฝึกกระบวนการทำงานอย่างมีขั้นตอน มีการวางแผนการทำงานหรือการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบจนดำเนินงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะในการเรียนรู้อย่างหลากหลายอันเป็นประสบการณ์ตรงที่มีคุณค่า นำไปประยุกต์ใช้ ในการดำเนินงานต่าง ๆ ได้ วิธีสอน โครงงานสามารถสอนต่อเนื่องกับวิธีสอนแบบบูรณาการได้ทั้งในรูปแบบบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้และระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียน ได้นำองค์ความรู้และประสบการณ์ที่ได้มาบูรณาการเพื่อทำโครงการ

ชวลิต ชุกาแพง (2551, น. 105-106) กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงานเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัด และความสามารถของตนเองซึ่งอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือกระบวนการอื่น ๆ ที่เป็นระบบ ไปใช้ในการศึกษาหาคำตอบในเรื่องนั้น ๆ ภายใต้อำนาจแนะนำปรึกษาและความช่วยเหลือจากผู้สอนหรือผู้ที่เชี่ยวชาญ เริ่มตั้งแต่การเลือกเรื่องที่จะศึกษา การวางแผน การดำเนินงานตามขั้นตอนที่กำหนด ตลอดจนการนำเสนอผลงาน ในการทำโครงการนั้นทำได้ทุกระดับชั้น เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มทำในเวลาเรียนหรือนอกเวลาเรียนก็ได้

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบ โครงงานเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติใช้กระบวนการแสวงหาความรู้หรือค้นคว้าหาคำตอบในสิ่งที่ผู้เรียนอยากรู้หรือสงสัยด้วยวิธีการหลากหลาย โดยการศึกษาค้นคว้าทดลองตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ ผู้เรียนกำหนดสิ่งที่ต้องการศึกษาเรียนรู้ทดลอง สรุปผลด้วยตนเองโดยมีครูหรือที่ปรึกษาเป็นผู้แนะนำ เป็นผู้ให้ข้อมูลย้อนกลับในทางบวก ให้ความช่วยเหลือผู้เรียน ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ด้วยประสบการณ์ และการปฏิบัติจริง

2.2.2 ความหมายของการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน

จิราภรณ์ ศิริทวี (2541, น. 34) กล่าวว่า การสอนแบบโครงงาน เป็นการสอนให้นักเรียนรู้จักทำโครงการวิจัยเล็กๆ ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะและสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพระเบียบวิธีดำเนินการเป็นระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ จุดประสงค์หลักของการสอนแบบโครงงานต้องกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักสังเกต รู้จักการตั้งคำถาม รู้จักการตั้งสมมติฐาน รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อตอบคำถามที่ตนเองอยากรู้ รู้จักสรุปและทำความเข้าใจกับสิ่งที่ค้นพบ

ธีรพันธ์ ตานนท์ (2542, น. 17) กล่าวว่า การสอนแบบโครงงาน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรื่องที่ต้องการจะศึกษาด้วยตนเอง กำหนดประเด็นปัญหาขึ้นตามความสนใจ ใช้กระบวนการแก้ปัญหาในการศึกษาความรู้ และนำเสนอผลการศึกษาดวยวิธีการของตนเองอย่างเป็นขั้นตอน การสอนแบบโครงงานเป็นการสอนให้นักเรียนรู้จักวิธีทำโครงการการวิจัยเล็ก ๆ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะความรู้ และสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพ ระเบียบวิธีดำเนินการเป็นระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ จุดประสงค์หลักของการสอนแบบโครงงานต้องกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักสังเกต รู้จักตั้งคำถาม รู้จักสมมติฐาน รู้จักวิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อตอบคำถามที่ตนเองอยากรู้ รู้จักสรุปและทำความเข้าใจกับสิ่งที่ค้นพบ โครงงานอาจจัดในเวลาเรียนหรือนอกเวลาเรียนก็ได้

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542, น. 18) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้โครงงาน เป็นการเรียนรู้ อย่างหนึ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าให้ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้นในหัวข้อที่กำลังเรียน การศึกษาค้นคว่านี้อาจทำเป็นรายบุคคลหรือเป็นทีม ลักษณะที่สำคัญของโครงงานคือการศึกษาค้นคว้าเพื่อหาคำตอบให้กับข้อสงสัยในเรื่องนั้น ๆ ที่ผู้เรียนหรือกลุ่มเพื่อตั้งข้อสงสัยขึ้นมา เป้าหมายของโครงงานคือให้ได้เรียนรู้มากขึ้นในเรื่องนั้น ๆ มากกว่าที่จะค้นหาคำตอบที่ถูกต้องเพื่อตอบคำถามของผู้สอน

ลัดดา ภู่เกียรติ (2544, น. 27) ได้กล่าวว่า การสอนแบบโครงงาน เป็นวิธีการเรียนรู้ที่เกิดจากความสนใจใฝ่รู้ของผู้เรียนที่อยากจะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลาย ๆ สิ่ง ที่สงสัยและอยากรู้คำตอบให้ลึกซึ้งชัดเจน หรือต้องการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ ให้มากขึ้นกว่าเดิม โดยใช้ทักษะกระบวนการและปัญญาหลาย ๆ ด้าน มีวิธีการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนต่อเนื่อง มีการวางแผนในการศึกษาอย่างละเอียดแล้วลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ จนได้ข้อสรุปหรือผลการศึกษาหรือคำตอบเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ซึ่งสามารถกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า โครงงานเป็นอีกรูปแบบหนึ่ง ของการทำวิจัยโดยเด็ก ๆ เพราะเด็กนักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติเพื่อที่จะพัฒนาความรู้ โดยใช้ระเบียบวิธีการทำงานที่เป็นระบบใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ในการศึกษาค้นคว้าความรู้ ความจริงจนได้ข้อสรุป

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545, น. 59) กล่าวว่า การสอนแบบโครงงาน เป็นวิธีการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติใช้กระบวนการแสวงหาความรู้หรือค้นหาคำตอบในสิ่งที่ผู้เรียนอยากรู้หรือสงสัยด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างหลากหลาย เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิด สามารถค้นคว้าและแก้ปัญหาด้วยตนเอง เป็นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกับผู้อื่น

อดัม เชยกิจวงศ์ (2545, น. 74) กล่าวว่าโครงการคือแผนงานและกิจกรรมที่กำหนดรูปแบบการทำงานอย่างมีระบบ มีกระบวนการทำงานที่ชัดเจนเพื่อให้สามารถผลิตชิ้นงานหรือผลงานที่สัมพันธ์ กับหลักสูตรและนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตได้จริง การทำโครงการผู้เรียนอาจทำเป็นรายบุคคลหรือ เป็นกลุ่มก็ได้ขึ้นอยู่กับขอบข่ายความยากง่ายของโครงการนั้น

ทิสนา แคมมณี (2548) ให้ความหมายการจัดการเรียนรู้แบบโครงการว่า เป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้เลือกทำโครงการที่ตนสนใจ โดยร่วมกันสำรวจสังเกต และกำหนดเรื่องที่ตนเองสนใจ วางแผนในการทำโครงการร่วมกัน คือการศึกษาหาข้อมูลความรู้ที่จำเป็นและปฏิบัติตามแผนงานที่วางเอาไว้จนได้ข้อค้นพบหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่แล้วจึงเขียนรายงานและนำเสนอต่อสาธารณชน เก็บข้อมูลแล้วนำผลงานและประสบการณ์ทั้งหมดมาอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดกัน และสรุปผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์ที่ได้รับทั้งหมด

ถวัลย์ มาศจรัสและมณี เรืองขำ (2549, น. 16) กล่าวถึงความหมายของการใช้การเรียนแบบโครงการไว้ว่าเป็นการเรียนโดยผ่านกิจกรรมที่เกิดจากความสนใจการศึกษาค้นคว้าและการปฏิบัติจริง ของผู้เรียนที่มีการจัดระบบและกระบวนการในการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนเพื่อให้ได้คำตอบที่ตนเองต้องการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งทุกขั้นตอนจากประสบการณ์จริงด้วยตนเองหรือด้วยกลุ่ม ความสนใจของผู้เรียน

คำดวง เกษตรสุนทร (2550, น. 48) กล่าวว่าการสอนแบบโครงการหมายถึงรูปแบบการสอน ที่มุ่งให้ความสำคัญกับความต้องการความสนใจของผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทในการเลือกเรื่องที่เรียน เลือกวิธีการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองโดยผู้สอนเป็นผู้รับความคิดเห็นของผู้เรียน และแสดงให้ผู้เรียน เห็นว่าผู้สอนให้ความสนใจและเชื่อมต่อกับความคิดของผู้เรียนและให้โอกาสผู้เรียนเรียนรู้ตามความคิด และวิธีการของตนเอง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ได้ให้ความหมายของโครงการไว้ว่าเป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการแสดงออกของนักเรียนในสถานการณ์จริงและสถานการณ์จำลองที่ใช้เทคนิคหลากหลายรูปแบบมาผสมผสานกัน ได้แก่ กระบวนการกลุ่ม การฝึกคิด การแก้ปัญหา การเน้นกระบวนการ การสอนแบบปริศนาความคิด การสอนแบบร่วมกันคิด ทั้งนี้ยังมุ่งหมายให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งจากความสนใจอยากรู้อยากเรียนของผู้เรียนเองโดยใช้กระบวนการและวิธีทางวิทยาศาสตร์ผู้เรียนจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อค้นหาคำตอบด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงกับแหล่งความรู้เบื้องต้นผู้เรียนสามารถสรุปความรู้ได้ด้วยตนเองซึ่งความรู้ที่ผู้เรียนได้มาไม่จำเป็นต้องตรงกับตำราแต่ผู้สอนจะสนับสนุนให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และปรับปรุงความรู้ให้สมบูรณ์

ยิ่งขึ้น หลังสิ้นสุดการเรียนการสอนนักเรียนต้องสรุปองค์ความรู้และนำเสนอผลงานที่เป็นรูปธรรม จึงเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนานักเรียนอย่างเต็มศักยภาพ

สรุปได้ว่า การเรียนรู้โดยใช้โครงงาน คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยผ่านกิจกรรมที่เกิดจากความสนใจและความต้องการของนักเรียน ผู้เรียนมีบทบาทในการเลือกเรื่องที่จะเรียนและลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อค้นหาคำตอบด้วยตนเอง เป็นการเรียนโดยมุ่งเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและมีกระบวนการที่ชัดเจนเพื่อให้สามารถผลิตชิ้นงานที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้

2.2.3 ลักษณะสำคัญของการเรียนแบบโครงงาน

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2545, น. 59) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการเรียนรู้แบบโครงงานว่า ผู้เรียนได้เลือกเรื่องที่จะศึกษาด้วยตนเองเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม ผู้เรียนเลือกวิธีการศึกษาและแหล่งความรู้ เป็นผู้ศึกษาหรือลงมือปฏิบัติด้วยตนเองทุกขั้นตอน การศึกษาเชื่อมโยงหรือบูรณาการระหว่าง ความรู้ทักษะ ประสบการณ์เดิมกับสิ่งใหม่และผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น

วลัย พานิช (2549, น. 3-4) กล่าวว่าโครงงานที่ใช้สำหรับการเรียนการสอนต้องมีลักษณะ คือนักเรียนเป็นผู้วางแผนการทำงาน เป็นงานที่มีจุดมุ่งหมายชัดเจน นักเรียนดำเนินงานจนสำเร็จเป็นไป ตามสภาพความเป็นจริง เป็นงานที่มีคุณค่าทางการศึกษา ใช้ทั้งความคิดและการลงมือปฏิบัติ ต้องเป็น ประเด็นปัญหาหรือกิจกรรมที่ต้องศึกษาค้นคว้าตรวจสอบอย่างลุ่มลึกและต้องได้ความรู้ได้พัฒนาทักษะ ในกระบวนการศึกษาและการทำงานที่มีระบบ เป็นการเรียนรู้ที่ผ่านการลงมือปฏิบัติ

อรพิน ศิริสัมพันธ์ (2554) กล่าวว่าลักษณะสำคัญของกิจกรรม โครงงานเป็นเรื่องที่ครูจำเป็นต้องทำความเข้าใจในองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งเป็นเรื่อง que ผู้เรียนสนใจ สงสัยและปรารถนาได้คำตอบ เป็นการเรียนรู้อย่างเป็นระบบตามลำดับขั้นตอน เป็นการบูรณาการการเรียนที่สอดคล้องกับชีวิตจริง เป็นกิจกรรมที่ใช้ความสามารถและทักษะหลายด้าน ศึกษาข้อมูลหลากหลาย ลุ่มลึก แสวงหาความรู้ และสรุปสิ่งที่ค้นพบด้วยตนเอง เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนพึ่งตนเอง ครูเพียงคอยกระตุ้นและส่งเสริม ให้เกิดการเรียนรู้

สรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้แบบโครงงานผู้เรียนได้เลือกเรื่องที่ศึกษาวิธีการ แหล่งความรู้การศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น ศึกษาค้นคว้าตรวจสอบ ได้ความรู้พัฒนาทักษะใน กระบวนการศึกษาและการทำงานที่มีระบบ เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติครูเข้าใจเรื่อง que ผู้เรียนสนใจ สงสัยและปรารถนาได้คำตอบ เรียนรู้อย่างเป็นระบบตามลำดับขั้นตอนเป็นกิจกรรมที่ ได้ใช้ความสามารถ และทักษะหลายด้าน ศึกษาข้อมูลที่หลากหลายและลุ่มลึก แสวงหาความรู้และ

สรุปสิ่งที่ค้นพบด้วยตนเอง ครูทำหน้าที่คอยกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในการทำโครงการ

2.2.4 องค์ประกอบของโครงการ

อุดม เขยทิวส์ (2545, น. 92-93) กล่าวถึงองค์ประกอบของโครงการว่ามีดังนี้

1) ชื่อโครงการ ควรเขียนให้สั้น กระชับ ชัดเจนและสื่อความหมายได้ว่าทำอะไร เช่น โครงการปลูกมะละกอ โครงการทำคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

2) หลักการและเหตุผลหรือความสำคัญของโครงการ ควรเขียนถึงสภาพที่เป็นจริงที่สอดคล้องกับความต้องการของตนเองและท้องถิ่น ปัญหาที่เกิดขึ้น วิธีการแก้ไขปัญหา สภาพที่ต้องการ ให้เกิดขึ้นประโยชน์และผลดีที่เกิดขึ้น

3) วัตถุประสงค์ควรเขียนแสดงให้เห็นถึงความต้องการที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การเขียนวัตถุประสงค์ถ้ามีหลายวัตถุประสงค์เขียนเป็นข้อ ๆ เรียงตามลำดับความสำคัญ

4) เป้าหมาย ระบุชัดเจนว่าผลงานที่ได้คืออะไร มีปริมาณเท่าใดและคุณภาพเป็นอย่างไร

5) วิธีดำเนินงานเขียนเป็นรายละเอียดขั้นตอนของการทำงานตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุด โดยเขียนเป็นแผนปฏิบัติงาน ประกอบด้วยหัวข้อกิจกรรม ระยะเวลา สถานที่ศึกษา ทรัพยากร/ปัจจัย

6) ระยะเวลา กำหนดระยะเวลาตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดดำเนินโครงการ

7) งบประมาณ จัดทำรายละเอียดรายจ่ายที่ใช้ทำโครงการ ตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้ายซึ่งมีค่าวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้

8) ผลที่คาดว่าจะได้รับ ระบุผลที่จะเกิดขึ้นเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ เป็นทั้งผลที่ได้รับโดยตรง และผลพลอยได้หรือผลกระทบจากโครงการที่เป็นผลในด้านดี ผลที่คาดว่าจะได้รับนี้ต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์และเป้าหมาย

9) ชื่อผู้ทำโครงการ ระบุรายชื่อของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ดำเนินโครงการร่วมกัน

10) ชื่อที่ปรึกษา เขียนชื่อผู้ที่จะปรึกษาในการทำโครงการ อาจเป็นครู วิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน แต่ผู้เรียนต้องติดต่อประสานงานกับผู้นั้นก่อนนำชื่อมาเขียน การดำเนินกิจกรรม ขั้นตอนหลัก ๆ ของโครงการแต่ละประเภทมีดังนี้

1) การสำรวจข้อมูล

1.1) กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะสำรวจ

1.2) กำหนดประเด็นที่ต้องการศึกษา

1.3) สำรวจข้อมูล

1.4) วิเคราะห์ข้อมูล

- 1.5) สรุปผลการศึกษา
- 2) การศึกษาทดลอง
 - 2.1) เตรียมวัสดุอุปกรณ์
 - 2.2) ลงมือทดลอง
 - 2.3) จดบันทึกผล
 - 2.4) วิเคราะห์ผล
 - 2.5) สรุปผลการทดลอง
- 3) การประดิษฐ์สิ่งของ หรือพัฒนาผลงาน
 - 3.1) ศึกษาข้อมูลหรือผลงานเดิม
 - 3.2) เตรียมวัสดุอุปกรณ์
 - 3.3) ประกอบชิ้นงาน
 - 3.4) ทดลองใช้งาน
 - 3.5) บันทึกผลการทดลองใช้งาน
 - 3.6) สรุปผลการใช้งาน

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2550, น. 60) กล่าวถึงหัวข้อสำคัญในโครงการว่ามีดังนี้

- 1) ชื่อโครงการ
- 2) หลักการและเหตุผล ใ้บอกสภาพปัญหา แนวคิดหรือเหตุผลในการดำเนินการ
- 3) วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย ในการดำเนินการให้ระบุว่าจัดทำโครงการเพื่ออะไร
ทำไมต้องทำ ทำแล้วได้ผลได้อย่างไร จุดประสงค์ต้องสัมพันธ์กับหลักการและเหตุผล สามารถวัด
และ ประเมินได้
- 4) เจ้าของโครงการ บอกชื่อผู้รับผิดชอบ ใครเป็นหัวหน้า ผู้ร่วมงานมีใครบ้าง
- 5) ที่ปรึกษาโครงการ บอกชื่อผู้ให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการ
- 6) แหล่งความรู้เป็นแหล่งที่ผู้เรียนใช้เป็นที่พักศึกษา ค้นคว้า หาความรู้และประสบการณ์
- 7) สถานที่ดำเนินการ บอกว่าใช้สถานที่ใดเป็นที่ดำเนินการ
- 8) ระยะเวลาดำเนินการ บอกระยะเวลาที่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ
- 9) งบประมาณ บอกจำนวนเงินที่ใช้ดำเนินการและแยกเป็นรายการว่าค่าใช้จ่าย
อะไรบ้าง ได้เงินงบประมาณจากไหน
- 10) วิธีการดำเนินการหรือวิธีการศึกษาค้นคว้า บอกว่าได้ข้อมูลมาอย่างไร มีวิธีการ
ศึกษา ค้นคว้าอย่างไร มีขั้นตอนในการทำงานอย่างไร มีวิธีวิเคราะห์หรือขั้นตอนการสังเคราะห์งาน
อย่างไร

- 11) เครื่องมือเครื่องใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินการ ใช้วัสดุอุปกรณ์อะไรบ้าง
- 12) ผลที่คาดว่าจะได้รับ ให้บอกว่าผลของการดำเนินการจะทำให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหา ได้อย่างไรหรือได้ผลจากการดำเนินงานครั้งนี้มากน้อยเพียงไร
- 13) อื่น ๆ ได้แก่การลงลายมือชื่อผู้เสนอโครงการ พร้อมวัน/เดือน/ปีที่เสนอความเห็นของผู้ปกครอง ความเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้สอน

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของโครงการคือการทำให้โครงการเป็นไปตามขั้นตอน ครูมีบทบาทในการให้ความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของโครงการ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแล้วผู้เรียนนำไปปฏิบัติได้โดยมีกระบวนการเรียนรู้เป็นขั้นตอนและองค์ประกอบที่สำคัญ เช่นการเลือกเรื่องที่สนใจ หลักการเหตุผลหรือปัญหา วัตถุประสงค์ สถานที่ดำเนินการ ระยะเวลา งบประมาณ วิธีดำเนินการ เครื่องมือเครื่องใช้ ผลที่คาดว่าจะได้รับ ผู้เรียนให้รายละเอียดตามองค์ประกอบของโครงการได้ เพื่อเป็นแบบแผนการทำโครงการตามขั้นตอนต่อไป ฉะนั้นต้องรู้จักวางแผนเป็นระบบต้องเข้าใจในองค์ประกอบของโครงการเพื่อนำไปสู่การทำโครงการตามขั้นตอนได้ในที่สุด

2.2.5 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้โดยใช้โครงการ

การเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน เป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนสร้างความรู้หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ด้วยตนเองโดยใช้แนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) หลักการสำคัญกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก มี 2 กระบวนการคือ การซึมซับหรือการดูดซึม (Assimilation) และการปรับและจัดระบบ (Accommodation) ทำให้เกิดทฤษฎีการสร้างความรู้คอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism) ต่อมาพัฒนาเป็นทฤษฎีการสร้างความรู้คอนสตรัคชันนิสต์ซีม (constructionism) ซึ่งเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ในกลุ่มปัญญานิยมที่เน้นเรื่องปัญหา เน้นการเรียนรู้โดยวิธีค้นพบ (Discovery Approach) หรือการค้นหาคำตอบด้วยวิธีสอบสวน (Inquiry Learning) ของ บรูเนอร์ (Bruner) ซึ่งเป็นวิธีการพัฒนาทักษะการคิด และสุดท้ายคือความรู้ที่สร้างขึ้นด้วยตนเองอย่างมีความหมาย (Meaningful Learning) ของออสซูเบล (Ausubell) เป็นการเชื่อมโยงสิ่งที่จะต้องเรียนรู้ใหม่กับหลักการหรือกฎที่เคยเรียนมาแล้ว เป็นความรู้ที่อยู่คงทน ไม่ลืมง่าย และยังสามารถถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตัวเองได้ดี ความรู้ที่สร้างขึ้นนั้นยังจะเป็นฐานให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ใหม่ต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด (ทิสนา แจมมณี, 2547)

การเรียนรู้เชิงโครงการเป็นฐานเป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงหลักการพัฒนาทักษะการคิดของเบญจมิน บลูม (Benjamin Bloom) ระดับขั้นการใช้ความคิดด้านพุทธิพิสัย (Cognitive domain) มีทั้งหมด 6 ชั้น ซึ่งเรียงลำดับความรู้ความสามารถการคิดจากลำดับที่ง่ายไปยังลำดับที่ยาก คือ ชั้นที่ 1 ความรู้ความจำ (Knowledge) ชั้นที่ 2 ความเข้าใจ (Comprehension) ชั้นที่ 3 การนำไปใช้ (Application) ชั้นที่ 4 การวิเคราะห์ (Analysis) ชั้นที่ 5 การสังเคราะห์ (Synthesis) ชั้นที่ 6 การ

ประเมินค่า (Evaluation) และเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทุกขั้นตอนของการเรียนรู้ ซึ่งเริ่มตั้งแต่การวางแผนการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ การสร้างสรรค์ประยุกต์ใช้ผลผลิต และการประเมินผลงาน โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้จัดการเรียนรู้ ต่อมาในปี 2001 ลอริน แอนเดอร์สัน (Lorin Anderson) และ เดวิด คราทวอย์ (David Krathwohl) ได้ปรับปรุงแนวคิดการแบ่งประเภทการเรียนรู้ทางปัญญา 6 ชั้น (Cognitive Processes) แบบดั้งเดิมของเบนจามิน บลูม (Benjamin Bloom) ที่รู้จักกันดีว่า Bloom Taxonomy (1956) โดยออกแบบการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (Learning Objective) ให้พิจารณาเป็น 2 มิติ ได้แก่

1. ลักษณะของความรู้ (Knowledge Dimension)

2. การเรียนรู้ทางปัญญา 6 ชั้น (Cognitive Processes)

2.2.2.1 ลักษณะของความรู้ (Knowledge Dimension) ได้แบ่งออกเป็น 4 แบบ ได้แก่

1. ความรู้เกี่ยวกับความเป็นจริง (Factual knowledge) หมายถึง ความรู้ในสิ่งที่เป็นจริงอยู่ เช่น ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ และความรู้ในสิ่งเฉพาะต่าง ๆ

2. ความรู้ในเชิงมโนทัศน์ (Conceptual knowledge) หมายถึง ความรู้ที่มีความซับซ้อนมีการจัดหมวดหมู่เป็นกลุ่มของความรู้ และโครงสร้างของความรู้

3. ความรู้ในเชิงวิธีการ (Procedural knowledge) หมายถึง ความรู้ว่าสิ่งนั้น ๆ ทำได้อย่างไร ซึ่งรวมถึงความรู้ที่เป็นทักษะ เทคนิค และวิธีการ

4. ความรู้เชิงอภิปรินาญ (Metacognitive knowledge) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับเรื่องทางปัญญาของผู้เรียนเอง คือความรู้ที่ผู้เรียนจะทำความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนและการแก้ปัญหา ไปจนถึงการประเมิน

2.2.2.2 การเรียนรู้ทางปัญญา 6 ชั้น (Cognitive Processes) ได้แก่

ขั้นที่ 1 จำ (Remember)

ขั้นที่ 2 เข้าใจ (Understanding)

ขั้นที่ 3 ประยุกต์ใช้ (Applying)

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ (Analyzing)

ขั้นที่ 5 ประเมินค่า (Evaluation)

ขั้นที่ 6 คิดสร้างสรรค์ (Creating)

จะเห็นว่าการจำแนกระดับความรู้ทางปัญญาทั้ง 6 ชั้นที่ได้กล่าวมาทั้ง 2 แบบนี้ มีจุดสำคัญที่แตกต่างกันก็คือ ขั้นที่ 5 และ ขั้นที่ 6 มีการสลับกัน ขั้นที่ 5 ของ Bloom จะเป็น การสังเคราะห์ แต่ Anderson เป็นประเมิน ขั้นที่ 6 ของ Bloom จะเป็น ประเมินผล แต่ Anderson เป็น คิดสร้างสรรค์

นอกจากนั้น การเรียนรู้เชิงโครงการยังใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์มาเป็นขั้นตอนการดำเนินการทำโครงการเพื่อหาคำตอบของปัญหา ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน (พิมพ์ันธุ์ เดชะคุปต์และเพียรวิ ยินดีสุข, 2548) ดังนี้ ขั้นที่ 1 ระบุปัญหา ขั้นที่ 2 ออกแบบการรวบรวมข้อมูล ขั้นที่ 3 ปฏิบัติการรวบรวมข้อมูล ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ผลและสื่อความหมายข้อมูล ขั้นที่ 5 สรุปผล ขั้นตอนทั้งหมด เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการคิดจากระดับน้อย ไปจนถึงระดับที่ลุ่มลึก อีกประการหนึ่งเป็นการท้าทายความสามารถของผู้เรียนที่จะทำให้งานของตนบรรลุเป้าหมายอีกด้วย

การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงการเป็นฐานนั้น มีกระบวนการและขั้นตอนแตกต่างกันไปตามแต่ละทฤษฎี ผู้วิจัยขอแนะนำ 3 แนวคิดที่ถูกพิจารณาแล้วเหมาะสมกับบริบทของเมืองไทย คือ

1. การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงการ ของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ (2550)
2. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ตาม โมเดล จักรยานแห่งการเรียนรู้แบบ PBL ของ วิจารณ์พานิช (2555)
3. การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงการเป็นฐาน ที่ได้จากโครงการสร้างชุดความรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน: จากประสบการณ์ความสำเร็จของโรงเรียนไทย ของ ดุษฎี โยเหลาและคณะ (2557) ดังนี้

แนวคิดที่ 1 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้นำเสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ภาพที่ 2.1 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ

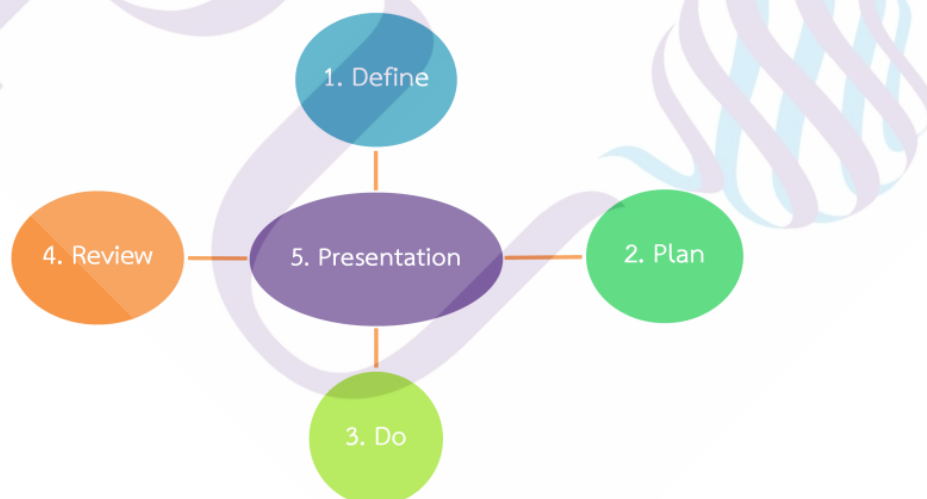
1. **ขั้นนำเสนอ** หมายถึง ขั้นที่ผู้สอนให้ผู้เรียนศึกษาใบความรู้ กำหนดสถานการณ์ ศึกษาสถานการณ์ เล่นเกม ดูรูปภาพ หรือผู้สอนใช้เทคนิคการตั้งคำถามเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผน เช่น สาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ที่เป็นขั้นตอนของโครงการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการเรียนรู้

2. **ขั้นวางแผน** หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันวางแผน โดยการระดมความคิด อภิปรายหาหรือข้อสรุปของกลุ่ม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ

3. **ขั้นปฏิบัติ** หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรม เขียนสรุปรายงานผลที่เกิดขึ้นจากการวางแผนร่วมกัน

4. **ขั้นประเมินผล** หมายถึง ขั้นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยให้บรรลุดูจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีผู้สอน ผู้เรียนและเพื่อนร่วมกันประเมิน

แนวคิดที่ 2 ขั้นการจัดการเรียนรู้ ตามโมเดลจักรยานแห่งการเรียนรู้แบบ PBL ของวิจารณ์ พานิช (2555, น. 71-75) ซึ่งแนวคิดนี้ มีความเชื่อว่า หากต้องการให้การเรียนรู้มีพลังและฝังในตัวผู้เรียนได้ ต้องเป็นการเรียนรู้ที่เรียน โดยการลงมือทำเป็นโครงการ (Project) ร่วมมือกันทำเป็นทีม และทำกับปัญหาที่มีอยู่ในชีวิตจริง ซึ่งส่วนของวงล้อแต่ละชิ้น ได้แก่ Define, Plan, Do, Review และ Presentation

ภาพที่ 2.2 โมเดล จักรยานแห่งการเรียนรู้แบบ PBL

1. Define คือ ขั้นตอนการทำให้สมาชิกของทีมงานรวมทั้งครูมีความชัดเจนร่วมกันว่า คำถาม ปัญหา ประเด็น ความท้าทายของโครงการคืออะไร และเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อะไร

2. Plan คือ การวางแผนการทำงานในโครงการ ครูก็ต้องวางแผน กำหนดทางหนีทีไล่ ในการทำหน้าที่โค้ช รวมทั้งเตรียมเครื่องอำนวยความสะดวกในการทำโครงการของนักเรียน และที่สำคัญ เตรียมคำถามไว้ถามทีมงานเพื่อกระตุ้นให้คิดถึงประเด็นสำคัญบางประเด็นที่นักเรียน มองข้าม โดยถือหลักว่า ครูต้องไม่เข้าไปช่วยเหลือจนทีมงานขาดโอกาสคิดเอง แก้ปัญหาเอง นักเรียนที่เป็นทีมงานก็ต้องวางแผนงานของตน แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ การประชุมพบปะระหว่าง ทีมงาน การแลกเปลี่ยนข้อค้นพบแลกเปลี่ยนคำถาม แลกเปลี่ยนวิธีการ ยิ่งทำความเข้าใจร่วมกันไว้ ชัดเจนเพียงใด งานในขั้น Do ก็จะได้สะดวกเลื่อนไหลดีเพียงนั้น

3. Do คือ การลงมือทำ มักจะพบปัญหาที่ไม่คาดคิดเสมอ นักเรียนจึงจะได้เรียนรู้ทักษะ ในการแก้ปัญหา การประสานงาน การทำงานร่วมกันเป็นทีม การจัดการความขัดแย้ง ทักษะในการทำงานภายใต้ทรัพยากรจำกัด ทักษะในการค้นหาความรู้เพิ่มเติม ทักษะในการทำงานในสภาพที่ ทีมงานมีความแตกต่างหลากหลาย ทักษะการทำงานในสภาพกดดัน ทักษะในการบันทึกผลงาน ทักษะในการวิเคราะห์ผล และแลกเปลี่ยนข้อวิเคราะห์กับเพื่อนร่วมทีม เป็นต้นในขั้นตอน Do นี้ ครู เพื่อศิษย์จะได้มีโอกาสสังเกตทำความเข้าใจและเข้าใจศิษย์เป็นรายคน และเรียนรู้หรือฝึกทำหน้าที่ เป็น “วาทยากร” และโค้ชด้วย

4. Review คือ การที่ทีมนักเรียนจะทบทวนการเรียนรู้ ที่ไม่ใช่แค่ทบทวนว่า โครงการ ได้ผลตามความมุ่งหมายหรือไม่ แต่จะต้องเน้นทบทวนว่างานหรือกิจกรรม หรือพฤติกรรมแต่ละ ขั้นตอนได้ให้บทเรียนอะไรบ้าง เอาทั้งขั้นตอนที่เป็นความสำเร็จและความล้มเหลวมาทำความเข้าใจ และกำหนดวิธีทำงานใหม่ที่ถูกต้องเหมาะสมรวมทั้งเอาเหตุการณ์ระทึกใจ หรือเหตุการณ์ที่ ภาควิชาใจ ประทับใจ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ขั้นตอนนี้เป็นการเรียนรู้แบบทบทวนไตร่ตรอง (reflection) หรือในภาษา KM เรียกว่า AAR (After Action Review)

5. Presentation คือ การนำเสนอโครงการต่อชั้นเรียน เป็นขั้นตอนที่ให้การเรียนรู้ทักษะ อีกชุดหนึ่ง ต่อเนื่องกับขั้นตอน Review เป็นขั้นตอนที่ทำให้เกิดการทบทวนขั้นตอนของงานและการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นอย่างเข้มข้น แล้วเอามานำเสนอในรูปแบบที่เข้าใจ ให้อารมณ์และให้ความรู้ (ปัญญา) ทีมงานของนักเรียนอาจสร้างนวัตกรรมในการนำเสนอก็ได้ โดยอาจเขียนเป็นรายงาน และ นำเสนอเป็นการรายงานหน้าชั้น มี เพาเวอร์พอยท์ (PowerPoint) ประกอบ หรือจัดทำวีดิทัศน์ นำเสนอ หรือนำเสนอเป็นละคร เป็นต้น

“Project-Based Learning increases long-term retention, improves problem-solving and collaboration skills, and improves students’ attitudes towards learning.” (Strobel , 2009)

แนวคิดที่ 3 การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน ที่ปรับจากการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบ PBL ที่ได้จากโครงการสร้างชุดความรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน: จากประสบการณ์ความสำเร็จของโรงเรียนไทย ของ คุณฉวี โยเหลาและคณะ (2557) โดยมีทั้งหมด 6 ขั้นตอน ดังนี้

ภาพที่ 2.3 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน

ที่มา: คุณฉวี โยเหลาและคณะ, 2557, น. 20-23

ในการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐานครั้งนี้ ได้นำแนวคิดที่ปรับปรุงจาก คุษฎี โยเหลาและคณะ (2557, น. 20-23) ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมาจากการศึกษา โรงเรียนในประเทศไทย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน ครูให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำโครงงานก่อนการเรียนรู้ เนื่องจากการทำโครงงานมีรูปแบบและขั้นตอนที่ชัดเจนและรัดกุม ดังนั้นนักเรียนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับโครงงานไว้เป็นพื้นฐาน เพื่อใช้ในการปฏิบัติขณะทำงาน โครงงานจริง ในขั้นแสวงหาความรู้

2. ขั้นกระตุ้นความสนใจ ครูเตรียมกิจกรรมที่จะกระตุ้นความสนใจของนักเรียน โดยต้องคิดหรือเตรียมกิจกรรมที่ดึงดูดให้นักเรียนสนใจ ใฝ่รู้ ถึงความสนุกสนานในการทำโครงงาน หรือกิจกรรมร่วมกัน โดยกิจกรรมนั้นอาจเป็นกิจกรรมที่ครูกำหนดขึ้น หรืออาจเป็นกิจกรรมที่นักเรียนมีความสนใจต้องการจะทำอยู่แล้ว ทั้งนี้ในการกระตุ้นของครูจะต้องเปิดโอกาสให้นักเรียน เสนอจากกิจกรรมที่ได้เรียนรู้ผ่านการจัดการเรียนรู้ของครูที่เกี่ยวข้องกับชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ หรือเป็นเรื่องใกล้ตัวที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

3. ขั้นจัดกลุ่มร่วมมือ ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันแสวงหาความรู้ ใช้กระบวนการกลุ่ม ในการวางแผนดำเนินกิจกรรม โดยนักเรียนเป็นผู้ร่วมกันวางแผนกิจกรรมการเรียนของตนเอง โดยระดมความคิดและหารือ แบ่งหน้าที่เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน หลังจากที่ได้ทราบหัวข้อสิ่งที่ตนเองต้องเรียนรู้ในภาคเรียนนั้น ๆ เรียบร้อยแล้ว

4. ขั้นแสวงหาความรู้ ในขั้นแสวงหาความรู้มีแนวทางปฏิบัติสำหรับนักเรียนในการทำกิจกรรม ดังนี้

1) นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมโครงงาน ตามหัวข้อที่กลุ่มสนใจ
 2) นักเรียนปฏิบัติหน้าที่ของตนตามข้อตกลงของกลุ่ม พร้อมทั้งร่วมมือกัน
 3) ปฏิบัติกิจกรรม โดยขอคำปรึกษาจากครูเป็นระยะเมื่อมีข้อสงสัยหรือปัญหาเกิดขึ้น

4) นักเรียนร่วมกันเขียนรูปเล่ม สรุปรายงานจากโครงงานที่ตนปฏิบัติ
 5) ขั้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้ ครูให้นักเรียนสรุปสิ่งที่เรียนรู้จากการทำกิจกรรม โดยครูใช้คำถาม ถามนักเรียนนำไปสู่การสรุปสิ่งที่เรียนรู้

6) ขั้นนำเสนอผลงาน ครูให้นักเรียนนำเสนอผลการเรียนรู้ โดยครูออกแบบกิจกรรมหรือจัดเวลาให้นักเรียนได้เสนอสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้ เพื่อให้เพื่อนร่วมชั้น และนักเรียนอื่น ๆ ในโรงเรียนได้ชมผลงานและเรียนรู้กิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติในการทำโครงงาน

ตารางที่ 2.1 การวิเคราะห์ขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน

สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา (2550)	วิจารณ์ พานิช (2555)	ดุษฎิ โยเหลาและคณะ (2557)	ผู้วิจัย (2561)
1. ขั้นนำเสนอ 2. ขั้นวางแผน 3. ขั้นปฏิบัติ 4. ขั้นประเมินผล	1. ขั้นกำหนด (Define) 2. ขั้นวางแผน (Plan) 3. ขั้นลงมือทำ (Do) 4. ขั้นการทบทวน (Review) 5. ขั้นการนำเสนอ (Presentation)	1. ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน 2. ขั้นกระตุ้นความสนใจ 3. ขั้นจัดกลุ่มร่วมมือ 4. ขั้นแสวงหาความรู้ 5. ขั้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้ 6. ขั้นนำเสนอผลงาน	1) การวางแผนการทำงาน 2) การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล 3) การดำเนินการ 4) การสรุปผล 5) การรายงานโครงงาน

สรุปการวิเคราะห์ขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้โครงงานผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยโครงงานและแบ่งขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน ออกเป็น 5 ขั้น ดังนี้

1. การวางแผนการทำงาน หมายถึง ขั้นที่นักเรียนร่วมกันค้นหา เสนอ วิเคราะห์เรื่องที่เป็นปัญหาหรือเรื่องที่น่าสนใจ เพื่อนำมาสู่การวางแผนในการทำโครงงาน
2. การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล หมายถึง การที่นักเรียนร่วมกันวางแผนการ โดยระดมความคิดและหาข้อสรุปเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ โดยมีครูผู้สอนคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือและให้ข้อเสนอแนะ
3. และ 4. การดำเนินการ และการสรุปผล ขั้นที่นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรม และเก็บรวบรวมข้อมูล บันทึกผลที่เกิดขึ้นตามแผนการที่กำหนดไว้
5. การรายงานโครงงาน หมายถึง ครูให้นักเรียนนำเสนอผลการเรียนรู้ และนำเสนอผลงานเพื่อให้เพื่อนร่วมชั้นและนักเรียนในโรงเรียน ได้ชมผลงานและเรียนรู้กิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติในการทำโครงงาน

2.2.6 ประเภทของโครงการงาน

อุดม เชยกิจวงศ์ (2545, น. 91) กล่าวถึงประเภทของโครงการงานว่าแบ่งโครงการงาน เป็น 4 ประเภท คือ

1. โครงการงานประเภทสำรวจข้อมูล เป็นการสำรวจรวบรวมข้อมูลแล้วนำข้อมูลนั้น มาจำแนกเป็นหมวดหมู่หรือจัดระบบเพื่อประโยชน์ในการวางแผน พัฒนาหรือปรับปรุงงาน
2. โครงการงานประเภทพัฒนาผลงานเป็นการศึกษาพัฒนางานเดิมให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น หรือใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น
3. โครงการงานประเภทการศึกษาทดลอง เป็นการศึกษาเปรียบเทียบเพื่อหาข้อเท็จจริงในสิ่งที่ต้องการรู้
4. โครงการงานประเภทสิ่งประดิษฐ์เป็นการศึกษาทดลองและประดิษฐ์ชิ้นงานใหม่ ขึ้นมาเพื่อให้ประโยชน์ในด้านใดด้านหนึ่ง

พรพิมล พรพิรชนม์ (2550, น. 193-194) กล่าวถึงโครงการงานตามแบบแผนว่าโครงการงาน มีมากมายหลายประเภทขึ้นอยู่กับระดับการปฏิบัติ รวมเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 3 ประเภท ได้แก่

1. โครงการงานสำรวจข้อมูล มีจุดประสงค์เพื่อสำรวจรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังศึกษาหรืองานที่กำลังทำ สำหรับนำมาพัฒนาปรับปรุงส่งเสริมให้กว้างขวางหรือได้ผลดียิ่งขึ้น
2. โครงการงานศึกษาค้นคว้า ทดลอง มีจุดประสงค์เพื่อแสวงหาความรู้จากแหล่งวิทยาการ เช่น ห้องสมุด สำนักงาน สถาบันหรือผู้รู้ในสาขาโดยตรง เป็นการฝึกฝนหาแนวทางในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อนำมาเทียบเคียงกับความรู้ที่ได้จากตำราหรือรายงาน เอกสารทางวิชาการ รวมทั้งการทดลองเพื่อค้นหาหรือตรวจสอบกฎหลัก ทฤษฎีหรือข้อเท็จจริง ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าทดลองอาจคลาดเคลื่อนไม่ครบถ้วนหรือละเอียดมากในบางแง่มุม เมื่อได้ปรับแก้ด้วยวิถีทางที่ถูกต้องจากผู้สอนแล้ว ก็จะเป็นแม่แบบสำหรับการเรียนและการศึกษาค้นคว้าเพื่อแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ในระดับขั้นที่สูงขึ้นหรือในชีวิตจริง
3. โครงการงานสร้างหรือพัฒนาชิ้นงาน มีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ จาก การสังเกต วิเคราะห์เครื่องมือเครื่องใช้หรือกลวิธีในการจัดการต่าง ๆ แล้วพัฒนาหรือสร้างขึ้นใหม่ เพื่อสนองความต้องการของสังคมตามความรู้ความสามารถที่มีอยู่หรือได้รับจากบทเรียน การพัฒนา หรือ สร้างชิ้นงานนี้มักเกิดขึ้นหลังจากทำโครงการงานสำรวจข้อมูลและโครงการงานศึกษาค้นคว้าทดลองมาก่อน

สุคนธ์ สิ้นทพานนท์ (2550, น. 52-53) จำแนกประเภทโครงการงานว่าโครงการงานสามารถแบ่งตามลักษณะของโครงการงานออกเป็น 2 ประเภทคือโครงการงานตามสาระการเรียนรู้และโครงการงานตาม ความถนัด ความสนใจ

1. โครงการตามสาระการเรียนรู้เป็นโครงการที่บูรณาการความรู้ทักษะคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมในกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นพื้นฐานในการกำหนดโครงการและการปฏิบัติงาน ตามลักษณะวิชา ได้แก่ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ สังคมศึกษา เป็นต้น

2. โครงการตามความถนัดหรือความสนใจ เป็นโครงการที่ผู้เรียนกำหนดตามความ ถนัด ความสนใจและความต้องการโดยนำเอาความรู้ ทักษะ คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมจากกลุ่ม สาระการเรียนรู้มาบูรณาการกำหนดเป็นโครงการและการปฏิบัติงาน รวมเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 4 ประเภท ได้แก่โครงการสำรวจข้อมูล เป็นการรวบรวมข้อมูลเรื่องที่กำลังศึกษามาพัฒนาหรือ ปรับปรุงให้ดีขึ้น เช่นโครงการสำรวจความคิดเห็นในการพัฒนาโรงเรียน โครงการสำรวจแหล่ง วิทยาการในชุมชน โครงการสำรวจคุณภาพน้ำที่จากแหล่งต่าง ๆ ของโรงเรียน โครงการประเภท ทฤษฎีหลักการแนวความคิด การศึกษาค้นคว้าและการทดลอง การศึกษาค้นคว้าโดยการแสวงหา ข้อมูลจากแหล่งวิทยาการ เช่น จากห้องสมุด จากวิทยากร จากแหล่งประกอบการเพื่อฝึกฝน การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองแล้วนำมาเปรียบเทียบกับความรู้ที่ได้รับโดยตรงจากตำราต่าง ๆ หรือ การทดลองเพื่อตรวจสอบกับทฤษฎีหลัก ข้อเท็จจริงหรือข้อสงสัยอันเป็นการค้นพบหลักการ ทฤษฎีใหม่หรือวิธีการใหม่ๆ เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองต่อไป โครงการเหล่านี้ เช่น โครงการ การจัดทำยาแก้นุงโดยใช้พืชในท้องถิ่น โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรดินด้วยการใช้ปุ๋ยธรรมชาติ การ คิดวิเคราะห์ระบบการทำงานสิ่งของเครื่องใช้หรือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น โครงการออกแบบกล่องบรรจุผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ โครงการสร้างหุ่นจำลองบุคคลสำคัญของชาติ โครงการประดิษฐ์กั้นลมวิดน้ำเข้านา และโครงการพัฒนาชิ้นงาน เป็นโครงการที่มุ่งเน้นให้ ผู้เรียนเกิดแนวคิดหรือพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพ ใช้ประโยชน์ ได้มากยิ่งขึ้น จุดประสงค์เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์จากการสังเกต การคิดวิเคราะห์ระบบการ ทำงาน สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาหรือสร้างงานใหม่จัดระบบงานใหม่ เช่นโครงการพัฒนาเครื่อง นิดยาฆ่าแมลง โครงการพัฒนาระบบการอนุรักษ์ดินและน้ำโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญา ท้องถิ่น สำหรับโครงการประเภทสิ่งประดิษฐ์และโครงการพัฒนาชิ้นงาน นักการศึกษาบางกลุ่มก็ จัดรวมเป็นประเภทเดียวกัน

สรุปได้ว่า ครูสามารถให้ผู้เรียนจัดทำโครงการประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้โครงการประเภท การศึกษาทดลอง ประเภทสำรวจข้อมูล ประเภทพัฒนาผลงาน ประเภทสิ่งประดิษฐ์โครงการที่เป็น การศึกษาความรู้ทฤษฎีโครงการสร้างหรือพัฒนาชิ้นงาน โครงการตามสาระการเรียนรู้โครงการ ตามความถนัด ความสนใจ โครงการชี้แนวทางบางส่วนและโครงการคิดเองทำเอง ฯลฯ แต่ต้อง คำนึงถึงความเหมาะสมด้วยเพราะถ้าหากเลือกประเภทของการทำโครงการไม่เหมาะสมแล้วแทนที่ จะเกิดการเรียนรู้ก็จะเกิดปัญหาและไม่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

2.2.7 ขั้นตอนของการเรียนแบบโครงการ

ลำดวน เกษตรสุนทร (2550, น. 49-50) กล่าวว่าโครงการแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ
ลักษณะที่ 1 โครงการตามสาระการเรียนรู้เป็นโครงการที่ผู้เรียนจะต้องนำความรู้ทักษะ
ที่เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้นั้นมาบูรณาการใช้ในการทำโครงการ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1.1 สร้างความสนใจแก่ผู้เรียน
- 1.2 กำหนดประเด็นปัญหา/หัวข้อเรื่อง
- 1.3 กำหนดวัตถุประสงค์
- 1.4 ตั้งสมมติฐาน
- 1.5 กำหนดวิธีการศึกษาและแหล่งความรู้
- 1.6 ตรวจสอบสมมติฐาน
- 1.7 สรุปผลการศึกษานำไปใช้
- 1.8 เขียนรายงานเชิงวิจยง่าย ๆ จัดแสดงผังโครงการหรือจัดนิทรรศการ

ลักษณะที่ 2 โครงการตามความสนใจ เป็นโครงการที่ผู้เรียนจัดทำตามความถนัด ความ
สนใจและความต้องการ ผู้เรียนนำความรู้และทักษะในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มาบูรณาการ โดย
มี ขั้นตอนการสอนดังต่อไปนี้

- 2.1 เริ่มจากการศึกษาเอกสารหลักสูตรคู่มือครู
- 2.2 วิเคราะห์หลักสูตร
- 2.3 วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา เพื่อแยกเนื้อหา จุดประสงค์และกิจกรรมให้เด่นชัด
- 2.4 จัดทำกำหนดการสอน
- 2.5 เขียนแผนการสอน/กำหนดความสามารถและชิ้นงานที่นักเรียนควรจะได้
- 2.6 ผลิตสื่อ/จัดหาแหล่งความรู้/ทำใบความรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 2.7 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การสอนแบบโครงการแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 เริ่มต้นโครงการโดย สร้างความสนใจให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนและกำหนดหัวข้อ
โครงการ

ระยะที่ 2 ปฏิบัติโครงการโดยกำหนด ปัญหาที่ศึกษาตั้งสมมติฐาน ตรวจสอบสมมติฐาน
และสรุปข้อความจากผลการตรวจสอบสมมติฐานและ

ระยะที่ 3 สิ้นสุดและอภิปรายโครงการ โดยให้นักเรียนเขียนรายงาน นำเสนอเป็น
นิทรรศการและสรุป นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งกิจกรรมที่สำคัญในโครงการ ควรได้ปฏิบัติ 4
กิจกรรมคือการพูดคุยสนทนา การปฏิบัติงานภาคสนามหรือทัศนศึกษา การนำเสนอและการค้นคว้า

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2550, น. 54-55) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โครงงาน ว่ามีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นกำหนดปัญหาหรือสำรวจความสนใจ ผู้สอนเสนอสถานการณ์หรือตัวอย่างที่เป็น ปัญหาและกระตุ้นให้ผู้เรียนหาวิธีการแก้ปัญหาหรือช่วยผู้ที่ต้องการใคร่เรียนในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

2. ขั้นกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน ผู้สอนแนะนำให้ผู้เรียนกำหนดจุดมุ่งหมาย ให้ ชัดเจนว่าเรียนเพื่ออะไร จะทำโครงงานนั้น เพื่อแก้ปัญหาอะไร ซึ่งทำให้ผู้เรียนกำหนดโครงงาน แนวทาง ในการดำเนินงานได้ตรงตามจุดมุ่งหมาย

3. ขั้นวางแผนและวิเคราะห์โครงงาน ให้ผู้เรียนวางแผนแก้ปัญหา ซึ่งเป็นโครงงานเดี่ยว หรือกลุ่มก็ได้แล้วเสนอแผนการดำเนินงานให้ผู้สอนพิจารณา ให้คำแนะนำช่วยเหลือและ ข้อเสนอแนะ การวางแผนโครงงาน ผู้เรียนเขียนโครงงานตามหัวข้อซึ่งมีหัวข้อสำคัญตาม แบบฟอร์ม (ประยุกต์ตามความเหมาะสม)

4. ขั้นลงมือปฏิบัติหรือแก้ปัญหาผู้เรียนปฏิบัติหรือแก้ปัญหตามแผนการที่กำหนด โดย ผู้สอนเป็นที่ปรึกษา สังเกต ติดตาม แนะนำให้ผู้เรียนรู้จักสังเกต เก็บรวบรวมข้อมูล บันทึกผล ดำเนินการด้วยความมานะอดทน มีการประชุมอภิปราย ปรึกษาหารือกันเป็นระยะ ผู้สอนเข้าไป เกี่ยวข้องเท่าที่จำเป็น ผู้เรียนเป็นผู้ใช้ความคิด ความรู้ในการวางแผนและตัดสินใจทำด้วยตนเอง

5. ขั้นประเมินผลระหว่างปฏิบัติงาน แนะนำให้ผู้เรียนประเมินผลก่อน ระหว่าง และ หลังดำเนินการ รู้จักพิจารณาว่าก่อนจะดำเนินการมีสภาพและปัญหาอย่างไร ระหว่างที่ดำเนินงาน ตามโครงงาน ยังมีสิ่งกีดขวางหรืออุปสรรคอยู่ต้องแก้ไขอะไรอีกบ้างมีวิธีแก้ไขอย่างไร เมื่อ ดำเนินการ ไปแล้วผู้เรียนมีแนวคิดอย่างไร มีความพึงพอใจหรือไม่ ผลของการดำเนินการตาม โครงงาน ผู้เรียนได้ความรู้อะไร ได้ประโยชน์อย่างไรและสามารถนำความรู้ไปพัฒนาปรับปรุงงาน ให้ดียิ่งขึ้น หรือเอาความรู้ไปใช้ในชีวิตได้อย่างไร โดยผู้เรียนประเมินโครงงานของตนหรือเพื่อน ประเมิน จากนั้นผู้สอนประเมินผลโครงงาน ซึ่งผู้ปกครองอาจมีส่วนร่วมในการประเมินด้วย

6. ขั้นสรุป รายงานผลและเสนอผลงาน เมื่อผู้เรียนทำงานตามแผนและเก็บข้อมูล แล้ว ต้องทำการวิเคราะห์สรุปและเขียนรายงานเพื่อนำเสนอผลงาน นอกเหนือจากรายงานเอกสารแล้ว อาจมีแผนภูมิ แผนภาพ กราฟ แบบจำลองหรือของจริงประกอบการนำเสนอ อาจจัดได้หลาย รูปแบบ เช่น จัดนิทรรศการ การแสดงละคร ฯลฯ

ชาวลิต ชูกำแพง (2551, น. 106-107) กล่าวว่า การเขียนรายงานโครงงานเป็นการเสนอ ผลงานที่ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้ารูปแบบหนึ่งตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นการค้นคว้ารายงาน โครงงาน มี ส่วนประกอบต่าง ๆ ดังนี้

1. ชื่อโครงการ
2. ชื่อผู้ทำโครงการ/โรงเรียน/วันเดือนปีที่จัดทำ
3. ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
4. บทคัดย่อ บอกเค้าโครงอย่างย่อ ประกอบด้วยเรื่อง/วัตถุประสงค์/วิธีการศึกษา และสรุปผล
5. กิตติกรรมประกาศ (แสดงความขอบคุณบุคคลหรือหน่วยงานที่มีส่วนให้ความช่วยเหลือให้งานสำเร็จ)
6. ที่มาและความสำคัญของโครงการ
7. วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า
8. สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า (ถ้ามี)
9. วิธีดำเนินการ
10. สรุปผลการศึกษาค้นคว้า
11. อภิปรายผล/ประโยชน์/ข้อเสนอแนะ
12. เอกสารอ้างอิง การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ มีขั้นตอนสำคัญดังต่อไปนี้
 1. การเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา
 2. การวางแผน
 3. การกำหนดจุดประสงค์
 4. การตั้งสมมติฐาน
 5. การกำหนดวิธีการศึกษา
 6. การลงมือปฏิบัติ
 7. การเขียนรายงาน
 8. การนำเสนอผลงาน สรุปเชื่อมโยงกับขั้นตอนโครงการของตนเอง

สรุปได้ว่า ในการเรียนแบบโครงการผู้เรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการทำโครงการแต่ละขั้นตอนด้วยเพื่อที่จะได้โครงการที่มีรูปแบบและขั้นตอนการทำที่ถูกต้องครูจะต้องมีบทบาทในการให้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนในการทำโครงการเพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ ขั้นตอนของโครงการมีความสำคัญ ผู้เรียนจะต้องให้รายละเอียดได้อย่างมีเหตุมีผลและสรุปผลไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับประเภทของโครงการที่เลือกทำด้วยจึงต้องเรียนรู้และเข้าใจขั้นตอนก่อนลงมือทำโครงการอีกทั้งต้องมีความเหมาะสมกับประเภทของโครงการ

ขั้นตอนการเรียนแบบโครงงานเริ่มด้วยขั้นกำหนดปัญหา โดยครูกระตุ้นให้ผู้เรียน ใคร่เรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ขั้นกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน ว่าเรียนเพื่ออะไร จะทำโครงงานนั้นเพื่อแก้ปัญหาอะไร ขั้นวางแผนและวิเคราะห์โครงงาน วางแผนแก้ปัญหา เป็นโครงงานกลุ่ม เสนอแผนการ ครูให้คำแนะนำช่วยเหลือ เขียนโครงงานตามหัวข้อสำคัญ ขั้นลงมือปฏิบัติหรือแก้ปัญหาตามแผนการที่กำหนด ผู้สอนเป็นที่ปรึกษาแนะนำเป็นระยะ ขั้นประเมินผลระหว่างปฏิบัติงาน ประเมินผลก่อน ระหว่าง และหลังดำเนินการ และขั้นสรุป รายงานผลและเสนอผลงาน เมื่อทำงานตามแผนและเก็บข้อมูลแล้ว ต้องทำการวิเคราะห์สรุปและเขียนรายงานเพื่อนำเสนอผลงาน ส่วนขั้นตอนของการเรียนแบบโครงงานที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นโครงงานลักษณะตามความสนใจ โดยผู้เรียนจัดทำตามความถนัด ความสนใจและ ความต้องการ ผู้เรียนนำความรู้และทักษะในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มาบูรณาการโดยมีขั้นตอน การสอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารหลักสูตรคู่มือครู
2. วิเคราะห์หลักสูตร
3. วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา เพื่อแยกเนื้อหา จุดประสงค์และกิจกรรมให้เด่นชัด
4. จัดทำกำหนดการสอน
5. เขียนแผนการสอน/กำหนดความสามารถและชิ้นงานที่นักเรียนควรจะได้
6. ผลิตสื่อ/จัดหาแหล่งความรู้/ทำใบความรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่น
7. จัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.2.8 ประโยชน์ของการเรียนแบบโครงงาน

อุดม เขียววงศ์ (2545, น. 96) กล่าวว่าประโยชน์ของโครงงานที่ผู้เรียนจะได้คือกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าและทดลอง ตลอดจนการสรุปผลที่ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเอง การเรียนรู้จากการทำโครงงานจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยการหาข้อสรุปหรือสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง นอกจากประโยชน์ในด้านผลผลิตและกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองแล้ว โครงงานยังมีประโยชน์ด้านอื่น ๆ อีกเช่น ผู้เรียนมีอิสระในการเลือกโครงงานที่ สอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียนตามความถนัด ความสนใจ เป็นการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้เรียนเน้นการศึกษาค้นคว้า ทดลองหรือปฏิบัติจริงที่นำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้ เป็นการพัฒนา กระบวนการคิด การวางแผนและการทำกิจกรรมของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

สุคนธ์ สินธพานนท์(2550, น. 56-57) กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนแบบโครงงานว่าเป็นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนมีบทบาท มีส่วนร่วมได้ปฏิบัติจริง คิดเอง ทำเองอย่างละเอียด รอบคอบ อย่างเป็นระบบ ผู้เรียนรู้จักแสวงหาข้อมูล สร้างองค์ความรู้และสรุปความรู้ได้

ด้วยตนเอง มีทักษะในการแก้ปัญหา ในกระบวนการทำงาน ในการเคลื่อนไหวทางกาย ได้ฝึกกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ฝึกความเป็นประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีเหตุผลยอมรับในความรู้ความสามารถซึ่งกันและกัน ได้ฝึกลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงาน เช่นการสังเกต จดบันทึก ข้อมูล เก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ รับผิดชอบ ชื่ตรง เอาใจใส่ ขยันหมั่นเพียรในการทำงาน รู้จักทำงานอย่างเป็นระบบ ทำงานอย่างมีแผน ใช้เวลาว่างเป็นประโยชน์เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสามารถนำความรู้ความคิด แนวทางที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตหรือในสถานการณ์อื่นได้

ชวลิต ชูกำแหง (2551, น. 107) กล่าวว่าการจัดการเรียนแบบโครงการผู้เรียนมีโอกาสได้เลือกประเด็นที่ศึกษา วิธีการศึกษาและแหล่งความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนเป็นผู้ศึกษาหรือลงมือปฏิบัติ ด้วยตนเองทุกขั้นตอน การศึกษาค้นคว้ามีการเชื่อมโยงหรือบูรณาการระหว่างความรู้ทักษะประสบการณ์ เดิมกับสิ่งใหม่ ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นและผู้เรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาในการทำงาน

สรุปได้ว่า การทำโครงการมีประโยชน์ช่วยให้คิดเป็นระบบเพื่อสร้างผลงานที่มีคุณภาพได้กระบวนการเรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้า ทดลองและสรุปผลที่ดำเนินการด้วยตนเอง มีอิสระในการเลือกโครงการที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียนตามความถนัด ความสนใจ พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เน้นการค้นคว้า ทดลองหรือปฏิบัติจริงที่นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง พัฒนากระบวนการคิด วางแผน ทำกิจกรรมอย่างเป็นระบบ การสอนแบบโครงการมีผลต่อการเรียนรู้ซึ่งเกิดจากตัวของนักเรียน โดย ฝึกการติดตามความคิด ตรวจสอบความคิด ติดตามงานและฝึกแก้ปัญหาจากผลของการติดตามงาน เป็นการสอนที่มุ่งให้มีบทบาท มีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้

2.2.9 ข้อควรคำนึงของการเรียนแบบโครงการ

ลัดดา ภูเกียรติ (2543, น. 58) กล่าวว่าการเรียนรู้ในรูปแบบของโครงการควรเริ่มต้นจากความสนใจของนักเรียนจริง ๆ และที่สำคัญครูต้องให้คำแนะนำช่วยเหลือทุกด้านเพื่อให้นักเรียนประสบความสำเร็จจากการทำโครงการ ในครั้งแรก ครูเป็นกำลังใจและกระตุ้นให้เกิดความอยากที่จะทำโครงการขึ้นไปอีก หากประสบความสำเร็จล้มเหลวเสียตั้งแต่ครั้งแรกแล้วโครงการขึ้นไปก็คงไม่เกิดขึ้นเพราะเด็กจะเกิดความท้อแท้และเบื่อหน่าย รวมทั้งทำให้เกิดความท้อแท้ต่อการเรียนโดยภาพรวมด้วย

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2550, น. 57) กล่าวถึงข้อจำกัดของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการว่าแม้การสอนแบบโครงการมีข้อดีหลายประการแต่ยังมีข้อจำกัดอยู่บ้าง เช่นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการต้องใช้เวลาและต้องใช้เวลาออกเหนือจากชั่วโมงเรียน ซึ่ง

ผู้สอนควรติดตาม แนะนำเอาใจใส่การทำงานของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอและควรนำไปใช้ควบคู่กับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อให้นักเรียนได้เชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้หลายวิชา

ชวลิต ชุกก่าแพง (2551, น. 107) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานมีข้อจำกัดคือใช้ เวลาในการเรียนรู้มาก เสียค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง ผู้สอนอาจให้คำปรึกษาและดูแลไม่ทั่วถึง ถ้าผู้เรียนวางแผนการทำงานไม่ดีอาจทำให้ไม่ประสบความสำเร็จและถ้าผู้สอนขาดความเอาใจใส่หรือขาดความอดทน อาจทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ

สรุปได้ว่า การเรียนแบบโครงงานควรเริ่มจากความสนใจของนักเรียนจริง ๆ และที่สำคัญ ครูต้องให้คำแนะนำช่วยเหลือทุกด้านเพื่อให้นักเรียนประสบความสำเร็จจากการทำโครงงานในครั้งแรกเพราะจะเป็นกำลังใจและกระตุ้นให้เกิดความอยากที่จะทำโครงงานขึ้นไป หากประสบความสำเร็จ ล้มเหลวตั้งแต่ครั้งแรก โครงงานขึ้นไปคงจะไม่เกิดขึ้นเพราะเด็กจะเกิดความท้อแท้เบื่อหน่าย รวมทั้งท้อแท้ต่อการเรียนโดยภาพรวมด้วย การเรียนแบบโครงงานต้องใช้เวลานานนอกเหนือจากชั่วโมงเรียน ผู้สอนต้องติดตาม แนะนำ เอาใจใส่การทำงานของนักเรียนเสมอและควรนำไปใช้ควบคู่กับการจัดการเรียน แบบบูรณาการเพื่อให้นักเรียนได้เชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้หลายวิชา เสียค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง ผู้สอนอาจให้คำปรึกษาและดูแลไม่ทั่วถึงถ้าผู้เรียนวางแผนการทำงานไม่ดีและถ้าผู้สอนขาดความเอาใจใส่หรือขาดความอดทนอาจทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ

2.2.10 บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้องในการเรียนแบบโครงงาน

ชาติรี เกิดธรรม (2547, น. 30) กล่าวถึงบทบาทของครูกับการสอนโครงงานว่ามีบทบาทคืออธิบายให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการเรียนแบบโครงงาน ความหมาย ประเภท ขั้นตอน การเขียนเค้าโครงและเขียนรายงานโครงงานให้สมบูรณ์ก่อนให้ลงมือปฏิบัติ เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ กำกับ ติดตามการทำงานและประเมินผลโครงงาน แต่ไม่ควรเป็นผู้คิดขั้นตอนการทำงานและลงมือทำให้นักเรียน นักเรียนต้องคิด วางแผนและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ครูช่วยเหลือนักเรียนด้านการพิจารณาเค้าโครง โครงงาน การจัดหาแหล่งความรู้แหล่งศึกษาค้นคว้า วัสดุอุปกรณ์เป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากรู้ อยากศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เห็นแสดงออกถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผลงานที่เกิดจากโครงงานได้ด้วยตนเอง อีกทั้งสนับสนุนให้กำลังใจและฝึกให้นักเรียนมีความอดทนต่อการทำงานและสามารถ แก้ไขปัญหาในการทำงานได้ ดูแลนักเรียนระหว่างทำโครงงานในเรื่องความสะดวก ปลอดภัยแนะนำ ให้นักเรียนเขียนรายงานโครงงาน การจัดการกระทำข้อมูลอย่างถูกต้อง

วัลย์ พานิช (2549, น. 114) กล่าวว่าจุดเด่นของบทบาทนักเรียน คือต้องเป็นกิจกรรมที่ริเริ่มและลงมือปฏิบัติด้วยตัวนักเรียนเอง ส่วนครูต้องศึกษาและเข้าใจนักเรียนของตนเอง ต้องรู้ความสามารถและความสนใจของนักเรียนก่อนตัดสินใจว่าโครงการเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของบทเรียนและวุฒิภาวะของนักเรียนหรือไม่ กล่าวได้ว่าครูมีหลายบทบาท เช่นเป็นผู้นำ ผู้ประสานงาน ผู้ประเมิน ผู้แนะนำ เป็นที่ปรึกษา แล้วแต่โอกาสและสถานการณ์ในกระบวนการของการทำโครงการ งานการสอนโครงการนี้ ครูต้องให้คำปรึกษานักเรียนได้จึงต้องมีความรู้ความสามารถ เพราะมิใช่เพียง แต่ให้งานนักเรียนทำเท่านั้น

วัฒนา มัคคสมัน (2554, น. 38-39) กล่าวว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงการ เป็นการจัดกิจกรรมภายใต้บรรยากาศที่เป็นมิตร มีอิสระเสรี ให้เกียรติให้ความสำคัญแก่เด็ก ในฐานะ คนคนหนึ่งที่มีสิทธิเท่าเทียมกันทุกคน สร้างความรู้สึกที่มั่นคง กล้าคิด กล้าแสดง กล้าลงมือทำ ครูคอยให้การสนับสนุนช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการ ครูเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียน และเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ที่เอื้อให้ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมในเรื่องราวที่เป็นความสนใจและท้าทายความสามารถของเด็ก ให้โอกาสเด็กได้ค้นพบและเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงกับสิ่งของเรื่องราว สถานที่บุคคลและเหตุการณ์ภายในชุมชนของเด็กตามวิธีการของแต่ละบุคคล เปิดโอกาสให้เด็กประเมินผลการทำงานของตนเอง ได้เห็นพัฒนาการความสำเร็จและล้มเหลวของตน ครูให้ข้อมูลย้อนกลับในทางบวก สรุปได้ว่า การเรียนแบบโครงการนำมาใช้ได้ดีโดยให้นักเรียนแสวงหาความรู้ในสถานที่จริงทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจได้ดี โดยการลงพื้นที่หรือศึกษาเรื่องที่ตนสงสัย สนใจ เพื่อให้ได้ข้อมูล คำตอบ อีกทั้งการทำโครงการของนักเรียนนั้นต้องมีการรวมกลุ่มทำให้เกิดการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ได้ใช้สติปัญญาเพราะช่วยกันระดมสมองในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งทำให้ผลงานประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมายที่วางไว้ครูมีบทบาทสำคัญมากต้องคอยให้คำปรึกษา อธิบาย แนะนำวิธีการทำโครงการที่ถูกต้องและต้องมีเวลาในการตรวจสอบความถูกต้องของโครงการ หมั่นคอยสังเกตการทำงานร่วมกัน การนำเสนอ การวางแผนจนผลงานผ่านและมีคุณภาพ

2.3 ทฤษฎีกระบวนการกลุ่ม (Group Process)

กระบวนการกลุ่มเป็นวิทยาการที่ศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มคนเพื่อนำความรู้ไปใช้ในการปรับเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรมของคน ซึ่งจะนำไปสู่การเสริมสร้างความสัมพันธ์และการพัฒนาการทำงานของกลุ่มคนให้มีประสิทธิภาพจุดเริ่มต้นของการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ก็คือ การศึกษากลุ่มคนด้านพลังกลุ่มและผู้ที่ได้เชื่อว่าเป็นบิดา ของกระบวนการกลุ่มก็คือ เคอร์รัท เลวิน (Kurt Lewin) นักจิตวิทยาสังคมและนักวิทยาศาสตร์ชาวเยอรมัน โดยเริ่มศึกษาตั้งแต่ประมาณปี

ค.ศ 1920 เป็นต้นมา และได้มีผู้นำหลักการของพลังกลุ่มไปใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมการทำงาน กลุ่ม การพัฒนาบุคลิกภาพและจุดประสงค์อื่น ๆ รวมทั้งในวงการศึกษ

2.3.1 หลักการและแนวคิดทฤษฎีกระบวนการกลุ่ม

แนวคิดพื้นฐานของกระบวนการกลุ่มก็คือ แนวคิดในทฤษฎีภาคสนาม ของเคิร์ท เลวิน ที่กล่าวโดยสรุปไว้ดังนี้ พฤติกรรมของบุคคลเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม โครงสร้างของกลุ่มจะเกิดจากการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีลักษณะแตกต่างกัน และจะมีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของสมาชิกกลุ่มการรวมกลุ่มจะเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มในด้านกรกระทำ ความรู้สึก และความคิด สมาชิกกลุ่มจะมีการปรับตัวเข้าหากันและจะพยายามช่วยกันทำงาน โดยอาศัยความสามารถของแต่ละบุคคลซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานลุล่วงไปได้ตามเป้าหมายของกลุ่ม

หลักการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่ม ที่สำคัญมีดังนี้

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย การเรียนรู้ที่เกิดจากการบรรยายเพียงอย่างเดียวไม่พอที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาพฤติกรรม แต่การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาพฤติกรรมผู้เรียน โดยกระบวนการกลุ่มจะเปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ศักยภาพของแต่ละคนทั้งในด้านความคิด การกระทำและความรู้สึกมาแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

2. การเรียนรู้ควรจะเป็นกระบวนการกลุ่มที่สร้างสรรค์บรรยากาศการทำงานกลุ่มที่ให้ผู้เรียนมีอิสระในการแสดงความรู้สึคนึกคิด มีบทบาทในการรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนโดยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนจะช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีชีวิตชีวาและช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน

3. การเรียนรู้ควรเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนค้นพบด้วยตนเอง การเรียนรู้ด้วยการกระทำกิจกรรมด้วยตนเองจะช่วยให้ผู้เรียนมี โอกาสเรียนรู้เนื้อหาวิชาหรือสาระจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความจำอย่างลึกซึ้ง จดจำได้ดี อันจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรมของตนได้ รวมทั้งสามารถนำไปสู่การนำไปพัฒนาบุคลิกภาพทุกด้านของผู้เรียน

4. การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้เป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการแสวงหาความรู้ที่เป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตทุกด้าน ดังนั้นถ้าผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีระบบและมีขั้นตอนจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้หรือตอบคำถามการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.2 หลักการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม

การเรียนแบบกระบวนการกลุ่ม คือ ประสบการณ์ทางการเรียนรู้ที่นักเรียนได้รับการลงมือร่วมปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่ม กลุ่มจะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของแต่ละคนในกลุ่ม มีอิทธิพลและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน หลักการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่ม มีหลักการเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน สรุปได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545)

- 1.เป็นการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน โดยให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด
- 2.เป็นการเรียนการสอน ที่เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้จากกลุ่มให้มากที่สุด กลุ่มจะเป็นแหล่งความรู้สำคัญที่จะฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถปรับตัวและเข้ากับผู้อื่นได้
- 3.เป็นการสอนที่ยึดหลักการค้นพบและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตัวของตัวเอง โดยครูเป็นผู้จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพยายามค้นหา และพบคำตอบด้วยตนเอง
- 4.เป็นการสอนที่ให้ความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ ว่าเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการแสวงหาความรู้ และคำตอบต่าง ๆ ครูจะต้องให้ความสำคัญของกระบวนการต่าง ๆ ในการแสวงหาคำตอบ

2.3.3 รูปแบบและขั้นตอนการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม

รูปแบบการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม รูปแบบการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545) มีขั้นตอนดังนี้

- 1.ตั้งจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน ทั้งจุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม
2. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือประกอบกิจกรรมด้วยตนเอง และเพื่อให้มีประสบการณ์ในการทำงานกลุ่ม ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้
 - 2.1 ขั้นนำ เป็นการสร้างบรรยากาศและสมาธิของผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเรียนการสอน การจัดสถานที่ การแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย แนะนำวิธีดำเนินการสอน กติกาหรือกฎเกณฑ์การทำงาน ระยะเวลาการทำงาน
 - 2.2 ขั้นสอน เป็นขั้นที่ครูลงมือสอน โดยให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่ม เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรง โดยที่กิจกรรมต่าง ๆ จะต้องคัดเลือกให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องในบทเรียน เช่น กิจกรรม เกมและเพลง บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง การอภิปรายกลุ่ม เป็นต้น
 - 2.3 ขั้นวิเคราะห์ เมื่อดำเนินการจัดประสบการณ์เรียนรู้แล้ว จะให้นักเรียนวิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมต่าง ๆ ความสัมพันธ์กันในกลุ่ม ตลอดจนความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน โดยวิเคราะห์ประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำงานกลุ่มให้คนอื่นได้รับรู้ เป็นการ

ถ่ายทอดประสบการณ์การเรียนรู้ของกันและกัน ชั้นวิเคราะห์จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น และมองเห็นปัญหาและวิธีการทำงานที่เหมาะสม เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการทำงาน เป็นการถ่ายโอนประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดี จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถค้นแนวคิดที่ต้องการด้วยตนเอง เป็นการขยายประสบการณ์การเรียนรู้ให้ถูกต้องเหมาะสม

2.4 ขั้นสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้ นักเรียนสรุป รวบรวมความคิดให้เป็นหมวดหมู่ โดยครูกระตุ้นให้แนวทางและหาข้อสรุป จากนั้นนำข้อสรุปที่ค้นพบจากเนื้อหาวิชาที่เรียนไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับตนเองและนำหลักการที่ได้ไปใช้เพื่อการปรับปรุงตนเอง ประยุกต์ใช้ให้เข้ากับคนอื่น ประยุกต์เพื่อแก้ปัญหาและสร้างสรรค์สิ่งที่เกิดประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และดำรงชีวิตประจำวัน เช่น การปรับปรุงบุคลิกภาพ เกิดความเห็นอกเห็นใจ เคารพสิทธิของผู้อื่น แก้ปัญหา ประดิษฐ์สิ่งใหม่ เป็นต้น

2.5 ขั้นประเมินผล เป็นการประเมินผลว่า ผู้เรียนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายมากน้อยเพียงใด โดยจะประเมินทั้งด้านเนื้อหาวิชาและด้านกลุ่มมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่ ประเมินด้านมนุษยสัมพันธ์ ผลสัมฤทธิ์ของกลุ่ม เช่น ผลการทำงาน ความสามัคคี คุณธรรมหรือค่านิยมของกลุ่ม ประเมินความสัมพันธ์ในกลุ่ม จากการให้สมาชิกติชมหรือวิจารณ์กัน โดยปราศจากอคติ จะทำให้ผู้เรียนสามารถประเมินตนเองได้และจะทำผู้สอนเข้าใจนักเรียนได้ อันจะทำให้ผู้เรียนผู้สอนเข้าใจปัญหาซึ่งกันและกันจะเป็นหนทางในการนำไปพิจารณาแก้ปัญหาและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

2.3.4 ขนาดของกลุ่มและการแบ่งกลุ่ม

การแบ่งกลุ่มเพื่อให้นักเรียนปฏิบัติงานร่วมกันนั้น ผู้สอนอาจจะแบ่งกลุ่มโดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2534 : 230) เช่น

1. แบ่งกลุ่มตามเพศ ใช้ในกรณีที่มีวัตถุประสงค์ที่ชี้เฉพาะลงไป เช่น ต้องการสำรวจความแตกต่างระหว่างเพศหญิงและชาย ในด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะคิด ค่านิยม ฯลฯ

2. แบ่งตามความสามารถ ใช้ในกรณีที่ครูมีภาระงานมอบหมายให้แต่ละกลุ่มแตกต่างกันไปตามความสามารถ หรือต้องการศึกษาความแตกต่างในการทำงานระหว่างกลุ่มที่มีความสามารถสูงและต่ำ

3. แบ่งตามความถนัด โดยแบ่งกลุ่มที่มีความถนัดเรื่องเดียวกันไว้ด้วยกัน

4. แบ่งกลุ่มตามความสมัครใจ โดยให้สมาชิกเลือกเข้ากลุ่มกับคนที่ตนเองพอใจ ซึ่งครูทำได้แต่ไม่ควรใช้บ่อยนักเพราะจะทำให้ นักเรียนขาดประสบการณ์ในการทำงานกับบุคคลที่หลากหลาย

5. แบ่งกลุ่มแบบเจาะจง ครูเจาะจงให้เด็กบางคนอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เช่น ให้เด็กเรียนเก่งกับเด็กที่เรียนอ่อนเพื่อให้เด็กเรียนเก่งช่วยเด็กที่เรียนอ่อน หรือให้เด็กปรับตัวเข้าหากัน

6. แบ่งกลุ่มโดยการสุ่ม ไม่เป็นการเจาะจงว่าให้ใครอยู่ใครกับใคร

7. แบ่งกลุ่มตามประสบการณ์ คือ การรวมกลุ่มโดยพิจารณาเด็กที่มีประสบการณ์คล้ายคลึงกันมาอยู่ด้วยกันเพื่อประโยชน์ในการช่วยกันวิเคราะห์หรือแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่งโดยเฉพาะ

2.3.5 วิธีการสอนที่สอดคล้องกับหลักการการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม

1. การระดมความคิด เป็นการรวมกลุ่มที่ประกอบด้วยสมาชิก 4 -5 คน และให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง เพื่อรวบรวมความคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ได้หลายแง่มุม ทุกความคิดเห็นได้รับการยอมรับโดยไม่มีการโต้แย้งกัน แล้วนำความคิดเห็นทั้งหมดมาประสานกัน

2. ผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติขึ้นโดยให้ผู้เรียนตัดสินใจทำอะไรบางอย่างโดยหนึ่งซึ่งมีการสรุปผลในลักษณะของการแพ้การชนะ วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ ช่วยให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนและเกิดความสนุกสนาน

3. บทบาทสมมติ เป็นวิธีการสอนที่มีการกำหนดบทบาทของผู้เรียนในสถานการณ์ที่สมมติขึ้นมาโดยให้ผู้เรียนสวมบทบาทและแสดงออกโดยใช้บุคลิกภาพ ประสบการณ์ และความรู้สึกนึกคิดของตนเป็นหลัก วิธีการสอนนี้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสศึกษาวิเคราะห์ความรู้สึกและพฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้ง ทั้งยังช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา

4. สถานการณ์จำลอง เป็นวิธีการสอนโดยการจำลองสถานการณ์จริงหรือสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงแล้วให้ผู้เรียนอยู่ในสถานการณ์นั้นพร้อมทั้งแสดงพฤติกรรมเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่กำหนดให้ วิธีนี้จะช่วยให้ผู้เรียนฝึกทักษะการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนอาจจะไม่กล้าแสดงออก

5. กรณีตัวอย่าง เป็นวิธีการสอนที่ใช้การสอนเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง แต่นำมาดัดแปลงเพื่อให้ผู้เรียนใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันอันจะนำไปสู่การสร้าง ความเข้าใจและฝึกทักษะการแก้ปัญหา การรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายสำหรับผู้เรียนยิ่งขึ้น

6. การแสดงละคร เป็นวิธีการสอนที่ให้ผู้เรียนแสดงบทบาทตามบทที่มีผู้เขียนหรือกำหนดไว้ให้ โดยผู้แสดงจะต้องแสดงบทบาทตามที่กำหนดโดยไม่เอาบุคลิกภาพและความรู้สึกนึกคิดเข้ามาใส่ในการแสดงบทบาทนั้น ๆ วิธีนี้จะช่วยให้มีประสบการณ์ในการรับรู้เหตุผลความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมของผู้อื่นซึ่งจะช่วยฝึกทักษะการทำงานร่วมกันและรับผิดชอบร่วมกัน

7. เป็นวิธีการสอนโดยการจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อยที่มีสมาชิกประมาณ 6 -12 คน และมีการกำหนดให้มีผู้นำกลุ่มทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแล้วสรุปหรือประมวลสาระที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน วิธีการนี้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูลหรือประสบการณ์ของตนเอง เพื่อให้กลุ่มได้ข้อมูลมากขึ้น

วิธีการสอนที่สนับสนุนหลักการสอนแบบกระบวนการกลุ่มเหล่านี้ เป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้การจัดประสบการณ์การสอนที่หลากหลายแล้วผู้สอนอาจใช้วิธีสอนอื่น ๆ ได้อีก โดยยึดหลักสำคัญ คือ การเลือกใช้วิธีการสอนที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสอนแต่ละครั้ง

2.3.6 การประเมินผลการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม

ทิสนา แคมมณี (2550) มีดังนี้

1. การให้ผู้เรียนประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งผู้สอนควรสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองจะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายและมีประโยชน์ต่อผู้เรียนยิ่งขึ้น

2. การให้ผู้เรียนร่วมประเมินผลการเรียนรู้จากการทำงานร่วมกัน ซึ่งสามารถประเมินผลได้ 2 ลักษณะ คือ

2.1 การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกลุ่ม

2.2 การประเมินผลความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม

2.3.7 บทบาทของครูและนักเรียนในการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม

บทบาทครู (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545) มีดังนี้

1. มีความเป็นกันเอง มีความเห็นอกเห็นใจนักเรียน สร้างบรรยากาศที่ดีต่อการเรียน สนใจ ให้กำลังใจ สนทนา ใถ่ถาม

2. พุดน้อย และจะเป็นเพียงผู้ประสานงาน แนะนำ ช่วยเหลือเมื่อนักเรียนต้องการเท่านั้น

3. ไม่ชี้แนะหรือโน้มน้าวความคิดของนักเรียน

4. สนับสนุน ให้กำลังใจ กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน แสดงออกอย่างอิสระ และแสดงออกซึ่งความสามารถของนักเรียนแต่ละคน

5. สนับสนุนให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ สรุปผลการเรียนรู้และประเมินผลการกระทำงานให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

บทบาทของผู้เรียน

1. เป็นผู้ลงมือทำกิจกรรม พยายามค้นหาและแสวงหาความรู้ที่เรียนด้วยตนเอง

2. ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันและแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันในหมู่ผู้เรียน

3. แสดงความรู้สึก ความคิดเห็นอย่างอิสระ

4. มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนเองในกลุ่ม เช่น สร้างความสัมพันธ์อันดีกับคนในกลุ่ม การแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม พยายามปรับปรุงบุคลิกภาพเสมอ สร้างบรรยากาศที่ดี ควบคุมการทำงานของกลุ่ม

5. ทำความเข้าใจงานที่ได้รับมอบหมาย และทำงานร่วมกับกลุ่มได้ดี

หลักการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม

ประภากร โลทองคำ (2552) ได้เสนอแนะหลักการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ดังนี้

1. สังเกตจากการทำงาน กระบวนการทำงาน พฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่ม บทบาทผู้นำ ผู้ตาม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2. ซักถามสมาชิกให้ทั่วถึง ปัญหาที่ถามควรให้เด็กได้มีโอกาสคิดค้นคำตอบและแก้ปัญหาาร่วมกัน ผู้สอนฟังและสังเกตคำตอบของผู้เรียน

3. พิจารณาจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

4. ทดสอบข้อเขียน ควรมีบ้างแต่ผู้สอนไม่ควรให้ความสำคัญมาก

แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มมีขั้นตอนแตกต่างกันไปตามแต่ละทฤษฎี ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ขอนำเสนอ 3 แนวคิด คือ

1. แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม อูษา ภัตศิริ (มปก)

2. แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม กระทรวงศึกษาธิการ (มปก)

3. แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และ

เทคโนโลยี (สสวท) 2560

ตารางที่ 2.2 การวิเคราะห์ขั้นตอนการประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

อุษา ภัตศิริ (มปก)	กระทรวงศึกษาธิการ (มปก)	สถาบันส่งเสริมการสอน วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี (สสวท) 2560	ผู้วิจัย (2561)
1.บทบาทหน้าที่	1.มีส่วนร่วมในการแสดง ความคิดเห็น	1.ความร่วมมือ	1.การวางแผนการ ทำงาน
2.การมีส่วนร่วม	2.มีความกระตือรือร้นใน การทำงาน	2.ความคิดเห็น	2.การให้ความร่วมมือ ในการทำงาน
3.ความรับผิดชอบ	3.รับผิดชอบในงานที่ ได้รับมอบหมาย	3.ตั้งใจทำงาน	3.การแสดงความคิดเห็น
4.การรับฟังความ ความเห็น	4.มีขั้นตอนในการทำงาน อย่างเป็นระบบ	4.กระบวนการ	4.ความกระตือรือร้นใน การทำงาน
5.ผลสำเร็จของงาน	5.ใช้เวลาในการทำงาน อย่างเหมาะสม	5.ผลงาน	5.ความรับผิดชอบใน หน้าที่
			6.การนำเสนอผลงาน กลุ่ม

สรุปการสังเคราะห์ขั้นตอนการประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการจัดกระบวนการประเมินพฤติกรรมกลุ่ม ออกเป็น 6 ขั้นตอน

1. การวางแผนการทำงาน
2. การให้ความร่วมมือในการทำงาน
3. การแสดงความคิดเห็น
4. ความกระตือรือร้นในการทำงาน
5. ความรับผิดชอบในหน้าที่
6. การนำเสนอผลงานกลุ่ม

2.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.4.1 ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการ

เกตุสุดา มนิระพงค์ (2537, น. 11) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสรุปได้ว่าความสามารถในการที่จะพยายามเข้าถึงความรู้ซึ่งเกิดจากการทำงานที่ประสานกันทั้งองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสติปัญญาและองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญาและต้องอาศัยความพยายามอย่างมาก ซึ่งจะแสดงออกมาในรูปของความสำเร็จที่สามารถสังเกตและวัดได้ด้วยเครื่องมือทางจิตวิทยาหรือแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทั่วไป

พนิดา จันทรา (2543, น. 8) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยสรุปได้ว่าคุณลักษณะและความสามารถของบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากความสามารถทางสมองหรือทางร่างกายที่ได้จากประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกอบรมหรือการสอน สามารถวัดได้จากแบบทดสอบหรือจากการสังเกตพฤติกรรมและความสำเร็จในด้านอื่น ๆ ประกอบ

สมพร เชื้อพันธ์ (2547, น. 53) สรุปว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ หมายถึง ความสามารถ ความสำเร็จและสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนที่ได้จากการเรียนรู้อันเป็นผลมาจากการเรียนการสอน การฝึกฝนหรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคลซึ่งสามารถวัดได้จากการทดสอบด้วยวิธีการต่าง ๆ

ปราณี กองจินดา (2549, น. 42) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถหรือผลสำเร็จที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์เรียนรู้ทางด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย และยังได้จำแนกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ตามลักษณะของวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน

ดังนั้นสรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลที่เกิดจากกระบวนการเรียนการสอนที่ทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และสามารถวัดได้โดยการแสดงออกมาทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

รังสรรค์ นกสกุล (2543, น. 58) ได้ให้ความหมายของคำว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถ ความรู้ ทักษะหรือคุณลักษณะของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน การฝึกอบรม วัดได้โดยเครื่องมือวัดผลหรือที่เรียกกันทั่วไปว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อัญชัน เฟื่องสุข (2546, น. 8) ให้ความหมายว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ทิพวรรณ กองสุทธิใจ (2547, น. 8) ให้ความหมายว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน

อาภาพร สิงหาราช (2545, น. 6) ให้ความหมายว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อดุลยาศักดิ์ หมัดหมั่น (2550, น. 28) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นคุณลักษณะเกี่ยวกับความรู้ความสามารถที่ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ และประสบการณ์ อันเป็นผลจากการเรียนการสอน เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและแนวทางในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นความสามารถของบุคคลที่ได้จากการเรียนรู้ในสิ่งที่ได้รับการฝึกฝนอบรมสั่งสอน ต้องอาศัยความพยายามมาก แสดงออกมาในรูปของความสำเร็จที่สามารถสังเกตและวัดได้ด้วยเครื่องมือทางจิตวิทยาหรือแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทั่วไป คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลเป็นผลมาจากความสามารถทางสมองหรือทางร่างกายที่ได้จากประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกอบรมหรือการสอน ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบทดสอบหรือจากการสังเกตพฤติกรรมและความสำเร็จในด้านอื่น ประกอบเป็นคุณลักษณะเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของบุคคลที่ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ และประสบการณ์อันเป็นผลจากการเรียนการสอนซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและแนวทางในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.4.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสิ่งสำคัญมากและขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญหลายประการซึ่งมีนักศึกษาได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

ทิพาพรรณ ก.บัวเกษร (2542, น. 43) ได้สรุปถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีหลายองค์ประกอบที่ส่งผลโดยตรง ได้แก่วิธีการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการปลูกฝังคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่ต้องการตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาเบญจามิน และบลูม (Benjamin and Bloom 1983 อ้างถึงใน เบญจวรรณ ช่างจตุรัส, 2545, น. 13) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของผู้เรียนและการเรียน ซึ่งมีตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมี 3 ด้าน คือด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Behavior) ได้แก่การเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการเรียนและมีมาก่อนการเรียน เช่นความถนัดและพื้นฐานความรู้เดิมของนักเรียนด้านจิตพิสัย (Affective Entry Behavior) ได้แก่สภาพการที่ผู้เรียนจะแสดงออกเมื่อได้เรียนรู้เช่นความสนใจและเจตคติต่อเนื้อหาวิชาที่เรียน ความคิดเห็นและบุคลิกภาพและด้านคุณภาพการสอน (Quality Entry) ได้แก่ประสิทธิผลซึ่งผู้เรียนจะได้รับผลสำเร็จในการเรียนรู้เช่นการได้รับคำแนะนำการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การเสริมแรงของครู การแก้ไขข้อผิดพลาดและการใช้ข้อมูลย้อนกลับ

สรุปได้ว่า วิธีการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูเป็นปัจจัยสำคัญในการปลูกฝังคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่ต้องการตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา การเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการเรียนและมีมาก่อนการเรียน เช่น ความถนัดและพื้นฐานความรู้เดิมของนักเรียน สภาพการที่ผู้เรียนจะแสดงออกเมื่อได้เรียนรู้ เช่น ความสนใจและเจตคติต่อเนื้อหาวิชาที่เรียน ความคิดเห็นและบุคลิกภาพ ประสิทธิภาพซึ่งผู้เรียนจะได้รับผลสำเร็จในการเรียนรู้ เช่น การได้รับคำแนะนำ การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การเสริมแรงของครู การแก้ไขข้อผิดพลาด และการใช้ข้อมูลย้อนกลับ องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงประกอบด้วยตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและตัวแปรด้านคุณภาพการสอน ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับผู้เรียนว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงหรือไม่ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับสติปัญญาและไม่เกี่ยวข้องกับสติปัญญา

2.4.3 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ชวาล แพร์ตกุล (2517, อ้างถึงใน ณรงค์ คล่องการดี, 2533, น. 62) ได้กล่าวว่าลักษณะข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบ่งออกเป็นสองประเภทใหญ่ๆ คือ 1) แบบปรนัยหมายถึงแบบทดสอบที่กำหนดให้ตอบสั้น ๆ หรือแบบกำหนดให้เลือกตอบ ได้แก่แบบถูก-ผิด จับคู่ เลือกตอบและแบบเติมคำ 2) แบบอัตนัยหมายถึงแบบทดสอบที่กำหนดปัญหาหรือคำถามให้โดยให้ผู้เข้าสอบเขียนตอบยาว ผู้เข้าสอบมีความรู้ในเรื่องนั้นมากน้อยเท่าใดก็เขียนออกมาให้หมดภายในเวลาที่กำหนด

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2540, น. 188-215) กล่าวว่าวัตถุประสงค์ทางการศึกษานับความต้องการของนักเรียนเป็นพื้นฐานสำคัญ ดังนั้นเป้าหมายของการศึกษาในปัจจุบันจึงเน้นที่ตัวนักเรียนมากกว่าที่ตัวครูด้วยเหตุนี้จึงมุ่งตรวจสอบความต้องการของนักเรียนด้านต่าง ๆ เพื่อกำหนดให้เป็นรูปแบบของพฤติกรรมจัดการศึกษาในปัจจุบัน หมายถึงกระบวนการวางแผนและดำเนินการเพื่อพัฒนาพฤติกรรมผู้เรียนตามเป้าหมายที่พึงประสงค์และกล่าวถึงการสร้างแบบทดสอบตามลำดับขั้นของการเรียนรู้ทางด้านพุทธิพิสัยตามแนวคิดของบลูมและคณะ (Bloom et al., 1956) โดยแบ่งประเภทของคำถามที่เป็นข้อกระทงตามระดับความรู้ของนักเรียน กำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนเพื่อการสร้างข้อกระทงนั้น ควรพิจารณาเนื้อหาวิชาที่มีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน และระดับสติปัญญาของนักเรียนที่ต้องใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการตอบคำถามของข้อกระทงที่จะสร้าง โดยพิจารณาตามแนวความคิดของบลูมและคณะที่ได้กล่าวไว้ว่าสมรรถภาพทางสมองของมนุษย์นั้นสามารถจัดลำดับขั้นของการเรียนรู้จากสิ่งที่ย่างไปหายากได้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ความรู้

การวัดระดับความรู้หรือวัดระดับความจำเป็น การวัดความสามารถของการระลึกถึงเรื่องราวหรือสิ่งที่เคยเรียนมาแล้ว พฤติกรรมของนักเรียนที่คำถามในระดับนี้ต้องการวัดก็คือความจำซึ่งเป็นเพียงพฤติกรรมหนึ่งในหลาย ๆ พฤติกรรมที่ต้องนำไปใช้ในการตอบข้อกระทงที่ซับซ้อนขึ้น

ขั้นที่ 2 ความเข้าใจ

การวัดระดับความเข้าใจคำถามสำหรับข้อกระทงที่ใช้วัดในขั้นต้นคือคำถามที่ได้นำเรื่องราวซึ่งเคยเรียนรู้อย่างมาแล้วมาใช้แก้ปัญหา ตามเงื่อนไขที่กำหนดขึ้น การวัดในระดับนี้เนื้อหาที่ถามนั้นต้องมีลักษณะที่ทำให้ได้ระลึกถึงความรู้ที่จำเป็นอย่างที่เคยเรียนมาแล้วเพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือข้อคำถามในระดับนี้ได้นำมาใช้เพื่อค้นหว่านักเรียนสามารถแก้ปัญหาได้หรือไม่ถ้ามีเรื่องราวที่เคยเรียนมาแล้วเป็นเงื่อนไขของปัญหานั้น เช่นดูจากความสามารถในการยกตัวอย่างหรือการให้คำจำกัดความ หรือการนำหลักการไปประยุกต์ใช้เมื่อกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ เป็นต้น

ระดับความเข้าใจแบ่งย่อยออกได้ 3 ระดับ คือ 1.ระดับการแปลความ 2. การตีความ 3. การขยายความ

1) การแปลความ

ข้อกระทงที่วัดการแปลความ เป็นการวัดความสามารถของนักเรียนในการถอดความของเรื่องราวหรือข้อความให้เป็นสัญลักษณ์ใหม่ที่ไม่เหมือนเดิมหรือสามารถที่ระลึกข้อความหรือสัญลักษณ์ที่เปลี่ยนไปว่ามีความหมายอย่างไร

2) การตีความ

ข้อกระทงที่วัดการตีความ มักใช้วัดความสามารถของนักเรียนในการนำข้อมูลจากเรื่องราวที่อ่านมาวินิจฉัยเพื่ออธิบายว่าเรื่องราวนั้นเป็นอย่างไรหรือเพื่อเป็นการสรุปข้อความในเรื่องราวมากกว่าเป็นการแปลความซึ่งใช้เพียงทีละตอนเท่านั้น การตีความสามารถอธิบายความหมายได้นอกเหนือไปจากตัวอักษรที่ปรากฏในข้อความรวมทั้งสามารถบอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ได้และสามารถรวบรวมข้อความที่สำคัญจากบทความได้ด้วย เป็นต้น

3) การขยายความ

ข้อกระทงที่วัดการขยายความเป็นการวัดความสามารถของผู้อ่านหรือผู้รับรู้ออกจากข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งต้องใช้สมรรถภาพทางสมองในระดับสูงขึ้นไปจากการแปลความและการตีความมีลักษณะเป็นการพิจารณาถึงแนวโน้มหรือแนวทางหรือรูปแบบของการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปได้โดยพิจารณาจากสภาพการรับรู้ข้อความในการสื่อสารที่ตนได้รับ

ขั้นที่ 3 การนำไปใช้

ข้อกระทงที่วัดระดับการนำไปใช้มีลักษณะคล้ายกับการวัดในระดับความเข้าใจตรงที่ ต้องการให้นักเรียนนำเรื่องราวซึ่งเคยเรียนมาแล้วไปแก้ปัญหาใหม่ ๆ แต่ไม่เหมือนกับระดับความเข้าใจตรงที่ ไม่ว่าจะเป็คำถามหรือเนื้อหาที่ใช้ถามนั้นควรช่วยให้นักเรียนตัดสินใจได้ว่าความรู้หรือเรื่องราวที่เคยเรียนมานั้นจะใช้อะไรมาแก้ปัญหาได้ คำถามในระดับนี้มีจุดมุ่งหมายที่ตรวจสอบว่านักเรียนสามารถเลือกเอาความรู้ที่เหมาะสมที่สุดมาใช้แก้ปัญหาใหม่ ๆ ได้อย่างถูกต้องหรือไม่ เป็นต้นว่านักเรียนสามารถที่จะตัดสินใจว่าจะใช้หลักการหรือวิธีการใดจึงจะเหมาะสมหรือเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ของปัญหาที่จะให้แก้ไข

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์

ข้อกระทงที่วัดในระดับการวิเคราะห์ต้องการให้นักเรียนได้แสดงความสามารถในการวิเคราะห์โดยวิธีต่อไปนี้

- 1) ซึ่งให้เห็นความคลาดเคลื่อนเชิงเหตุผลในเรื่องราวต่าง ๆ เช่นความขัดแย้งความคลาดเคลื่อนในการอนุมานหรือความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการตีความ
- 2) ซึ่งให้เห็นความสัมพันธ์หรือจำแนกประเภทของเรื่องราวต่าง ๆ เช่นข้อเท็จจริงข้อสันนิษฐาน ข้อสมมติฐาน ข้อสรุปและแนวความคิด ฯลฯ ในเรื่องราวนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้ข้อกระทงที่ใช้ในระดับนี้โดยปกติแล้วมักเป็นการฝึกการใช้กระบวนการทางตรรกวิทยา ซึ่งบวมและคณะได้แบ่งประเภทของการวิเคราะห์สำหรับคำถามของข้อกระทงประเภทนี้ออกเป็น การวิเคราะห์องค์ประกอบการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการ

ขั้นที่ 5 การสังเคราะห์

ข้อกระทงที่วัดในระดับการสังเคราะห์ต้องการให้นักเรียนสามารถนำเอาหน่วยความรู้ย่อย มาผสมผสานหรือมาจัดระเบียบใหม่เพื่อให้เกิดเป็นโครงสร้างขึ้นใหม่ที่แปลกกว่าเดิม ชัดเจนกว่าเดิมและมีคุณภาพดีด้วย นักเรียนที่มีความรู้ในระดับนี้ต้องมีความสามารถในการมองเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางหลายแง่หลายมุม รู้จักพลิกแพลงปรับปรุงของเดิมให้แปลกใหม่กว่า ซึ่งต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ที่แสดงว่ามีความสามารถในการสังเคราะห์ เช่น ความสามารถในการเสนอแผนงานใหม่ๆ ความสามารถในการสร้างหรือออกแบบโครงการ การเขียนบทความการแต่งคำประพันธ์ การเรียงความ การแสดงความคิดความรู้สึกในรูปของสุนทรพจน์ หรือศิลปะและดนตรี ฯลฯ ตัวอย่างเช่น ให้เขียนเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ของบุคคล ให้พูดเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยไม่ได้เตรียมล่วงหน้า ให้เขียนภาพแสดงโทษร้ายแรงของการใช้ยาเสพติด ให้เขียนแผนการทดลองเพื่อทดสอบสมมติฐาน เป็นต้น

ขั้นที่ 6 การประเมินผล

ข้อกระทงที่วัดในระดับประเมินผล ต้องการให้นักเรียนสามารถตัดสินใจคุณค่าของแนวความคิด ผลผลิต และวิธีการต่างๆ ได้ตรงตามจุดมุ่งหมายโดยเฉพาะ พร้อมกับสามารถแสดงเหตุผลที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับการตัดสินใจนั้น ๆ เกณฑ์หรือมาตรฐานที่ใช้ในการตัดสินใจอาจตัดสินใจตามหลักฐานภายใน หมายถึงการตัดสินใจความถูกต้องตามหลักฐานที่สอดคล้องกันในเชิงเหตุและผลหรืออาจตัดสินใจตามหลักฐานภายนอก หมายถึงการตัดสินใจความถูกต้องของสิ่งของ วัตถุ และนโยบายต่าง ๆ โดยการใช้อ้างอิงหลักฐานภายนอกที่อาจพาดพิงถึงการเลือกเกณฑ์ซึ่งอาจให้นักเรียนเป็นผู้สร้างเกณฑ์ขึ้นหรืออาศัยเกณฑ์ในลักษณะของงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรืออาศัยมาตรฐานและเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น โดยผู้เชี่ยวชาญ การเรียนการสอนในชั้นเรียนตามปกติมักใช้วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนเป็นพื้นฐานสำหรับวัตถุประสงค์ของนักเรียน ส่วนการทดสอบเนื้อหาวิชาที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ควรจำแนกออกเป็น ส่วน ๆ เช่น นิยาม ข้อเท็จจริง หลักการ เป็นต้น และลำดับ ขั้นที่แสดงถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ควรเริ่มจากสิ่งที่ยังไปหายาก ถ้าใช้แนวคิดของบลูมและคณะ (Bloom et al., 1956) เป็นหลักแล้ว ในบริเขตด้านพุทธิพิสัยนั้นควรมีลำดับขั้นของการเรียนรู้ 6 ขั้น คือขั้นความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล

นวลจิตต์ เชาวศิริพิงศ์และคณะ (2553, น. 29) กล่าวว่า การวัดผลเป็นส่วนสำคัญของการจัดการเรียนการสอน ที่มุ่งให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ การวัดผลต้องปรับเปลี่ยนไปให้มีลักษณะเป็นการประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและประเมินผลตามสภาพจริงด้วย

สรุปได้ว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นการวัดระดับความรู้หรือทักษะของผู้เรียนที่ได้รับจากการเรียนการสอนโดยใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือ เมื่อจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ การวัดผลต้องปรับเปลี่ยนไปให้มีลักษณะเป็นการประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและประเมินผลตามสภาพจริง จึงกล่าวได้ว่าการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นการวัดความสามารถทางพฤติกรรมของผู้เรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้มาตรฐาน วัดความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

2.5 ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้

2.5.1 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

โดยทั่วไปการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจมักนิยามศึกษากันใน 2 มิติคือ มิติความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน (Job Satisfaction) และมิติความพึงพอใจในการรับบริการ (Service Satisfaction) ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาในมิติหลัง ซึ่งมีผู้กล่าวถึงแนวคิดนี้ไว้จำนวนมาก ในลักษณะใกล้เคียงและสัมพันธ์เรื่องทัศนคติ

วรูม (Vroom, 1964, p. 99, อ้างถึงใน เสกสรร ชรรวมวงศ์, 2541, น. 34) กล่าวว่า ทัศนคติและความพึงพอใจในสิ่งหนึ่งสามารถใช้แทนกันได้เพราะทั้งสองคำนี้จะหมายถึง ผลจากการที่ได้จากการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในสิ่งนั้นและทัศนคติด้านลบจะแสดงให้เห็น สภาพความไม่พึงพอใจ

ทิฟฟิน และแมคเคอร์มิก (Tiffin and McCormick, 1965, p. 140, อ้างถึงใน เสกสรร ชรรวมวงศ์, 2541, น. 34) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นแรงจูงใจของมนุษย์ที่ตั้งอยู่บน ความต้องการขั้นพื้นฐาน (Basic Needs) มีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดกับผลสัมฤทธิ์และ แรงจูงใจและพยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ต้องการ

วอลเลสเตียน (Wallestein, 1971, p. 89, อ้างถึงใน เสกสรร ชรรวมวงศ์, 2541, น. 35) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้น เมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย หรือ เป็นความรู้สึกขั้นสุดท้าย (End state in Feeling) ที่ได้รับผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

อลแมน (Wolman, 1973, p. 102, อ้างถึงใน เสกสรร ชรรวมวงศ์, 2541, น. 35) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึก (Feeling) มีความสุขเมื่อคนเราได้รับผลสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมาย (Goals) ความต้องการ (Wants) หรือแรงจูงใจ (Motivation)

ดิเรก ฤกษ์สำราญ (2537; อ้างถึงใน เสกสรร ชรรวมวงศ์, 2541, น. 35) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ทัศนคติในทางบวกของบุคคลที่มีสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะ เปลี่ยนแปลงไปเป็นความพอใจในการปฏิบัติต่อสิ่งนั้น

ชลินี เดชจินดา (2530, อ้างถึงใน กำพล เกียรติปฐมชัย, 2538, น. 6) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือปัจจัย ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ความรู้สึกพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองหรือบรรลุ จุดมุ่งหมายในระดับหนึ่ง ความรู้สึกดังกล่าวจะลดลงหรือไม่เกิดขึ้นหากความต้องการหรือ จุดมุ่งหมายนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกสนองแบบมนุษย์คือ ความรู้สึกในทางบวกและความรู้สึกในทางลบ ความรู้สึกในทางบวกเป็นความรู้สึกที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะทำให้เกิดความสุข ความสุขนี้เป็นความรู้สึกที่แตกต่างจากความรู้สึกทางบวกอื่น ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ความสุขเป็นความรู้สึกที่สลับซับซ้อนและมีความสุขนี้จะมีผลต่อบุคคลมากกว่าความรู้สึกทางบวก อื่น ๆ ความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวกและความสุข มีความสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อนและ ระบบความสัมพันธ์ของความรู้สึกทั้งสามนี้เรียกว่า ระบบความพึงพอใจโดยความพึงพอใจจะ เกิดขึ้นเมื่อระบบความพึงพอใจมีความรู้สึกทางบวกมากกว่าทางลบสิ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจของมนุษย์มักจะ ได้แก่ ทรัพยากร (Resources) หรือสิ่งเร้า (Stimuli) การวิเคราะห์ระบบความพึงพอใจ คือ การศึกษาว่าทรัพยากรหรือสิ่งเร้าแบบใดเป็นสิ่งที่ต้องการที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจและความสุขแก่มนุษย์ความพึงพอใจจะเกิดได้มากที่สุด เมื่อมีทรัพยากรทุกอย่างที่เป็น ที่ต้องการครบถ้วน

จากความหมายของความพึงพอใจตามที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่าความพึงพอใจเป็นความรู้สึก หรือทัศนคติทางด้านบวกของบุคคลที่มีผลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อ สิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการแก่บุคคลนั้นได้แต่ทั้งนี้ความพึงพอใจของแต่ละบุคคล ย่อมแตกต่างกันขึ้นอยู่กับค่านิยมและประสบการณ์ที่ได้รับดังนั้นความพึงพอใจจึงเป็นองค์ ประกอบด้านความรู้สึกของทัศนคติซึ่งไม่จำเป็นต้องแสดงหรืออธิบายเชิงเหตุผลเสมอไปก็ได้ กล่าวโดยสรุปแล้วความพึงพอใจเป็นเพียงปฏิกิริยาด้านความรู้สึก (Reactionary Feeling) ต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้น (Stimulant) ที่แสดงผลออกมา (Yield) ในลักษณะของผลลัพธ์สุดท้าย (Final Outcome) ของกระบวนการประเมิน (Evaluative Process) โดยบ่งบอกถึงทิศทาง ของผลการประเมิน (Direction of Evaluative Result) ว่าเป็นไปในลักษณะทิศทางบวก (Positive Direction) หรือทิศทางลบ(Negative Direction) หรือ ไม่มีปฏิกิริยา คือ เฉยๆ (Non Reaction) ต่อสิ่งเร้าหรือกระตุ้นนั้นก็ได้ (เสกสรร ธรรมวงศ์, 2541, หน้า 37)

ในสถาบันอุดมศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการ เรียน จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ สมบูรณ์ พรรณาภพ และ ชัยโรจน์ ชัยอินคำ (2518, น. 416, อ้างถึงใน เสกสรร ธรรมวงศ์, 2541, น. 37) กล่าวว่า การที่บุคคลจะเรียนรู้หรือมีพัฒนาการและความเจริญงอกงามนั้น บุคคลจะต้องอยู่ในสภาวะพึงพอใจ สุขใจ เป็นเบื้องต้น นั่นคือ บุคคลจะต้องได้รับการจูงใจทั้ง ในลักษณะนามธรรมและรูปธรรม

2.5.2 ลักษณะของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเกิดจากการประเมินความแตกต่างระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่ได้รับจริง ในสถานการณ์หนึ่ง สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาตามปัจจัยแวดล้อมและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ผ่านการแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกในทางบวกของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นความรู้สึกชอบสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ผันแปรได้ตามปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของบุคคลใน แต่ละสถานการณ์นอกจากนี้ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่แสดงออกมาในระดับมากน้อยได้ ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของการประเมินสิ่งที่ได้รับจริงกับสิ่งที่คาดหวังไว้

นอกจากนี้ความพึงพอใจของบุคคลใดบุคคลหนึ่งจะถูกกำหนดจากความรู้สึกของแต่ละบุคคล โดยจากการพิจารณาความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจริงและผลตอบแทนที่เขามีความรู้สึกว่าเขาควรจะได้รับแล้ว ถ้าหากผลตอบแทนที่ได้รับจริงมากกว่าผลตอบแทนที่เขา คาดว่าจะได้รับ ย่อมจะก่อให้เกิดความพึงพอใจขึ้น ซึ่งความพอใจจะมากหรือน้อยหรือไม่พึงพอใจ นั้น ขึ้นอยู่กับความยุติธรรมของผลตอบแทน (กิตติธัช อิมวัฒน์กุล, 2553, หน้า 8)

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุพรรณณี เจริญผล (2553) จากการศึกษาการสอนแบบโครงงาน ในสาระพลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การสอนแบบโครงงาน ปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มผลการทดสอบปรากฏว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและมีความรับผิดชอบต่อการเรียน มีความพึงพอใจต่อการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโดยใช้การสอนแบบโครงงานสูงขึ้น

ปิญาดา ฤกษ์อนันต์ (2554) การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 49 คน ซึ่งได้มาจากห้องเรียนที่ผู้วิจัยรับผิดชอบในการสอน ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสามารถพัฒนาความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานมีผลต่อความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียนภาษาอังกฤษด้วยโครงงานอยู่ในระดับสูง

สายพิน วงษารัตน์ (2554) กล่าวถึงผลการทดสอบประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ แบบโครงการหน่วยการเรียนรู้เรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่น สารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รหัสวิชา ส 43102 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 60 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนแม่ลาววิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า ประสิทธิภาพรวมเท่ากับ 87.00/81.33 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ E1/E2 คือ 80/80 ส่วนผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบโครงการ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการประเมินโครงการ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้เรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.71 และคิดเป็นร้อยละ 81.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ร้อยละ 70 ส่วนผลการศึกษา ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้แบบโครงการ พบว่าโดยภาพรวมนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับดีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .42

อรุณี ศรีสิทธิชูชาติ (2557) ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะทางสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 45 จำนวน 45 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยหลังการเรียนรู้โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงการสูงกว่าก่อนเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนนเฉลี่ยทักษะทางสังคมที่ประเมินหลังเรียนแบบโครงการสูงกว่าร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด

รังสิมา ชูเทียน , ทศพร แสงสว่าง (2557) ได้ศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้อย่างเป็นฐาน วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบุญคุ้มราษฎร์บำรุง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 30 คน ปีการศึกษา 2557 พบว่า บทเรียนการเรียนรู้อย่างเป็นฐานมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์โดยเฉลี่ยเท่ากับ 82.93 / 80.85 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 8.20 และมีค่า S.D. เท่ากับ 0.40 ค่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 16.17 มีค่า S.D. เท่ากับ 1.49 มีค่า t-test ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 3.77 ซึ่งมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศหลังใช้การเรียนรู้อย่างเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 อยู่ในระดับมาก

ชโลธร ใจหาญ (2558) ศึกษาการใช้การเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลรัตนบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 31 คน พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลรัตนบุรี จำนวน 31 คน มีทักษะการประดิษฐ์วัสดุเหลือใช้โดยใช้การเรียนรู้แบบโครงงาน โดยภาพรวมมีคะแนนคิดเป็นร้อยละ 78.00 ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ตามที่กำหนดไว้ มีพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ เรื่อง การพัฒนาทักษะการประดิษฐ์วัสดุเหลือใช้ คิดเป็นร้อยละ 82.66 ผ่านเกณฑ์ และมีระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยโครงงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.17

ไพฑูล คำคอนสาร (2559) การพัฒนาการเรียนรู้แบบโครงงานเรื่อง ช่างปูนปั้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จำนวน 20 คน ผลการศึกษาพบว่าการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทักษะขบวนการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก การประเมินผลงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก และความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก

วุดิเกอร์ สก็อต (Wurdinger Scott, 2011, p. Abstract) ได้ทำการวิจัยเชิงสำรวจแบบออนไลน์เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนที่ใช้การเรียนรู้ด้วยโครงงาน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนศิษย์เก่าของโรงเรียนใน St Paul , Minnersota . ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ด้วยโครงงานสามารถพัฒนาทักษะ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์และการจัดการเวลาได้สูงมากกว่าทักษะทางวิชาการด้านการจดบันทึกและการทดสอบ ซึ่งทักษะชีวิตที่ได้รับการพัฒนาขึ้นนี้ช่วยให้พวกเขาเกิดความมั่นใจในตนเองที่จะเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกในสังคม

เมอร์เจนดอลเลอร์ จอร์น อาร์ และคณะ (Mergendoller, J. R; et al, 2006, p. Abstract) ได้ศึกษาผลของการใช้วิธีการสอนแบบ โครงงานที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนโดยผ่านทางกระบวนการการทำโครงงาน ผลการศึกษา พบว่าวิธีการสอนแบบโครงงานช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองผ่านการวางแผนและการคิดวิเคราะห์ทั้งก่อนและหลังการทำโครงงาน ตลอดจนส่งผลให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

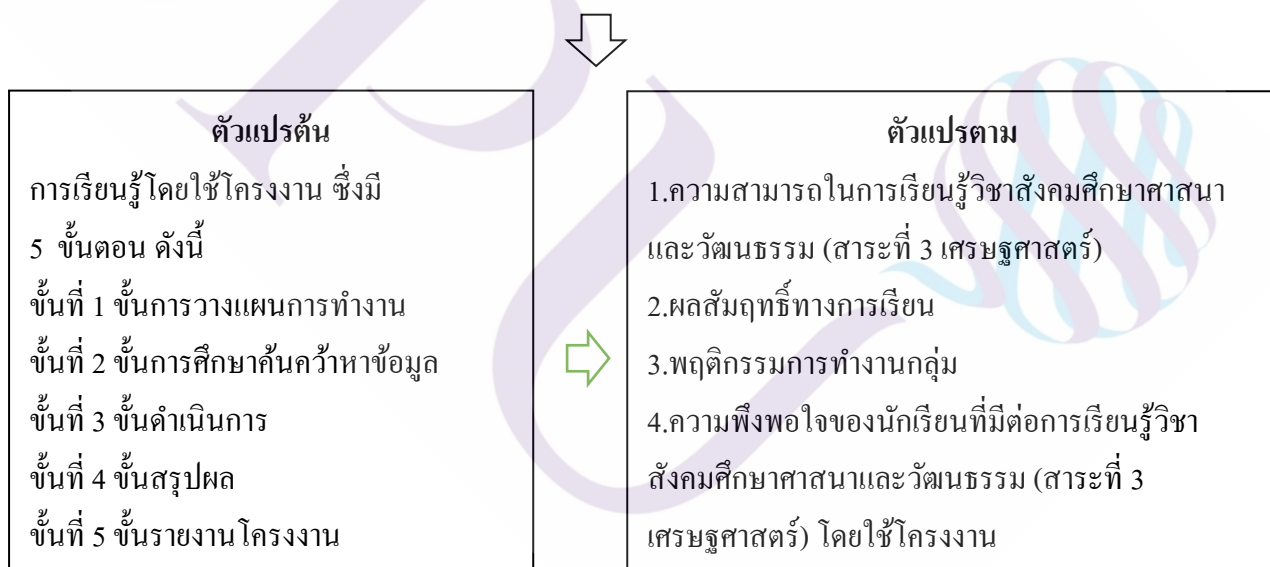
ซิมเมอร์แมน (Zimmerman, 2010, p. Abstract) ทำการวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับการสอนแบบโครงงานเพื่อการฝึกทักษะชีวิตในห้องเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาเกรด 12 โดยการเก็บและรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตและร่วมกับการสัมภาษณ์ครูและนักเรียน ผลการวิจัย พบว่า การสอนแบบโครงงานทำให้นักเรียนมีโอกาสที่จะเรียนรู้ด้วยวิธีการหลากหลาย

ส่งผลให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะขั้นพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการศึกษาในห้องเรียนและในระดับการศึกษาในขั้นสูงต่อไปให้ประสบความสำเร็จได้

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นเทคนิคและวิธีการสอนวิธีหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจและนิยมจากครูผู้สอนในทุก ระดับชั้นเป็นอย่างมาก เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมจากประสบการณ์ตรง มีปฏิสัมพันธ์ พูดคุยโต้ตอบ ปรัชญาหรือทำงานร่วมกัน และยังแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและ กัน ได้ค้นพบลำดับและความรู้ด้วยตนเอง ได้ฝึกการทำงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดสามารถนำความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ค้นพบนั้นไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ด้วย

2.7 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนาการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
(สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ภาพที่ 2.4 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม(สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยการเรียนรู้แบบโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 3) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม(สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์)โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- 3.1 กลุ่มเป้าหมาย
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเขาพระ ตำบลเขาทราย อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 20 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 แผน รวมทั้งหมด 16 ชั่วโมง

3.2.2 แบบประเมินโครงงาน จำนวน 1 ชุด

3.2.3 แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน จำนวน 1 ชุด

3.2.4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่3 เศรษฐศาสตร์) จำนวน 1 ชุด เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

3.2.5 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้โคงรงงาน จำนวน 1 ชุด

3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีรายละเอียด ดังนี้

3.3.1 การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม(สาระที่3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โคงรงงาน

3.3.1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อดูจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แบบเรียน เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ และตัวชี้วัด

3.3.1.2 ศึกษาทฤษฎีการจัดการเรียนรู้โดยใช้โคงรงงานจากเอกสาร สื่อเทคโนโลยีและ เอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.3.1.3 ศึกษาแนวคิดและกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โคงรงงาน ตาม ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การวางแผนการทำงาน
- 2) การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล
- 3) การดำเนินการ
- 4) การสรุปผล
- 5) การรายงานโคงรงงาน

3.3.1.4 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้จากหน่วยการเรียนรู้ทั้งหมด 5 หน่วย ผู้วิจัยเลือกมา เพียง 1 หน่วยการเรียนรู้ มาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 3 แผน รวมทั้งหมด 16 ชั่วโมง ดังนี้

แผนการเรียนรู้ที่ 1 ผู้ผลิตและผู้บริโภค จำนวน 5 ชั่วโมง

แผนการเรียนรู้ที่ 2 ปัญหาพื้นฐานและการแก้ปัญหาพื้นฐานทาง เศรษฐกิจ จำนวน 5 ชั่วโมง

แผนการเรียนรู้ที่ 3 การผลิตสินค้าและบริการ จำนวน 6 ชั่วโมง

3.3.1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาเพื่อแนะนำ ปรับปรุงแก้ไข

3.3.1.6 จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินคุณภาพ ของเครื่องมือ ตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม

3.3.1.7 ผู้วิจัยหาค่าดัชนีความสอดคล้องที่มีระดับการพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของด้านความรู้เกี่ยวกับการสอน โดยใช้โครงการงาน และความสอดคล้องกับจุดประสงค์ เพื่อตรวจสอบแผนการเรียนรู้ในแต่ละแผนสร้างได้ตรงตามตารางวิเคราะห์หลักสูตรหรือไม่ ซึ่งมีเกณฑ์การประเมินดังนี้

ให้คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าแผนจัดการเรียนรู้ตรงจุดประสงค์/เนื้อหา

ให้คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ตรงจุดประสงค์/เนื้อหา

ให้คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ตรงจุดประสงค์/เนื้อหา

3.3.1.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าความสอดคล้อง (IOC) แล้วคัดเลือกเครื่องมือที่ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 – 1.00

3.3.1.9 หลังจากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการตรวจสอบเรียบร้อยแล้วมาปรับปรุงและจัดทำเป็นเครื่องมือเพื่อใช้กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

3.3.2 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) จำนวน 1 ชุด แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ทั้งหมด 20 คะแนน

3.3.2.1 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาเพื่อแนะนำ ปรับปรุงแก้ไข

3.3.2.2 จากนั้นนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินคุณภาพของเครื่องมือ ตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม

3.3.2.3 ผู้วิจัยหาค่าดัชนีความสอดคล้องที่มีระดับการพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสอดคล้องกับจุดประสงค์ เพื่อตรวจสอบแบบทดสอบในแต่ละข้อสร้างได้ตรงตามตารางวิเคราะห์หลักสูตรหรือไม่ ซึ่งมีเกณฑ์การประเมินดังนี้

ให้คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบทดสอบวัดจุดประสงค์/เนื้อหา

ให้คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบทดสอบวัดจุดประสงค์/เนื้อหา

ให้คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบทดสอบไม่วัดจุดประสงค์/เนื้อหา

3.3.2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าความสอดคล้อง (IOC) แล้วคัดเลือกเครื่องมือที่ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 – 1.00

3.3.2.5 จากนั้นนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้รับการตรวจสอบเรียบร้อยแล้วมาปรับปรุงและจัดทำเป็นเครื่องมือเพื่อใช้กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

3.3.3 การสร้างแบบประเมินโครงการ

3.3.3.1 ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างแบบประเมินโครงการ(สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) เรื่องการแข่งขันทางการค้า วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเขาพระ

3.3.3.2 ศึกษาค้นคว้าการกำหนดรูปแบบของแบบประเมินโครงการจากที่มีผู้สร้างไว้แล้ว

3.3.3.3 สร้างแบบประเมินโครงการจำนวน 1 ชุด แบ่งเป็นหัวข้อใหญ่และข้อย่อยดังนี้

แบบประเมินการทำโครงการ

มีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้ 3 ระดับ ดี 2 ระดับ พอใช้ 1 ระดับ ปรับปรุง

เกณฑ์การให้คะแนน		3	2	1
1.การวางแผนการทำงาน (15คะแนน)				
1.1	การกำหนดเรื่องที่จะศึกษา			
1.2	การวิเคราะห์และการวางแผนและการปฏิบัติงาน			
1.3	การกำหนดเครื่องมือในการสืบค้น			
1.4	การแบ่งหน้าที่ในการทำงานของสมาชิก			
1.5	กำหนดระยะเวลาการทำงาน			
2. การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล(15คะแนน)				
2.1	ค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งความรู้ต่างๆ			
2.2	ข้อมูลจากการค้นคว้าถูกต้อง			
2.3	มีความน่าสนใจ			
2.4	ค้นหาข้อมูลตามเวลาที่กำหนด			
2.5	ข้อมูลสอดคล้องกับโครงการ			
3. การดำเนินการ(15คะแนน)				
3.1	กำหนดขั้นตอนและวิธีดำเนินงาน			
3.2	ปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีดำเนินงาน			
3.3	การเอาใจใส่และความรับผิดชอบของสมาชิก			
3.4	การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์			
3.5	การจัดทำข้อมูลและบันทึกข้อมูล			
เกณฑ์การให้คะแนน		3	2	1

เกณฑ์การให้คะแนน		3	2	1
4. การสรุปผล(15คะแนน)				
4.1	การสรุปข้อมูลตรงกับเรื่องที่ศึกษา			
4.2	การสรุปข้อมูลสอดคล้องกัน			
4.3	การสรุปข้อมูลตามลำดับ			
4.4	การสรุปข้อมูลตามเวลาที่กำหนด			
4.5	การใช้ภาษาเรียบเรียงข้อมูลถูกต้อง			
5. การรายงานโครงงาน(15คะแนน)				
5.1	ความครบถ้วนสมบูรณ์			
5.2	รูปแบบและการนำเสนอ			
5.3	การตอบข้อซักถามการนำเสนอ			
5.4	การใช้ภาษาเหมาะสม			
5.5	การใช้เวลานำเสนอตามที่กำหนด			
คะแนนรวม (75คะแนน)				
คิดเป็นร้อยละ				

เกณฑ์การประเมินแบบประเมินการทำโครงการ

รายการประเมิน	เกณฑ์ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
1. การวางแผนการทำงาน	มีการวางแผน ออกแบบการทำงาน การแบ่งหน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่มอย่างเป็นระบบ	มีการวางแผน ออกแบบการทำงาน การแบ่งหน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่มอย่างเหมาะสมโดยมีครูแนะนำเป็นระยะ	ไม่มีการวางแผน ออกแบบการทำงานและการแบ่งหน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่ม
2. การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล	ค้นคว้าข้อมูล จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เชื่อถือได้ และมีการเชื่อมโยงให้เห็นเป็นภาพรวม	ค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสม โดยมีครูแนะนำบ้าง แต่ไม่มีการเชื่อมโยงให้เห็นเป็นภาพรวม	ไม่มีการวางแผนค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ และเก็บรวบรวมข้อมูล โดยไม่มีการคัดเลือก
3. การดำเนินการ	ลงมือปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอนด้วยความคล่องแคล่ว และตั้งใจ มีการปรับปรุงเป็นระยะ มีจัดกระทำข้อมูลอย่างเป็นระบบ	ลงมือปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอนด้วยความคล่องแคล่ว และตั้งใจ มีการปรับปรุงบ้าง มีจัดกระทำข้อมูลอย่างเป็นระบบ	ลงมือปฏิบัติข้ามขั้นตอน ไม่มีการปรับปรุงการทำงาน มีจัดกระทำข้อมูลที่ไม่เป็นระบบ
4. การสรุปผล	สรุปผลได้อย่างถูกต้อง กระชับ ชัดเจน และครอบคลุมเนื้อหา มีเหตุผลที่อ้างอิงจากการสืบค้นได้	สรุปผลได้อย่างกระชับ แต่ยังไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุมเนื้อหา	สรุปผล โดยไม่ใช้ข้อมูลและไม่ถูกต้อง
5. รายงานโครงการ	เขียนรายงานถูกต้อง และชัดเจนและมีการเชื่อมโยงให้เห็นเป็นภาพรวม นำเสนอและตอบคำถามได้ ชัดเจน ถูกต้อง	เขียนรายงานอย่างถูกต้อง และชัดเจน แต่ขาดการเรียบเรียง นำเสนอและตอบคำถาม ได้อย่างถูกต้อง	เขียนรายงานได้ แต่ใช้ภาษาไม่ถูกต้อง และไม่ชัดเจน นำเสนอและตอบคำถาม ไม่ถูกต้อง

3.3.3.4 นำแบบประเมิน โครงการงานให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาเพื่อแนะนำ ปรับปรุงแก้ไข

3.3.3.5 จากนั้นนำแบบประเมินโครงการงาน ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินคุณภาพของเครื่องมือ ตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม

3.3.3.6 ผู้วิจัยหาค่าดัชนีความสอดคล้องที่มีระดับการพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบประเมินโครงการงานและความสอดคล้องกับจุดประสงค์ เพื่อตรวจสอบแบบประเมินในแต่ละข้อสร้างได้ตรงตามตารางวิเคราะห์หลักสูตรหรือไม่ ซึ่งมีเกณฑ์การประเมินดังนี้

ให้คะแนน +1 หมายถึงแน่ใจว่าแบบประเมินวัดจุดประสงค์/เนื้อหา

ให้คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบประเมินวัดจุดประสงค์/เนื้อหา

ให้คะแนน -1 หมายถึงแน่ใจว่าแบบประเมินไม่วัดจุดประสงค์/เนื้อหา

3.3.3.7 นำแบบประเมินโครงการงานที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าความสอดคล้อง (IOC) แล้วคัดเลือกเครื่องมือที่ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 – 1.00

3.3.3.8 จากนั้นนำแบบประเมินโครงการงานที่ได้รับการตรวจสอบเรียบร้อยแล้วมาปรับปรุงและจัดทำเป็นเครื่องมือที่ใช้จริงต่อไป

3.3.4 แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน จำนวน 1 ชุด ผู้วิจัยดำเนินการสร้างดังนี้

3.3.4.1 ศึกษาค้นคว้า เอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการสร้างแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

3.3.4.2 สร้างแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ของนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม(สาระที่3 เศรษฐศาสตร์)ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการ

3.3.4.3 กำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน เนื้อหาที่จะวัด และเลือกรูปแบบเครื่องมือที่จะวัด

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

รายการประเมิน	เกณฑ์ระดับคุณภาพ			
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
1. การวางแผนการทำงาน	ปฏิบัติงานร่วมกันตามวิธีการและขั้นตอนที่กำหนดไว้ได้อย่างถูกต้องด้วยตนเอง	ปฏิบัติงานร่วมกันตามวิธีการและขั้นตอนที่กำหนดไว้ด้วยตนเอง มีการปรับปรุงแก้ไข	ปฏิบัติงานร่วมกันตามวิธีการและขั้นตอนที่กำหนดไว้ โดยมีครูเป็นผู้แนะนำ	ปฏิบัติงานร่วมกันไม่ถูกต้องตามวิธีการและขั้นตอนที่กำหนดไว้ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข

รายการประเมิน	เกณฑ์ระดับคุณภาพ			
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
	มีการปรับปรุงแก้ไข			
2.การให้ความร่วมมือในการทำงาน	สมาชิกในกลุ่มทุกคนร่วมมือกันทำงาน มีการประสานงานที่ดี และเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มอื่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมบางช่วงของการนำเสนอ	สมาชิกส่วนใหญ่ในกลุ่มร่วมมือกันทำงาน มีการประสานงานที่ดี เปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มอื่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมบางช่วงของการนำเสนอ	สมาชิกในกลุ่มทุกคนร่วมมือกันทำงาน แต่ยังขาดการประสานในกลุ่ม เปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มอื่นมีส่วนร่วม น้อย	สมาชิกกลุ่มบางคนไม่ทำงาน ขาดการประสานงานในกลุ่ม ไม่เปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มอื่นเข้ามามีส่วนร่วม
3. การแสดงความคิดเห็น	แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อธิบายความรู้ และเปิดโอกาสให้สมาชิกเสนอแนวคิดใหม่ๆอย่างสม่ำเสมอ	แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อธิบายความรู้ และเปิดโอกาสให้สมาชิกเสนอแนวคิดใหม่ๆเป็นบางครั้ง	แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อธิบายความรู้ และเปิดโอกาสให้สมาชิกเสนอแนวคิดใหม่ๆ โดยมีครูเป็นผู้แนะนำ	ไม่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อธิบายความรู้ และไม่เปิดโอกาสให้สมาชิกเสนอแนวคิด
4. ความกระตือรือร้นในการทำงาน	มีความกระตือรือร้นในการทำงานและใฝ่เรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ	มีความกระตือรือร้นในการทำงาน บ่อยครั้ง	มีความกระตือรือร้นในการทำงานเป็นบางครั้ง	ไม่มีความกระตือรือร้นในการทำงาน
5. ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่	มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จได้ด้วย	ทำงานร่วมกันด้วยความพยายาม เพื่อให้งานประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย	มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ โดยต้องมีการตักเตือนเป็น	ไม่มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

รายการประเมิน	เกณฑ์ระดับคุณภาพ			
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
	ตนเอง		บางส่วนใหญ่	
6.การนำเสนอผลงาน กลุ่ม	มีความพร้อมในการนำเสนอผลงานโดยมีการเตรียมสื่อมาอย่างดี มีการจัดลำดับการนำเสนอที่ชัดเจน นำเสนอเนื้อหาตรงกับวัตถุประสงค์	มีการเตรียมสื่อการนำเสนอผลงานดี แต่ลำดับการนำเสนออาจมีการติดขัดบางครั้ง การนำเสนอยังมุ่งเน้นเนื้อหาที่ตรงกับวัตถุประสงค์	มีการเตรียมสื่อการนำเสนอผลงาน แต่ลำดับการนำเสนอ มีข้อผิดพลาดบ่อยครั้ง เนื้อหาที่นำเสนอไม่ตรงกับวัตถุประสงค์บางข้อ	มีการเตรียมสื่อการนำเสนอผลงาน แต่ขาดลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลงาน เนื้อหาที่นำเสนอไม่ตรงกับจุดประสงค์หลายข้อ

3.3.4.4 นำแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาเพื่อแนะนำ ปรับปรุงแก้ไข

3.3.4.5 จากนั้นนำแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินคุณภาพของเครื่องมือ ตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม

3.3.4.6 ผู้วิจัยหาค่าดัชนีความสอดคล้องที่มีระดับการพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และความสอดคล้องกับจุดประสงค์ เพื่อตรวจสอบแบบประเมินในแต่ละข้อสร้างได้ตรงตามตารางวิเคราะห์หลักสูตรหรือไม่ ซึ่งมีเกณฑ์การประเมินดังนี้

ให้คะแนน +1 หมายถึงแน่ใจว่าแบบประเมินวัตถุประสงค์/เนื้อหานั้น

ให้คะแนน 0 หมายถึงไม่แน่ใจว่าแบบประเมินวัตถุประสงค์/เนื้อหานั้น

ให้คะแนน -1 หมายถึงแน่ใจว่าแบบประเมินไม่วัตถุประสงค์/เนื้อหานั้น

3.3.4.7 นำแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าความสอดคล้อง (IOC) แล้วคัดเลือกเครื่องมือที่ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 – 1.00

3.3.4.8 จากนั้นนำแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ที่ได้รับการตรวจสอบเรียบร้อยแล้วมาปรับปรุงและจัดทำเป็นเครื่องมือที่ใช้จริงต่อไป

3.3.5 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้โครงงาน แบบมาตราส่วนประเมินค่า Rating Scale 5 ระดับ แบ่งเป็น 4 ด้าน จำนวน 15 ข้อ หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผล โดยใช้มาตรวัดเจตคติ แบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับดังนี้

5	หมายถึง	พึงพอใจมากที่สุด
4	หมายถึง	พึงพอใจมาก
3	หมายถึง	พึงพอใจปานกลาง
2	หมายถึง	พึงพอใจน้อย
1	หมายถึง	พึงพอใจน้อยที่สุด

ผลการประเมินที่ได้นำไปหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.21 - 5.00	หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.41 - 4.20	หมายถึง พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.61 - 3.40	หมายถึง พึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.81 - 2.60	หมายถึง พึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 1.80	หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด

3.3.5.1 นำแบบสอบถามความพึงพอใจ ให้ที่อาจารย์ปรึกษาพิจารณา เพื่อแนะนำปรับปรุงแก้ไข

3.3.5.2 จากนั้นนำแบบสอบถามความพึงพอใจให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินคุณภาพของเครื่องมือ ตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม

3.3.5.3 ผู้วิจัยหาค่าดัชนีความสอดคล้องที่มีระดับการพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรง และความสอดคล้องกับจุดประสงค์ เพื่อตรวจสอบแบบสอบถามในแต่ละข้อสร้างได้ตรงตามตารางวิเคราะห์หลักสูตรหรือไม่ ซึ่งมีเกณฑ์การประเมินดังนี้

ให้คะแนน	+1	หมายถึงแน่ใจว่าแบบสอบถามวัดจุดประสงค์/เนื้อหานั้น
ให้คะแนน	0	หมายถึงไม่แน่ใจว่าแบบสอบถามวัดจุดประสงค์/เนื้อหานั้น
ให้คะแนน	-1	หมายถึงแน่ใจว่าแบบสอบถามไม่วัดจุดประสงค์/เนื้อหานั้น

3.3.5.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าความสอดคล้อง (IOC) แล้วคัดเลือกเครื่องมือที่ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 1.00

3.3.5.5 จากนั้นนำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ได้รับการตรวจสอบเรียบร้อยแล้ว มาปรับปรุงและจัดทำเป็นเครื่องมือที่ใช้กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ขั้นเตรียม

1. ครูผู้สอนให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (Pretest) เป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 1 ชุด จำนวน 20 ข้อ โดยใช้คะแนนจากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน มาจัดกลุ่มจำนวน 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คนแบบคละความสามารถ จากนั้นผู้สอนแนะนำวิธีการทำงานกลุ่มและบทบาทของสมาชิกกลุ่ม โดยแนะนำให้นักเรียนทุกกลุ่มสลับหน้าที่ในกลุ่มได้ในแต่ละครั้งที่มีการทำกิจกรรม

2. ผู้สอนชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ของเรื่องที่เรียนแต่ละแผน การผลิตและการแข่งขันทางการค้า ซึ่งนักเรียนจะต้องทำเป็นโครงการ คือ

แผนการเรียนรู้ที่ 1 ผู้ผลิตและผู้บริโภค จำนวน 5 ชั่วโมง

แผนการเรียนรู้ที่ 2 ปัญหาพื้นฐานและการแก้ปัญหาพื้นฐานทาง เศรษฐกิจ จำนวน 5 ชั่วโมง

แผนการเรียนรู้ที่ 3 การผลิตสินค้าและบริการ จำนวน 6 ชั่วโมง

ทั้ง 3 แผนการเรียนรู้ที่ผู้สอนให้นักเรียนทำโครงการแบบสำรวจ 1 โครงการ ทั้งนี้ทั้ง 3 แผนการเรียนรู้จะเป็นโครงการต่อเนื่องกัน

3. ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนโดยการพูดคุย ชักถามนักเรียน เปิดวิทัศน์และสื่อที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียน เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน หลังจากนั้นเข้าสู่การเรียนรู้โดยใช้โครงการ

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้สอนแนะนำให้นักเรียนให้ทราบถึงขั้นตอนการทำโครงการ หลังจากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มคิดชื่อโครงการที่จะศึกษาโดยต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน่วยการเรียนรู้ เรื่องการผลิตและการแข่งขันทางการค้า แต่ละกลุ่มต้องไม่ซ้ำกัน ซึ่งแต่ละกลุ่มดำเนินการตามกระบวนการดังนี้

- 1) การวางแผนการทำงาน
- 2) การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล
- 3) การดำเนินการ
- 4) การสรุปผล
- 5) การรายงานโครงการ

2. ผู้สอนให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนและดำเนินการศึกษาค้นคว้าในการหาคำตอบของโครงการตามเรื่องที่สนใจ จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

3. ผู้สอนให้นักเรียนลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนกิจกรรมโครงการที่วางแผนไว้และช่วยกันรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้อาจมีความถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ ถ้าข้อมูลยังไม่

ครบถ้วน ต้องทำการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมโดยนักเรียนสามารถขอคำปรึกษาจากครูเมื่อเกิดข้อสงสัย หรือมีปัญหาเกิดขึ้น

4. ผู้สอนให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันนำเสนอโครงการ โดยผู้สอนช่วยตรวจสอบ และแนะนำเพิ่มเติม เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาในเรื่องที่นักเรียนได้ทำโครงการ หลังจากนั้น ประเมินผลโครงการและพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

5. เมื่อครบกระบวนการแล้วผู้สอนได้ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการ (Posttest) ซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (Pretest)

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการทำแบบประเมินการทำโครงการ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม(สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์)ก่อนเรียนและหลังเรียน แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และแบบสอบถามความพึงพอใจมาวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการทางสถิติ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.5.1 นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสถิติทดสอบสมมติฐาน Paired Simple t-test

3.5.2 แปลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.3 ประมวลผลและอภิปรายผล โดยใช้ตารางและการพรรณนา

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.6.1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) มีสูตรดังนี้ (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ, 2538, น. 73)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนข้อมูล

3.6.1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) มีสูตรดังนี้ (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ, 2538, น. 79)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S	แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน คะแนนแต่ละตัวในกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum X$	แทน ผลรวมคะแนนแต่ละตัวในกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
	N-1	แทน จำนวนตัวแปรอิสระ (Degrees of freedom)

3.6.1.3 หาค่าความเที่ยงตรงดัชนี ความสอดคล้อง (Index item of – Objective Congruence: IOC) (Rovinelli & Hambleton, 1977) คำนวณค่า IOC ดังนี้

$$ioc = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องกับเนื้อหา องค์ประกอบที่ต้องการวัด
	$\sum R$	แทน ผลรวมของคะแนนจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

มีเกณฑ์พิจารณาให้คะแนน ดังนี้

ให้ 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนี้มีของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ องค์ประกอบ ที่ต้องการวัดและความเหมาะสมของตัวเลือก

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนี้มีของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ องค์ประกอบ ที่ต้องการวัดและความเหมาะสมของตัวเลือก

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนี้มีของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ องค์ประกอบ ที่ต้องการวัดและไม่มี ความเหมาะสมของตัวเลือก

โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาระดับค่าดัชนีความสอดคล้อง ของข้อคำถามที่ได้จากการ คำนวณจากสูตรที่จะมีค่าระหว่าง 0.00 ถึง 1.00 มีรายละเอียดของเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป คัดเลือกข้อสอบข้อนั้นไว้ใช้ได้ แต่ถ้าได้ค่า IOC ต่ำกว่า .5 ควรพิจารณาแก้ไข ปรับปรุง หรือตัดทิ้ง

3.6.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.6.2.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) เรื่อง การผลิตและการแข่งขันทางการค้า ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้โครงงาน โดยการทดสอบที (t-test dependent samples) มีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 109-110)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}; \text{ df} = n-1$$

เมื่อ t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน t – distribution
D	แทน	ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
N	แทน	จำนวนคู่ของคะแนนหรือจำนวนนักเรียน
$\sum D$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง
$\sum D^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) พัฒนาการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม(สาระที่3 เศรษฐศาสตร์)โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 2) ศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยการเรียนรู้แบบโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 3) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์)ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 4) ศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม(สาระที่3 เศรษฐศาสตร์)โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

4.1 ผลการพัฒนาการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม(สาระที่3 เศรษฐศาสตร์)โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

4.2 ผลการศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยการเรียนรู้แบบโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

4.3 ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

4.4 ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม(สาระที่3 เศรษฐศาสตร์)โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

4.1 ผลการพัฒนาการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาและวัฒนธรรม(สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์)โดยใช้ โครงการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ตารางที่ 4.1 คะแนน/ร้อยละ ความสามารถการทำโครงการพัฒนาการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์)ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มๆ ละ 5 คน จำนวน 4 กลุ่ม

ลำดับ/การประเมินการทำโครงการ		กลุ่ม	กลุ่ม	กลุ่ม	กลุ่ม	คะแนน	คิดเป็น
ข้อละ 3 คะแนน		1	2	3	4	60	ร้อยละ
1.การวางแผนการทำงาน (15คะแนน)		13	13	13	12	51	85.00
1.1	การกำหนดเรื่องที่จะศึกษา	2	3	2	2	9	75.00
1.2	การวิเคราะห์และการวางแผนและการปฏิบัติงาน	3	3	3	2	11	91.67
1.3	การกำหนดเครื่องมือในการสืบค้น	2	2	3	3	10	83.33
1.4	การแบ่งหน้าที่ในการทำงานของสมาชิก	3	3	2	2	10	83.33
1.5	กำหนดระยะเวลาการทำงาน	3	2	3	3	11	91.67
2. การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล(15คะแนน)		12	14	14	14	54	90.00
2.1	ค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งความรู้ต่างๆ	2	3	3	2	10	83.33
2.2	ข้อมูลจากการค้นคว้าถูกต้อง	3	3	3	3	12	100.00
2.3	มีความน่าสนใจ	2	2	3	3	10	83.33
2.4	ค้นหาข้อมูลตามเวลาที่กำหนด	2	3	3	3	11	91.67
2.5	ข้อมูลสอดคล้องกับโครงการ	3	3	2	3	11	91.67
3. การดำเนินการ(15คะแนน)		13	13	12	12	50	83.33
3.1	กำหนดขั้นตอนและวิธีดำเนินงาน	2	3	3	2	10	83.33
3.2	ปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีดำเนินงาน	3	3	3	3	12	100.00
3.3	การเอาใจใส่และความรับผิดชอบของสมาชิก	3	3	2	2	10	83.33
3.4	การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์	3	2	2	3	10	83.33
3.5	การจัดทำข้อมูลและบันทึกข้อมูล	2	2	2	2	8	66.67

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลำดับ/การประเมินการทำโครงการ ข้อละ 3 คะแนน		กลุ่ม 1	กลุ่ม 2	กลุ่ม 3	กลุ่ม 4	คะแนน 60 คะแนน	คิดเป็น ร้อยละ
4. การสรุปผล(15คะแนน)		13	12	14	12	51	85
4.1	การสรุปข้อมูลตรงกับเรื่องที่ศึกษา	3	3	3	3	12	100
4.2	การสรุปข้อมูลสอดคล้องกัน	3	2	3	2	10	83.33
4.3	การสรุปข้อมูลตามลำดับ	3	3	3	3	12	100
4.4	การสรุปข้อมูลตามเวลาที่กำหนด	2	2	2	2	8	66.67
4.5	การใช้ภาษาเรียบเรียงข้อมูลถูกต้อง	2	2	3	2	9	75
5. การรายงานโครงการ(15คะแนน)		13	14	13	13	53	88.33
5.1	ความครบถ้วนสมบูรณ์	3	3	2	2	10	83.33
5.2	รูปแบบและการนำเสนอ	2	3	3	3	11	91.67
5.3	การตอบข้อซักถามการนำเสนอ	2	2	3	3	10	83.33
5.4	การใช้ภาษาเหมาะสม	3	3	3	2	11	91.67
5.5	การใช้เวลานำเสนอตามที่กำหนด	3	3	2	3	11	91.67
คะแนนรวม(75คะแนน)		64	66	66	63		
คิดเป็นร้อยละ		85.33	88	88	84		

จากตารางที่ 4.1 คะแนน/ร้อยละ ความสามารถการทำโครงการพัฒนาการเรียนรู้วิชา
สังคมศึกษาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
จำนวน 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มๆ ละ 5 คน จำนวน 4 กลุ่ม พบว่านักเรียนทุกกลุ่มมีคะแนนไม่ต่ำกว่า
ร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์

ตารางที่ 4.2 สรุปคะแนน/ร้อยละ ความสามารถการทำโครงการพัฒนาการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มๆ ละ 5 คน จำนวน 4 กลุ่ม

ลำดับ/การประเมินการทำโครงการ หัวข้อละ 15 คะแนน	กลุ่ม 1	กลุ่ม 2	กลุ่ม 3	กลุ่ม 4	คะแนน 60 คะแนน	คิดเป็น ร้อยละ
1.การวางแผนการทำงาน	13	13	13	12	51	85.00
2. การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล	12	14	14	14	54	90.00
3. การดำเนินการ	13	13	12	12	50	83.33
4. การสรุปผล	13	12	14	12	51	85.00
5. การรายงาน โครงการ	13	14	13	13	53	88.33
คะแนนรวม (75คะแนน)	64	66	66	63		
คิดเป็นร้อยละ	85.33	88	88	84		

จากตารางที่ 4.2 สรุปคะแนน/ร้อยละ ความสามารถการทำโครงการพัฒนาการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มๆ ละ 5 คน จำนวน 4 กลุ่ม พบว่า ทุกกลุ่มมีคะแนนความสามารถในการทำโครงการในแต่ละหัวข้อ มีคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 83.33-90.00

4.2 ผลการศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ตารางที่ 4.3 คะแนนพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มๆ ละ 5 คน จำนวน 4 กลุ่ม

ลำดับกลุ่ม	1.การวางแผนการทำงาน	2.การให้ความร่วมมือในการทำงาน	3.การแสดงความคิดเห็น	4.ความกระตือรือร้นในการทำงาน	5.ความรับผิดชอบในหน้าที่	6.การนำเสนอผลงานกลุ่ม	คะแนนเฉลี่ยรวม	แปลความหมาย
1	3.33	3.67	3.67	3.67	3.33	3.67	3.56	มากที่สุด
2	3.33	3.67	3.33	3.67	3.67	3.67	3.56	มากที่สุด
3	3.33	3.33	3.33	4.00	3.67	3.67	3.56	มากที่สุด
4	3.67	3.67	3.67	3.67	2.67	3.67	3.50	มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยรวม	3.42	3.59	3.50	3.75	3.34	3.67	3.42	มากที่สุด
แปลความหมาย	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.3 คะแนนพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มๆ ละ 5 คน จำนวน 4 กลุ่ม พบว่านักเรียนทุกกลุ่มมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.42-3.56 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยคือ ความกระตือรือร้นในการทำงาน (ค่าเฉลี่ย 3.75) การนำเสนอผลงานกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.67)การให้ความร่วมมือในการทำงาน (ค่าเฉลี่ย 3.59) การแสดงความคิดเห็น (ค่าเฉลี่ย 3.50) การวางแผนการทำงาน (ค่าเฉลี่ย 3.42)ความรับผิดชอบในหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 3.34)

4.3 ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ตารางที่ 4.4 คะแนน/ร้อยละผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	นักเรียน (คน)	คะแนนเต็ม	Mean	S.D.	t	Sig (2-tailed)
ก่อนเรียน	20	20	8.40	1.98	17.16*	.000
หลังเรียน	20	20	14.80	2.18		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.4 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คน พบว่านักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.98 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.80 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.18 ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($t = 17.16$, $sig = .000$)

ตารางที่ 4.4 ตารางคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คน

ลำดับที่	คะแนนก่อนเรียน (20คะแนน)	คิดเป็นร้อยละ	คะแนนหลังเรียน (20คะแนน)	คิดเป็นร้อยละ	แปลผล
1	5	25.00	12	60.00	สูงขึ้น
2	8	40.00	16	80.00	สูงขึ้น
3	9	45.00	14	70.00	สูงขึ้น
4	7	35.00	17	85.00	สูงขึ้น
5	7	35.00	15	75.00	สูงขึ้น
6	6	30.00	14	70.00	สูงขึ้น
7	8	40.00	15	75.00	สูงขึ้น

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ลำดับที่	คะแนน ก่อนเรียน (20คะแนน)	คิดเป็น ร้อยละ	คะแนน หลังเรียน (20คะแนน)	คิดเป็น ร้อยละ	แปลผล
8	9	45.00	16	80.00	สูงขึ้น
9	7	35.00	14	70.00	สูงขึ้น
10	9	45.00	15	75.00	สูงขึ้น
11	9	45.00	16	80.00	สูงขึ้น
12	8	40.00	16	80.00	สูงขึ้น
13	10	50.00	15	75.00	สูงขึ้น
14	7	35.00	15	75.00	สูงขึ้น
15	10	50.00	14	70.00	สูงขึ้น
16	12	60.00	18	90.00	สูงขึ้น
17	13	65.00	17	85.00	สูงขึ้น
18	10	50.00	15	75.00	สูงขึ้น
19	10	50.00	14	70.00	สูงขึ้น
20	4	20.00	12	60.00	สูงขึ้น

จากตารางที่ 4.4 แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเป็นรายบุคคล จำนวน 20 คน พบว่านักเรียนได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 100

4.4 ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ตารางที่ 4.5 แสดงระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คน

ลำดับ	หัวข้อประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
		Mean	S.D.	แปลความหมาย
1. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้		4.61	0.51	มากที่สุด
1.1	มีความเข้าใจเนื้อหามากขึ้น	4.50	0.51	มาก
1.2	มีการทำงานเป็นขั้นตอน	4.55	0.51	มากที่สุด
1.3	มีการวางแผนทำงานร่วมกัน	4.75	0.55	มากที่สุด
1.4	มีโอกาสแสดงความคิดเห็น	4.60	0.50	มากที่สุด
1.5	กิจกรรมแบบนี้ไม่เคยเรียนมาก่อน	4.65	0.49	มากที่สุด
2. ด้านสื่อการเรียนรู้		4.67	0.51	มากที่สุด
2.1	สื่อการเรียนรู้ น่าสนใจและน่าตื่นเต้น	4.70	0.47	มากที่สุด
2.2	สื่อการเรียนรู้เข้ากับเนื้อหาในบทเรียน	4.75	0.44	มากที่สุด
2.3	สื่อมีจำนวนมากเหมาะสมกับการทำโครงงาน	4.55	0.51	มากที่สุด
3. ด้านผู้เรียน		4.64	0.51	มากที่สุด
3.1	กล้าแสดงออกและมั่นใจ	4.50	0.61	มาก
3.2	มีความสุขในการทำโครงงาน	4.60	0.50	มากที่สุด
3.3	ชอบการเรียนรู้แบบโครงงาน	4.65	0.49	มากที่สุด
3.4	มีความกระตือรือร้น	4.80	0.41	มากที่สุด
4. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ		4.72	0.45	มากที่สุด
4.1	ช่วยฝึกวิธีการค้นหาคำตอบ รวบรวมข้อมูล และสรุปความรู้ด้วยตนเอง	4.65	0.49	มากที่สุด
4.2	ช่วยฝึกการวางแผนการทำงานร่วมกับเพื่อนคนอื่น ๆ	4.75	0.44	มากที่สุด
4.3	ทำให้นักเรียนรู้จักท้องถิ่นตนเองมากขึ้น	4.75	0.44	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ย	4.65	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.4 แสดงระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คน พบว่าภาพโดยรวมความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.65 , S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ (Mean = 4.72, S.D. = 0.45) ด้านสื่อการเรียนรู้ (Mean = 4.67, S.D. = 0.51) ด้านผู้เรียน (Mean = 4.64, S.D. = 0.51) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ (Mean = 4.61, S.D. = 0.51)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีรายละเอียดดังนี้

ด้านประโยชน์ที่ได้รับ (Mean = 4.72, S.D. = 0.45) ได้แก่ ช่วยฝึกการวางแผนการทำงานร่วมกับเพื่อนคนอื่นๆ (Mean = 4.75, S.D. = 0.44) ทำให้นักเรียนรู้จักท้องถิ่นตนเองมากขึ้น (Mean = 4.75, S.D. = 0.44) ช่วยฝึกวิธีการค้นหาคำตอบ รวบรวมข้อมูล และสรุปความรู้ด้วยตนเอง (Mean = 4.65, S.D. = 0.49)

ด้านสื่อการเรียนรู้ (Mean = 4.67, S.D. = 0.51) ได้แก่ สื่อการเรียนรู้เข้ากับเนื้อหาในบทเรียน (Mean = 4.75, S.D. = 0.44) สื่อการเรียนรู้ น่าสนใจและน่าตื่นเต้น (Mean = 4.70, S.D. = 0.47) สื่อมีจำนวนมากเหมาะสมกับการทำโครงงาน (Mean = 4.55, S.D. = 0.51)

ด้านผู้เรียน (Mean = 4.64, S.D. = 0.51) ได้แก่ มีความกระตือรือร้น (Mean = 4.80, S.D. = 0.41) ชอบการเรียนรู้แบบโครงงาน (Mean = 4.65, S.D. = 0.49) มีความสุขในการทำโครงงาน (Mean = 4.60, S.D. = 0.50) กล้าแสดงออกและมั่นใจ (Mean = 4.50, S.D. = 0.61)

ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ (Mean = 4.61, S.D. = 0.51) ได้แก่ มีการวางแผนทำงานร่วมกัน (Mean = 4.75, S.D. = 0.55) กิจกรรมแบบนี้ไม่เคยเรียนมาก่อน (Mean = 4.65, S.D. = 0.49) มีโอกาสแสดงความคิดเห็น (Mean = 4.60, S.D. = 0.50) มีการทำงานเป็นขั้นตอน (Mean = 4.55, S.D. = 0.51) มีความเข้าใจเนื้อหามากขึ้น (Mean = 4.50, S.D. = 0.51)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโดยใช้โครงงาน (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยการเรียนรู้แบบโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนมีคะแนนผลงานวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) จากการทำโครงงานมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม
2. นักเรียนมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยการเรียนรู้แบบโครงงานอยู่ในระดับ ดี
3. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. นักเรียนความพึงพอใจต่อการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงานอยู่ในระดับมาก

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 1 จำนวน 20 คน โรงเรียนบ้านเขาพระ จังหวัดพิจิตร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เนื้อหาวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การผลิตและการแข่งขันทางการค้า

3.ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โดยใช้เวลาจำนวน 16 ชั่วโมง จำนวน 3 แผนการจัดการเรียนรู้

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

4.2 ตัวแปรตาม คือ

1. ความสามารถในการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์)

2. พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

4. ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 3 แผน รวมทั้งหมด 16 ชั่วโมง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) จำนวน 1 ชุด เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

3. แบบประเมินโครงงาน จำนวน 1 ชุด

4. แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน จำนวน 1 ชุด

5. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา
และวัฒนธรรม โดยใช้โครงการ จำนวน 1 ชุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ขั้นเตรียม

1. ครูผู้สอนให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (Pretest) เป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 1 ชุด จำนวน 20 ข้อและโดยใช้คะแนนจากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน มาจัดกลุ่ม จำนวน 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน แบบลดความสามารถ จากนั้นผู้สอนแนะนำวิธีการทำงานกลุ่มและบทบาทของสมาชิกกลุ่ม โดยแนะนำให้นักเรียนทุกกลุ่มสลับหน้าที่ในกลุ่มได้ในแต่ละครั้งที่มีการทำกิจกรรม

2. ผู้สอนชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ของเรื่องที่เรียนแต่ละแผน การผลิตและการแข่งขันทางการค้า ซึ่งนักเรียนจะต้องทำเป็นโครงการ คือ

แผนการเรียนรู้ที่ 1 ผู้ผลิตและผู้บริโภค จำนวน 5 ชั่วโมง

แผนการเรียนรู้ที่ 2 ปัญหาพื้นฐานและการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ จำนวน 5 ชั่วโมง

แผนการเรียนรู้ที่ 3 การผลิตสินค้าและบริการ จำนวน 6 ชั่วโมง

ทั้ง 3 แผนการเรียนรู้ที่ผู้สอนให้นักเรียนทำโครงการแบบสำรวจ 1 โครงการ ทั้งนี้ทั้ง 3 แผนการเรียนรู้จะเป็นโครงการต่อเนื่องกัน

3. ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนโดยการพูดคุย ชักถามนักเรียน เปิดวิทัศน์และสื่อที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียน เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน หลังจากนั้นเข้าสู่การเรียนรู้โดยใช้โครงการ

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้สอนแนะนำนักเรียนให้ทราบถึงการทำโครงการ หลังจากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มคิดชื่อโครงการที่จะศึกษาโดยต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน่วยการเรียนรู้ เรื่องการผลิตและการแข่งขันทางการค้า แต่ละกลุ่มต้องไม่ซ้ำกัน ซึ่งแต่ละกลุ่มดำเนินการตามกระบวนการดังนี้

- 1) การวางแผนการทำงาน
- 2) การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล
- 3) การดำเนินการ
- 4) การสรุปผล
- 5) การรายงานโครงการ

2. ผู้สอนให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนและดำเนินการศึกษาค้นคว้าในการหาคำตอบของโครงการตามเรื่องที่น่าสนใจ จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

3. ผู้สอนให้นักเรียนลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนกิจกรรมโครงการที่วางแผนไว้และช่วยกันรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาว่ามีความถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ ถ้าข้อมูลยังไม่ครบถ้วน ต้องทำการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมโดยนักเรียนสามารถขอคำปรึกษาจากครูเมื่อเกิดข้อสงสัยหรือมีปัญหาเกิดขึ้น

4. ผู้สอนให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันนำเสนอโครงการ โดยผู้สอนช่วยตรวจสอบและแนะนำเพิ่มเติม เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาในเรื่องที่นักเรียนได้ทำโครงการ หลังจากนั้นประเมินผลโครงการและพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

5. เมื่อครบกระบวนการแล้วผู้สอนได้ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการ (Posttest) ซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (Pretest)

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการทำแบบประเมินการทำโครงการ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม(สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์)ก่อนเรียนและหลังเรียน แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และแบบสอบถามความพึงพอใจมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ประมวลผล แปลผลและวิเคราะห์ข้อมูล
3. อภิปรายผล โดยใช้ตารางและการพรรณนา

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลการพัฒนาการเรียนรู้อิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม(สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 100

5.1.2 ผลการศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนทุกกลุ่มมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.42-3.56

5.1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คน พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($t = 17.16$, $sig = .000$)

5.1.4 ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่าภาพโดยรวมความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.65, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ (Mean = 4.72, S.D. = 0.45) ด้านสื่อการเรียนรู้ (Mean = 4.67, S.D. = 0.51) ด้านผู้เรียน (Mean = 4.64, S.D. = 0.51) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ (Mean = 4.61, S.D. = 0.51)

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 ผลการพัฒนาการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนทุกกลุ่มมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 100 จากการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน นักเรียนทุกกลุ่มดำเนินการขั้นตอนดังนี้ 1)การวางแผนการทำงาน ได้แก่ กำหนดเรื่องที่จะศึกษา วิเคราะห์และวางแผนการปฏิบัติงาน กำหนดเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ในการสืบค้น แบ่งหน้าที่ในการทำงานของสมาชิก กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ 2) การศึกษาค้นคว้าข้อมูล ได้แก่ ค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งความรู้ต่างๆ ข้อมูลจากการค้นคว้ามีความถูกต้องเชื่อถือได้ มีความน่าสนใจ ความรวดเร็วในการค้นคว้าข้อมูล มีความสอดคล้องกับโครงงาน 3)การดำเนินการ ได้แก่ การกำหนดขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน การปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนด การเอาใจใส่และความรับผิดชอบของสมาชิก การใช้เครื่องมือ/วัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน การบันทึกข้อมูลและจัดกระทำข้อมูล 4) การสรุปผล ได้แก่ การสรุปข้อมูล การสรุปมีความสอดคล้องกับเนื้อหา สรุปผลตามลำดับ ความกระชับของใจความสำคัญ มีวิธีการรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสม 5) รายงานโครงงาน ได้แก่ ความสมบูรณ์ครบถ้วนของเอกสารรายงาน รูปแบบและวิธีการนำเสนอโครงงาน การตอบข้อซักถามในการเสนอโครงงาน ใช้ภาษาเหมาะสม การใช้เวลาในการนำเสนอตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนั้นยังเป็นเรื่องการทำงานกลุ่ม มีการวางแผนการทำงาน การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล การดำเนินการ การสรุปผลและนำเสนอ ทั้งหมดที่กล่าวมาสอดคล้องกับทฤษฎี แจมมณี (2548)

กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนได้เลือกทำโครงการที่ตนสนใจ โดยร่วมกันสำรวจ สังเกต และกำหนดเรื่องที่ตนเองสนใจวางแผนในการทำโครงการร่วมกันคือการศึกษาหาข้อมูลความรู้ที่จำเป็นและปฏิบัติตามแผนงานที่วางเอาไว้จนได้ข้อค้นพบหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่แล้วจึงเขียนรายงานและนำเสนอต่อสาธารณชน เก็บข้อมูลแล้วนำผลงานและประสบการณ์ทั้งหมดมาอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดกัน และสรุปผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์ที่ได้รับทั้งหมดและถาวร เกษตรสุนทร (2550, น. 48) กล่าวว่า การสอนแบบโครงงานหมายถึงรูปแบบการสอน ที่มุ่งให้ความสำคัญกับความต้องการความสนใจของผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทในการเลือกเรื่องที่เรียน เลือกวิธีการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นผู้รับความคิดเห็นของผู้เรียนและแสดงให้ผู้เรียน เห็นว่าผู้สอนให้ความสนใจและเชื่อมต่อกับความคิดของผู้เรียนและให้โอกาสผู้เรียนเรียนรู้ตามความคิด และวิธีการของตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของชโลธร ใจหาญ (2558) การใช้การเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลรัตนบุรี พบว่า นักเรียนมีทักษะการประดิษฐ์วัสดุเหลือใช้โดยใช้การเรียนรู้แบบโครงงาน โดยภาพรวมมีคะแนนคิดเป็นร้อยละ 78.00 ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ตามที่กำหนดไว้ มีพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ เรื่อง การพัฒนาทักษะการประดิษฐ์วัสดุเหลือใช้ คิดเป็นร้อยละ 82.66 ผ่านเกณฑ์ และไพฑูล คำคอนสาร (2559) การพัฒนาการเรียนรู้แบบโครงงานเรื่อง ช่างปูนปั้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสามารถทำให้ ทักษะขบวนการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก การประเมินผลงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก

5.2.2 ผลการศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนทุกกลุ่มมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.42-3.56 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยคือ ความกระตือรือร้นในการทำงาน (ค่าเฉลี่ย 3.75) การนำเสนอผลงานกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.67) การให้ความร่วมมือในการทำงาน (ค่าเฉลี่ย 3.59) การแสดงความคิดเห็น (ค่าเฉลี่ย 3.50) การวางแผนการทำงาน (ค่าเฉลี่ย 3.42) ความรับผิดชอบในหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 3.34) การทำงานกลุ่มของนักเรียนในลักษณะ โครงงานนี้ นักเรียนไม่เคยทำมาก่อน ตามปกตินักเรียนจะทำงานกลุ่มแบบทั่ว ๆ ไปที่ครูส่วนใหญ่ใช้กัน ดังนั้นการทำงานกลุ่มโดยใช้โครงงานนี้นักเรียนจึงมีการวางแผน มีขั้นตอน มีระเบียบวิธีและลงมือปฏิบัติจริงดังที่ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) กล่าวว่า ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ได้ด้วยประสบการณ์ และการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง และทิสนา เขมมณี (2547) การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนสร้างความรู้หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ด้วยตนเอง เน้นเรื่องปัญหาเน้นการ

เรียนรู้โดยวิธีค้นพบ (Discovery Approach) หรือการค้นหาคำความรู้ด้วยวิธีสอบสวน (Inquiry Learning) ของบรูเนอร์ (Bruner) ซึ่งเป็นวิธีการพัฒนาทักษะการคิด และสุดท้ายคือความรู้ที่สร้างขึ้นด้วยตนเองอย่างมีความหมาย (Meaningful Learning) ของออสเชล (Ausubell) เป็นการเชื่อมโยงสิ่งที่จะต้องเรียนรู้ใหม่กับหลักการ หรือกฎที่เคยเรียนมาแล้ว เป็นความรู้ที่อยู่คงทน ไม่ลืมง่าย และยังสามารถถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนเองได้ดี ความรู้ที่สร้างขึ้นนั้นยังจะเป็นฐานให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ใหม่ต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

5.2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($t = 17.16$, $sig = .000$) หลังการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงาน นักเรียนทุกคนมีคะแนนสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณี ศรีสิทธิชูชาติ (2557) การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะทางสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 45 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างการวิจัยหลังการเรียนรู้โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนนเฉลี่ยทักษะทางสังคมที่ประเมินหลังเรียนแบบโครงงานสูงกว่าร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานอยู่ในระดับมากที่สุดและ ไพฑูรย์ คำคอนสาร (2559) การพัฒนาการเรียนรู้แบบโครงงานเรื่อง ช่างปูนปั้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

5.2.4 ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์) โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ภาพโดยรวมความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ได้แก่ ทำให้นักเรียนรู้จักท้องถิ่นตนเองมากขึ้น ช่วยฝึกวิธีการค้นหาคำตอบ รวบรวมข้อมูล และสรุปความรู้ด้วยตนเอง ช่วยฝึกการวางแผนการทำงานร่วมกับเพื่อนคนอื่น ๆ ด้านสื่อการเรียนรู้ ได้แก่ สื่อการเรียนรู้เข้ากับเนื้อหาในบทเรียน สื่อการเรียนรู้ น่าสนใจและน่าตื่นเต้น สื่อมีจำนวนมากเหมาะสมกับการทำโครงงาน ด้านผู้เรียน ได้แก่ มีความกระตือรือร้น พอใจกับการเรียนรู้แบบโครงงาน มีความสุขในการทำโครงงาน กล้าแสดงออกและมั่นใจ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ มีการวางแผนทำงานร่วมกัน กิจกรรมที่ไม่เคยเรียนมาก่อน มีโอกาสแสดงความคิดเห็น มีการ

ทำงานเป็นขั้นตอน มีความเข้าใจเนื้อหามากขึ้น ดังจะเห็นได้ว่า สื่อบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสื่อเทคโนโลยีมีสอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นในด้านต่างๆจากการทำกิจกรรมเรื่องการแข่งขันทางการค้าและยังส่งเสริมการปฏิบัติงานเป็นขั้นตอน สอดคล้องกับงานวิจัยของอรุณี ศรีสิทธิชูชาติ (2557) การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะทางสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 45 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานอยู่ในระดับมากที่สุด และชโลธร ใจหาญ (2558) การใช้การเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลรัตนบุรี พบว่า นักเรียนมีระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยโครงงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ย 4.17)

5.3 ข้อค้นพบในการวิจัย

นักเรียนเรียนรู้โดยใช้โครงงานแบบสำรวจ ซึ่งทำตามขั้นตอนมีทั้งหมด 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1)การวางแผนการทำงาน 2)การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล 3)การดำเนินการ 4)การสรุปผล 5)การรายงานโครงการ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เรื่องต่างๆ ได้ด้วยประสบการณ์และการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง สำหรับการนำโครงงานนี้ผู้สอนได้นำนักเรียนไปสำรวจเกี่ยวกับเรื่องสินค้าและบริการในชุมชนบ้านเขาพระ นักเรียนได้มีการวางแผนการทำงานและการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนบ้านเขาพระ จากแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และกลุ่มผลิตสินค้าในชุมชน ทำให้เกิดทักษะจากการทำงานเป็นขั้นตอน มีการแบ่งหน้าที่และช่วยกันแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในกลุ่มของนักเรียน และยังทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มเป็นไปในทางที่ดี ผู้เรียนรู้จักการแบ่งหน้าที่และมีความรับผิดชอบในการทำงานมากขึ้นกว่าเดิม อีกทั้งยังมีการแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่มเพื่อช่วยให้การทำงานสำเร็จตามเป้าหมาย

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1) การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นการเรียนรู้โดยการเน้นการปฏิบัติจริง และขั้นตอนในการทำงานอย่างเป็นระบบ ทำให้ต้องใช้เวลาในการเรียนมากขึ้น ดังนั้นครูผู้สอนอาจปรับเวลาตามความเหมาะสมเพื่อให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่น

2) การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้โครงงานควรเลือกเรื่องที่น่าสนใจและสามารถหาแหล่งข้อมูลได้หลากหลาย เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถทำงานตามขั้นตอนได้สะดวกยิ่งขึ้น

3) สื่อที่ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบโครงการควรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาที่ผู้สอนใช้สอน หรือมีความใกล้เคียงกับเนื้อหาในบทเรียนนั้นๆ

5.4.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้โครงการประเภทอื่น ๆ เช่น โครงการประดิษฐ์ โครงการทดลอง เป็นต้นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นควรศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้โครงการในระดับชั้นอื่น ๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2544). การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่สุดตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหลักสูตรกรมวิชาการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- กิตติชัย อิมวัฒน์กุล. (2553). ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้าน โครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- เกตุสุดา มนिरะพงษ์. (2537). แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- กำพล เกียรติปฐมชัย. (2538). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการของสำนักทะเบียนอำเภอ:ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสกลนคร. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- คณะอนุกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี. (2553). ยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง พ.ศ. 2553-2561.
- จิราภรณ์ ศิริทวี. (2541). เทคนิคการจัดกิจกรรมให้นักเรียนสร้างความรู้. วิชาการ, 1,(9), 37-52.
- ชลินี เดชจินดา. (2530). ความพึงพอใจของผู้ประกอบการต่อศูนย์บริการกำจัดอุตสาหกรรมแขวงแสมคำเขตบางขุนเทียน จังหวัดกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชโลธร ใจหาญ. (2558). การใช้การเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลรัตนบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- ชาติรี เกิดธรรม. (2547). เทคนิคการสอนแบบโครงงาน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- ชวลิต ชูกำแพง. (2551). การพัฒนาหลักสูตร. มหาสารคาม: ที่ลิวพี จำกัด.
- ณรงค์ คล่องการดี. (2533). ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสิงห์บุรีจังหวัดสิงห์บุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- คุณฤ โยเหลา และ คณะ. (2557). การศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบ PBL ที่ได้จากโครงการสร้างชุดความรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน: จากประสบการณ์ความสำเร็จของโรงเรียนไทย. กรุงเทพฯ: หจก. ทิพย์วิสุทธิ.
- ถวัลย์ มาศจรัสและมณี เรืองขำ. (2549). นวัตกรรมชุดแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโครงการงาน (Project). กรุงเทพฯ: ชารอักษร.
- ทิพวรรณ กองสุทธิใจ. (2547). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาวิทยาศาสตร์ 1 เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพและทรัพยากรธรรมชาติ ในระบบนิเวศ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏพระนคร.
- ทิสนา แคมมณี. (2547). องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิสนา แคมมณี. (2548). ศาสตร์การสอน (พิมพ์ครั้งที่ 4) กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์จำกัด
- ทิสนา แคมมณี. (2550). ศาสตร์การสอน (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ทิพาพรรณ ก.บัวเกษร. (2542). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบค้นพบด้วยตนเองกับการสอนแบบค้นพบโดยการชี้แนะ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- ธีรนนท์ ดานนท์. (2542). การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยโครงการ. (รายงานวิจัย). ร้อยเอ็ด: สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด
- นวลจิตต์ เขาวงกตพิงส์ และคณะ. (2553). การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิด. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เบญจวรรณ ช่างจัตุรัส. (2545). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ 1 ของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาขอนแก่น (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ปราณี กองจินดา. (2549). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
- ปัญญา ฤกษ์อนันต์. (2554). การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- พินดา จันทรา. (2543). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2544). *การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิด วิธี และเทคนิคการสอน 1*. กรุงเทพฯ : เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ынดีสุข. (2548). *วิธีวิทยาการสอนวิทยาศาสตร์ทั่วไป*. กรุงเทพฯ : พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- พรพิมล พรพิรชนม์. (2550). *การจัดกระบวนการเรียนรู้*. สงขลา : เทมการพิมพ์.
- ไพฑูล คำคอนสาร. (2559). *การพัฒนาการเรียนรู้แบบโครงงานเรื่อง ช่างปูนปั้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยุทธ ไถยวรรณ. (2544). *เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาโครงงาน Project Approach ระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ : พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- เขาวดี วิบูลย์ศรี. (2540). *การวัดผลและการสร้างแบบสอบสัมฤทธิ์*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รังสีมา ชูเทียน และทศพร แสงสว่าง. (2557). *การพัฒนาการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบุญคุ้มราษฎร์บำรุง จังหวัดปทุมธานี. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*.
- รังสรรค์ นกสกุล. (2543). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียนและลักษณะนิสัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในวิชา ง 013* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ลัดดา ภูเกียรติ. (2543). *ประมวลบทความนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลัดดา ภูเกียรติ. (2544). *โครงงานเพื่อการเรียนรู้หลักการและแนวทางการจัดกิจกรรม*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ลำดวน เกษตรสุนทร. (2550). *ชุดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. สงขลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

- วลัย พานิช. (2549). *ประมวถบทความกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสู่มาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัฒนา มัคคสมัน. (2554). *การสอนแบบ โครงการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2545). *เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรขั้น พื้นฐาน 2544*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค
- วิจารณ์ พานิช . (2555). *วิธีการสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่21*. กรุงเทพฯ: ตาตาพับลิเคชันจำกัด
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2553). *นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์ประสานการพิมพ์
- สายพิณ วงษารัตน์. (2554). *การศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน หน่วยการเรียนรู้เรื่องวัฒนธรรม ท้องถิ่น สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รหัสวิชา ส 43102 ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนแม่ลาววิทยาคม*. เชียงราย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2.
- สุพรรณิ เจริญผล. (2553). *การสอนแบบ โครงงานชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านแสออสพท. 1*. สืบค้นเมื่อ จาก <http://www.gotoknow.crg/blog/.sangwian/134198>
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2550). *สุดยอดวิธีการสอนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมนำไปสู่การจัดการเรียนของครูยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์
- สมบุญณ์ พรรณนาภพ และ ชัยโรจน์ ชัยอินคา. (2518). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: พรรณกิจการพิมพ์.
- สมพร เชื้อพันธ์. (2547). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
- สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2542). *มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2557). *แนวทางสู่ความสำเร็จในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วารสารราชบัณฑิตยสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2534). *แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2*. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ*. กรุงเทพฯ: กลุ่มส่งเสริมนวัตกรรมการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561)*. กรุงเทพฯ: พรินทวาทกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2555). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักประชาสัมพันธ์สำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร
- สุพล วังสินธุ์. (2543). การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ. *วารสารวิชาการ*, 3, 9.
- เสกสรร ธรรมวงศ์. (2541). *ความพึงพอใจของนักศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีต่อการให้บริการด้านการเรียนการสอนสายสามัญระดับประถมศึกษา : ศึกษากรณี โรงเรียนผู้ใหญ่สตรีบางเขนทัณฑสถานหญิงกลาง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อรพิน ศิริสัมพันธ์. (2554). *การศึกษาพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร
- อรุณี ศรีสิทธิชูชาติ. (2557). *การจัดการเรียนรู้แบบโครงการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- อัญชัน เฟื่องสุข. (2546). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์และความพึงพอใจต่อวิธีสอนระหว่างการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ที่ใช้เพลงประกอบกับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- อาภาพร สิงหาราช. (2545). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ประกอบการใช้ห้องเรียนจำลองธรรมชาติกับการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิซึม (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อุดม เขยถิงค์. (2545). *หลักสูตรท้องถิ่นยุทธศาสตร์การปฏิรูปการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บรรณกิจ 1991.
- อดุลยศักดิ์ หมัดหมั่น. (2550). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อการเรียนโดยวิธีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง วิชาสังคมศึกษาพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ภาษาต่างประเทศ

- Anderson, L W, & Krathwohl D. R. (2001). *A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives*. New York: Longman.
- Ausubel, D.P. (1963). *The psychology of meaningful verbal learning*. New York: Gruner & Stratton.
- Bloom, B. S., et al. (1956). *Taxonomy of Educational Objective Handbook I : Cognitive Domain*. New York: David Mckay Company, Inc..
- Dewey, J. (1976). *How We Think Massachusetts*. D.C. Health and Company. Zimmerman,
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, 49-60.
- Strobel, J.B. AV. (2009). When is PBL more effective? A meta-synthesis of meta-analyses comparing PBL to conventional classrooms. *IJPBL*, 3, 44-58
- Vroom. (1964). *Work and Motivation*. New York: John Wiley and Sons.
- Wurdinger, S. (2011). Cultivating Life Skills at Project-Based Charter School. *Improving School*, 14,1 : 84-96

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

รายวิชา สังคมศึกษาฯ รหัสวิชา ส 13101 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษาฯ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 การผลิตและการแข่งขันทางการค้า เรื่อง ผู้ผลิตและผู้บริโภค
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 5 ชั่วโมง

1.มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่การดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง

ส 3.1 ป.3/3

- อธิบายได้ว่าทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดมีผลต่อการผลิตและบริโภคสินค้าและบริการ

2.จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถอธิบายถึงปัญหา วางแผน คำนวณและสรุปเรื่องเกี่ยวกับผู้ผลิตและผู้บริโภคได้
2. นักเรียนสามารถทำงานกลุ่มได้

3.สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ผู้ผลิตเป็นผู้นำเอาปัจจัยการผลิตมาแปรรูปเพื่อให้เกิดเป็นสินค้าส่วนผู้บริโภคเป็นผู้ซื้อสินค้า หรือบริการของผู้ผลิตไปใช้ประโยชน์ตามความต้องการของตน

4.สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของผู้ผลิตและผู้บริโภค

5.การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

- 1.ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (pretest) จำนวน 1ชุด

20 ข้อ

2.ครูแบ่งกลุ่มนักเรียน กลุ่มละ 5 คน โดยใช้คะแนนจากการทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (pretest)

3.ครูเปิดวิดีโอทัศน์ เรื่องผู้ผลิตและผู้บริโภคให้นักเรียนดูใช้เวลาประมาณ 5 นาที หลังจากนั้นครูซักถามเพื่อนำไปสู่ปัญหาเกี่ยวกับผู้ผลิตและผู้บริโภคเช่น

- 1) ใครเป็นผู้ผลิตและผู้บริโภคผลิตภัณฑ์หรือผลผลิตของชุมชนและท้องถิ่น
- 2) บุคคลเหล่านั้นมีปัญหาอะไรบ้างและเป็นอย่างไร

ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้

5.นักเรียนทุกกลุ่มลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานมี 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
คาบเรียนที่ 1 1.ขั้นการวางแผนการทำงาน	1.ครูให้นักเรียนศึกษาปัญหาที่เกี่ยวกับผู้ผลิตและผู้บริโภคในชุมชน โดยที่ครูคอยให้คำแนะนำและคำปรึกษา	1.นักเรียนศึกษาปัญหาที่เกี่ยวกับผู้ผลิตและผู้บริโภคในชุมชนหรือท้องถิ่นที่นักเรียนสนใจและช่วยกันค้นคว้าข้อมูลต่างๆ จากใบความรู้วารสารท้องถิ่น หนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2.ขั้นศึกษาค้นคว้าข้อมูล	2.ครูคอยดูแลและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน ในการวางแผน	2.นักเรียนร่วมกันวางแผนการทำงาน โดยมีการแบ่งหน้าที่ในการทำงานเพื่อฝึกการทำงานร่วมกัน และช่วยกันกำหนดขั้นตอนการทำงาน และระยะเวลาการทำงาน การวางแผนการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
คาบเรียนที่ 2 - 4 3 และ 4 ขั้นตอนดำเนินการและ สรุปผล	3.ครูติดตามการทำงานของ นักเรียนอย่างใกล้ชิด สอบถาม ความก้าวหน้าของงาน 4.ครูคอยให้คำแนะนำและให้ คำปรึกษาในเรื่องที่นักเรียน สงสัย 5.ครูสังเกตพฤติกรรมการทำงานและประเมินการทำ โครงงานของนักเรียนแต่ละ กลุ่ม	3.นักเรียนลงมือปฏิบัติ โครงงานตามขั้นตอนที่ วางแผนไว้ โดยการสืบค้น ข้อมูลจากเอกสารตำรา แหล่ง เรียนรู้ในชุมชน สัมภาษณ์ และการสอบถามผู้ผลิตและ ผู้บริโภค 4.นักเรียนรวบรวมข้อมูล ที่ได้มาและช่วยกันเรียบเรียง ตรวจสอบความถูกต้อง 5.นักเรียนนำข้อมูลที่ ตรวจสอบความถูกต้องแล้วมา เขียนสรุปเรื่องที่ได้ศึกษาเป็น ผังความคิด
คาบเรียนที่ 5 5.ขั้นรายงานโครงงาน	6.ประเมินสรุปการทำงานและ เสนอแนะการทำงานของแต่ละ กลุ่มโดยภาพรวม	6.นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอ ผลงานหน้าชั้นเรียนใน รูปแบบผังความคิด

ขั้นสรุป

6.ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของผู้ผลิตและผู้บริโภคที่นักเรียนแต่ละกลุ่มได้นำเสนอ

7.ครูให้ข้อมูลและอธิบายความรู้เพิ่มเติมจากที่นักเรียนได้นำเสนอ

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1.หนังสือเรียน รายวิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จัดทำโดย
สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์

2.แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

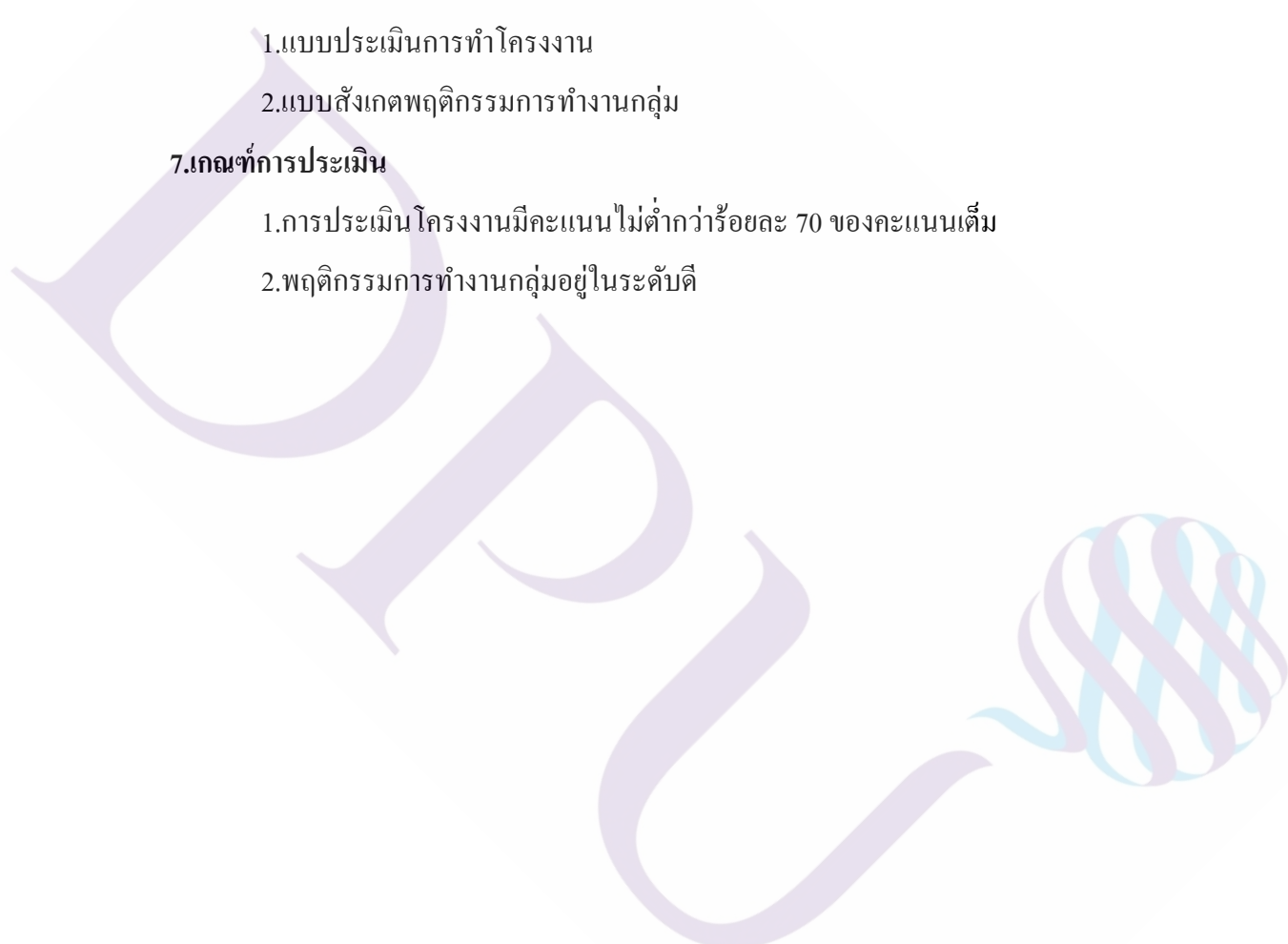
3. เว็บไซต์ต่าง ๆ ทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง
4. เอกสาร วารสาร เกี่ยวกับผู้ผลิตและผู้บริโภค
5. ใบความรู้ที่ 1 เรื่องผู้ผลิตและผู้บริโภค
6. ใบงานที่เป็นรูปแบบของโครงการงาน

6. การวัดและประเมินผล

1. แบบประเมินการทำโครงการงาน
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

7. เกณฑ์การประเมิน

1. การประเมินโครงการงานมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม
2. พฤติกรรมการทำงานกลุ่มอยู่ในระดับดี

ใบความรู้ที่ 1 ความหมายของผู้ผลิตและผู้บริโภค

การผลิตและการบริโภคมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน การผลิตเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งหากมีผู้บริโภคน้อยเกินไป ผู้ผลิตต้องเร่งผลิตสินค้าและบริการให้เพียงพอ กับความต้องการของผู้บริโภค และหากมีการผลิตสินค้าและบริการแล้วไม่มีผู้บริโภค ก็จะเกิดความเสียหายหรือขาดทุน

ดังนั้น ในการศึกษาทรัพยากรการผลิตควรพิจารณาถึงประเภทของการผลิต พฤติกรรม ผู้ผลิต และอุปทาน การเลือกใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิต ปัจจัยที่นำมาใช้ในการผลิต และปัจจัยในการบริโภคของผู้บริโภคควบคู่กันไป

1. ผู้ผลิต

ผู้ผลิต หมายถึง ผู้ที่นำเอาปัจจัยการผลิตมาแปรรูปเพื่อให้เกิดเป็นสินค้าและบริการ เช่น ชวนาทำนาได้ข้าว ชาวสวนปลูกผักได้ผัก ชาวประมงเลี้ยงปลาได้ปลา เจ้าของโรงงานผลิตผลไม้กระป๋อง เป็นต้น ชวนา ชาวสวน ชาวประมง เจ้าของโรงงาน บุคคลต่างๆเหล่านี้ เราเรียกว่า ผู้ผลิต ซึ่งผู้ผลิตส่วนใหญ่มักจะผลิตสินค้าหรือบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค โดยมีกำไรเป็นสิ่งจูงใจ

ผู้ผลิต ตามความหมายทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่นำทรัพยากรมาทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือผลิตสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ผู้ผลิต หมายถึง ผู้ที่นำปัจจัยการผลิตซึ่งมีอยู่อย่างจำกัด ได้แก่ ที่ดิน แรงงาน ทุน และผู้ประกอบการ มาผ่านกระบวนการผลิตอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อผลิตเป็นสินค้าและบริการประเภทเศรษฐกิจ

บทบาทของผู้ผลิตที่มีคุณภาพ

1. มีความรับผิดชอบหรือคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ผู้ผลิตที่มีคุณภาพจะเลือกใช้ทรัพยากรการผลิตอย่างประหยัดไม่ฟุ่มเฟือยและคำนึงถึงการนำมาใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าที่สุด มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติส่วนรวมที่อาศัยอยู่ เช่น

- 1) ไม่ปล่อยน้ำเสียจากการผลิตลงสู่แหล่งน้ำ
- 2) ไม่ปล่อยควันพิษสู่อากาศ
- 3) ปลูกต้นไม้ทดแทนไม้ที่นำมาใช้

2. มีจรรยาบรรณ ผู้ผลิตที่ดีจะต้องมีจรรยาบรรณในการผลิต ได้แก่

- 1) ไม่หลอกลวงผู้บริโภค
- 2) ผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ
- 3) กำหนดราคาสินค้าและบริการให้เหมาะสม ไม่ขายสินค้าแพงเกินไป
- 4) รับผิดชอบในสินค้าและบริการที่ได้ผลิตและพร้อมที่จะรับฟังข้อเสนอแนะและแก้ไขข้อบกพร่องในสินค้าและบริการ

3. มีทัศนคติในการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

- 1) ใช้ทรัพยากรในการผลิตอย่างประหยัด
- 2) ใช้ทรัพยากรในการผลิตโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม
- 3) ใช้ทรัพยากรในการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ผู้ผลิตที่มีคุณภาพจะวางแผนก่อนลงมือทำการผลิตเสมอ

- 1) สำรวจความต้องการของผู้บริโภคก่อน
- 2) ศึกษาขั้นตอนการผลิตทุกด้านเพื่อป้องกันการผิดพลาดและลดการสูญเสีย

2. ผู้บริโภค

ผู้บริโภค หมายถึง ผู้ที่ซื้อสินค้าหรือบริการของผู้ผลิตไปใช้ประโยชน์ตามความต้องการของตน เช่น นักเรียนซื้อจากแม่ค้าไปรับประทาน พ่อซื้อสินค้าต่างๆ จากห้างสรรพสินค้าไปใช้ ชวนาซื้อผักผลไม้จากชาวสวนไปรับประทาน และชาวสวนซื้อข้าวจากชาวนาไปรับประทาน เป็นต้น ซึ่งบุคคลต่างๆ เหล่านี้ เรียกว่า ผู้บริโภค ซึ่งผู้บริโภคส่วนใหญ่มักจะนำเงินไปซื้อสินค้าหรือบริการที่ตนเองต้องการมาใช้ จึงอยู่ในฐานะเป็นผู้ซื้อ

ผู้ที่ใช้ประโยชน์จากสินค้าหรือบริการเพื่อตอบสนองความต้องการโดยตรงของบุคคลผู้นั้น ผลที่ได้รับจากการบริโภคคือ อรรถประโยชน์หรือความพอใจ ผู้บริโภคอาจจะเป็นตัวบุคคล กลุ่มบุคคล ครอบครัว และอาจหมายถึงรัฐบาลด้วยก็ได้ ประเด็นสำคัญอยู่ที่ว่า การซื้อสินค้าหรือบริการนั้นจะต้องไม่ใช่เป็นการนำไปผลิตหรือขายต่อ

ส่วนความหมายในทางเศรษฐศาสตร์ ผู้บริโภค หมายถึง การศึกษาถึงวิธีการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อผลิตสินค้าและบริการต่างๆสนองตอบต่อความต้องการของมนุษย์

สรุป ผู้บริโภคจึงหมายถึง ผู้ซื้อหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจ หรือผู้ซึ่งได้รับการเสนอหรือการชักชวน จากผู้ประกอบธุรกิจ เพื่อให้ซื้อสินค้าหรือรับบริการ และหมายความรวมถึงผู้ใช้สินค้า หรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจโดยชอบ แม้มิได้เป็นผู้เสียค่าตอบแทนก็ตาม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

รายวิชา สังคมศึกษาฯ รหัสวิชา ส 13101 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษาฯ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 การผลิตและการแข่งขันทางการค้า
 เรื่อง ปัญหาพื้นฐานและการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 5 ชั่วโมง

1.มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นทางการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง

ส 3.1 ป.3/3 - อธิบายได้ว่าทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดมีผลต่อการผลิตและบริโภคสินค้าและบริการ

ส 3.2 ป.3/3 - อธิบายเหตุผลการแข่งขันทางการค้าที่มีผลทำให้ราคาสินค้าลดลง

2.จุดประสงค์การเรียนรู้

1.นักเรียนสามารถอธิบายถึงปัญหา วางแผน คำนวณและสรุปเรื่องเกี่ยวกับปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจได้

2.นักเรียนสามารถทำงานกลุ่มได้

3.สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

สินค้าและบริการเกิดจากการนำทรัพยากรการผลิตหรือปัจจัยการผลิตมาทำการผลิตให้เป็นสินค้าและบริการ ในทางเศรษฐศาสตร์แบ่งสินค้าและบริการเป็น 2 ประเภท คือ สินค้าและบริการที่จำเป็น และ สินค้าและบริการที่ต้องการ เราควรใช้สินค้าและบริการให้เกิดประโยชน์สูงสุด เนื่องจากทรัพยากรที่นำมาใช้ในการผลิตมีจำกัด

4.สาระการเรียนรู้

- 1) ความหมายของปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ
- 2) ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่เกิดจากความหายากของทรัพยากรกับความต้องการของมนุษย์ที่มีไม่จำกัด
- 3) ความสำคัญและผลกระทบของการแข่งขันทางการค้าที่มีผลทำให้ราคาสินค้าลดลง

5.การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

- 1.ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับอาชีพของครอบครัวนักเรียนแล้ววิเคราะห์ว่าอาชีพนี้ใช้ทรัพยากรอะไรบ้างในการผลิตและมีปัญหาอะไรบ้าง
2. ครูแบ่งกลุ่มนักเรียน 5 กลุ่ม โดยใช้กลุ่มเดิม
- 3.ครูเปิดวิดีโอ เรื่องปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจให้นักเรียนดูใช้เวลาประมาณ 5 นาที หลังจากนั้นครูซักถามเพื่อนำไปสู่ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจเช่น
 - 1) ถ้านักเรียนเป็นผู้ผลิตนักเรียนจะผลิตสินค้าและบริการประเภทไหน
 - 2) นักเรียนจะมีวิธีแก้ไขปัญหาทางการผลิตอย่างไร

ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้

- 5.นักเรียนทุกกลุ่มลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงานมี 4

ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
คาบเรียนที่ 1 1.ขั้นวางแผนการทำงาน	1.ครูให้นักเรียนศึกษาปัญหาที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้าและบริการในชุมชน โดยที่ครูคอยให้คำแนะนำและคำปรึกษา	1.นักเรียนศึกษาปัญหาที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้าและบริการในชุมชนหรือท้องถิ่นที่นักเรียนสนใจและช่วยกันค้นคว้าข้อมูลต่างๆ จากใบความรู้ เว็บไซต์ต่างๆ ทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง หนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ โครงการ	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
2.ขั้นศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล	2.ครูคอยดูแลและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน ในการวางแผน	2.นักเรียนร่วมกันวางแผนการทำงาน โดยมีการแบ่งหน้าที่ในการทำงานเพื่อฝึกการทำงานร่วมกัน และช่วยกันกำหนดขั้นตอนการทำงาน และระยะเวลาการทำงาน การวางแผนการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
คาบเรียนที่ 2 - 4 3 และ 4 ขั้นดำเนินการและสรุปผล	3.ครูติดตามการทำงานของนักเรียนอย่างใกล้ชิด สอบถามความก้าวหน้าของงาน 4.ครูคอยให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาในเรื่องที่นักเรียนสงสัย 5.ครูสังเกตพฤติกรรมการทำงานและประเมินการทำโครงการของนักเรียนแต่ละกลุ่ม	3.นักเรียนลงมือปฏิบัติโครงการตามขั้นตอนที่วางแผนไว้ โดยการสืบค้นข้อมูลจากเอกสารตำรา แหล่งเรียนรู้ฝึกอาชีพในชุมชน สัมภาษณ์ และการสอบถามผู้ผลิตสินค้ารายย่อยในชุมชน และท้องถิ่น ตลาดนัดชุมชน 4.นักเรียนรวบรวมข้อมูลที่ได้อมาและช่วยกันเรียบเรียงตรวจสอบความถูกต้อง 5.นักเรียนนำข้อมูลที่ตรวจสอบความถูกต้องแล้วมาเขียนสรุปเรื่องที่ได้ศึกษา
คาบเรียนที่ 5 4.ขั้นรายงานโครงการ	6.ประเมินสรุปการทำงานและเสนอแนะการทำงานของแต่ละกลุ่มโดยภาพรวม	6.นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนในรูปแบบแผ่นพับ

ขั้นสรุป

6.ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่นักเรียนแต่ละกลุ่มได้นำเสนอ

7.ครูให้ข้อมูลและอธิบายความรู้เพิ่มเติมจากที่นักเรียนได้นำเสนอ

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1.หนังสือเรียน รายวิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จัดทำโดย สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์

2.แหล่งเรียนรู้ฝึกออาชีพในชุมชน

3.เว็บไซต์ต่าง ๆ ทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง

4.เอกสาร วารสารเกี่ยวกับผู้ผลิตและผู้บริโภค

5.ใบความรู้ที่ 2 เรื่องปัญหาพื้นฐานและการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

6.ใบงานที่เป็นรูปแบบของโครงการ

6.การวัดและประเมินผล

1.แบบประเมินการทำโครงการ

2.แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

7.เกณฑ์การประเมิน

1.การประเมิน โครงการมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

2.พฤติกรรมการทำงานกลุ่มอยู่ในระดับดี

ใบความรู้ที่ 2 ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

ในการผลิตสินค้าและบริการต้องใช้ทรัพยากรในการผลิตต่างๆซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยมีทรัพยากรอยู่อย่างจำกัด ขณะที่จำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น และมีความต้องการใช้สินค้าและบริการต่างๆ อย่างไม่จำกัด ส่งผลให้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ไม่เพียงพอต่อความต้องการของทุกคน ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรที่ใช้ในการผลิต

การที่ทรัพยากรมีจำกัดหรือขาดแคลนย่อมส่งผลต่อการผลิตและผู้บริโภคสินค้าและบริการ เช่น ในการผลิตน้ำตาลทรายต้องใช้น้ำอ้อยในการผลิต แต่ปริมาณน้ำอ้อยมีจำกัด เพราะพื้นที่ปลูกอ้อยถูกน้ำท่วม ทำให้ปริมาณน้ำตาลลดลง และส่งผลให้ราคาน้ำตาลทรายสูงขึ้น ผู้บริโภคจึงต้องซื้อน้ำตาลทรายในราคาที่แพงขึ้นกว่าเดิม หรืออาจไม่มีน้ำตาลทรายให้ซื้อเนื่องจากไม่มีสินค้า

ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เกิดขึ้นจากการที่ทรัพยากรเศรษฐกิจมีจำกัด เมื่อเทียบกับความต้องการของมนุษย์ที่มีอยู่อย่างไม่จำกัด ทำให้ทุกสังคมประสบปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ซึ่งจำแนกออกได้เป็น 3 ข้อ คือ

- 1) จะเลือกผลิตอะไร (What to produce)
- 2) ผลิตอย่างไร (How to produce)
- 3) ผลิตเพื่อใคร (For Whom to produce)

1. จะผลิตอะไร (What) เนื่องจากมีทรัพยากรจำกัดเมื่อเทียบกับความต้องการ ดังนั้นจึงต้องมีการตัดสินใจว่าจะเลือกทรัพยากรที่มีอยู่ นำไปผลิตสินค้าและบริการอะไรได้บ้างที่จำเป็นและเป็นจำนวนเท่าใด จึงจะสามารถสนองความต้องการและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อสังคม ตัวอย่างเช่น ประเทศชาติมีทรัพยากรจำกัดก็ต้องตัดสินใจว่าจะเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดนั้นไปในการผลิตอาหารเพื่อปากท้องของพลเมืองอย่างทั่วถึง หรือควรจะผลิตอาวุธยุทโธปกรณ์ทางทหารให้เป็นประเทศมหาอำนาจ เป็นต้น

2. ผลิตอย่างไร (How) หลังจากตัดสินใจได้ว่าจะผลิตอะไรเป็นจำนวนสักเท่าใดแล้ว ปัญหาที่เราจะต้องตัดสินใจขั้นต่อไปก็คือ เราจะใช้เทคนิคและกรรมวิธีการผลิตสินค้าและบริการที่ผู้บริโภคต้องการวิธีการใด และจะใช้ปัจจัยการผลิตมากน้อยในสัดส่วนเท่าใดจึงจะมีประสิทธิภาพมากที่สุด หรือเสียต้นทุนต่ำที่สุด เนื่องจากผู้ผลิตมีเทคนิคและกรรมวิธีการผลิตสินค้าได้หลายวิธีที่

สามารถให้ผลผลิตเท่าเทียมกัน จึงต้องเลือกใช้ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ตัวอย่างเช่น เกษตรกรต้องการปลูกข้าวให้ได้ข้าวเปลือก 1,000 เกวียน อาจเลือกใช้ที่นาจำนวนมากโดยใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์การเกษตรจำนวนน้อย หรืออาจเลือกใช้ที่นาจำนวนน้อยโดยใช้เทคโนโลยีการเกษตรจำนวนมาก ไม่ว่าเราใช้การผลิตวิธีใดก็สามารถได้ข้าวเปลือก 1,000 เกวียนเท่ากัน เป็นต้น

3. ผลิตเพื่อใคร (For Whom) ปัญหาว่าจะผลิตสินค้าและบริการเพื่อใคร คำตอบก็คือผลิตเพื่อประชาชนซึ่งเป็นผู้บริโภค หลังจากผลิตสินค้าและบริการได้แล้วก็จะมีการจำหน่ายแจกจ่ายให้ผู้บริโภค เงินที่ผู้บริโภคใช้จ่ายเพื่อเป็นเจ้าของสินค้าและบริการจะตกไปอยู่กับใคร จำนวนเท่าใด เป็นการศึกษาถึงการผลิต การบริโภค และการแบ่งสรรทรัพยากรการผลิตโดยการซื้อขายแลกเปลี่ยนกัน การที่ผู้บริโภคแต่ละคนจะได้สินค้าและบริการมากน้อยแค่ไหน หรือรัฐบาลของบางประเทศอาจเป็นผู้กำหนด ตามนโยบายของรัฐบาลว่าจะจัดสรรให้แก่กลุ่มบุคคลใด ด้วยวิธีการอย่าง

การตัดสินใจว่า เราควรจะมีผลิตอะไร ผลิตอย่างไร และผลิตเพื่อใครดังกล่าวนี้ เป็นเรื่องของการจัดสรรทรัพยากรการผลิตที่มีอยู่จำกัด เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ที่มีไม่จำกัด ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดและอำนวยการประโยชน์สูงสุดต่อสังคม เศรษฐกิจ ส่วนการแก้ปัญหาจะแตกต่างกันไป แล้วแต่ระบบเศรษฐกิจของสังคมนั้นๆ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

รายวิชา สังคมศึกษาฯ รหัสวิชา ส 13101 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษาฯ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 การผลิตและการแข่งขันทางการค้า เรื่อง การแข่งขันทางการค้า
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 6 ชั่วโมง

1.มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นทางการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง

ส 3.2 ป.3/3

- อธิบายเหตุผลการแข่งขันทางการค้าที่มีผลทำให้ราคาสินค้าลดลง
- อธิบายความสำคัญในการแข่งขันทางการค้าได้

2.จุดประสงค์การเรียนรู้

1.นักเรียนสามารถอธิบายถึงปัญหา วางแผน คำนวณและสรุปเรื่องเกี่ยวกับการผลิตและการแข่งขันทางการค้าได้

2.นักเรียนสามารถทำงานกลุ่มได้

3.สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

สินค้าและบริการเกิดจากการนำทรัพยากรการผลิตหรือปัจจัยการผลิตมาทำการผลิตให้เป็นสินค้าและบริการ ในทางเศรษฐศาสตร์แบ่งสินค้าและบริการเป็น 2 ประเภท คือ สินค้าและบริการที่จำเป็น และ สินค้าและบริการที่ต้องการ เราควรใช้สินค้าและบริการให้เกิดประโยชน์สูงสุด เนื่องจากทรัพยากรที่นำมาใช้ในการผลิตมีจำกัด

4.สาระการเรียนรู้

- 1) ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่เกิดจากความหายากของทรัพยากรกับความต้องการของมนุษย์ที่มีไม่จำกัด
- 2) ความสำคัญและผลกระทบของการแข่งขันทางการค้าที่มีผลทำให้ราคาสินค้าลดลง

5.การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับการค้าขายสินค้าในชุมชนและท้องถิ่น
- 2.ครูแบ่งกลุ่มนักเรียน กลุ่มละ 5 คน โดยใช้กลุ่มเดิม
- 3.ครูเปิดวิดีโอเรื่องการแข่งขันทางการค้าให้นักเรียนดูใช้เวลาประมาณ 5 นาที หลังจากนั้นครูซักถามเพื่อนำไปสู่ปัญหาเกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้า เช่น
 - 1) นักเรียนคิดว่าอะไรเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนเลือกซื้อสินค้า
 - 2) ถ้านักเรียนจะตัดสินใจซื้อสินค้า 1 อย่าง จะมีวิธีเลือกซื้ออย่างไร

ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้

- 4.นักเรียนทุกกลุ่มลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงานมี 4

ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
คาบเรียนที่ 1 1.ขั้นวางแผนการทำงาน	1.ครูให้นักเรียนศึกษาปัญหาที่เกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้าในชุมชน โดยที่ครูคอยให้คำแนะนำและคำปรึกษา	1.นักเรียนศึกษาปัญหาที่เกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้าในชุมชนหรือท้องถิ่นที่นักเรียนสนใจและช่วยกันค้นคว้าข้อมูลต่างๆ จากใบความรู้ เจ้าของร้านค้าในชุมชนและท้องถิ่น หนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
2.ขั้นศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล	2.ครูคอยดูแลและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน ในการวางแผน	2.นักเรียนร่วมกันวางแผนการทำงาน โดยมีการแบ่งหน้าที่ในการทำงานเพื่อฝึกการทำงานร่วมกัน และช่วยกัน
ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
คาบเรียนที่ 2 - 4 3 และ 4 ขั้นดำเนินการและ สรุปผล	3.ครูติดตามการทำงานของนักเรียนอย่างใกล้ชิด สอบถามความก้าวหน้าของงาน 4.ครูคอยให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาในเรื่องที่นักเรียนสงสัย 5.ครูสังเกตพฤติกรรมการทำงานและประเมินการทำโครงงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม	กำหนดขั้นตอนการทำงาน และระยะเวลาการทำงาน การวางแผนการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เจ้าของร้านค้าในชุมชนและท้องถิ่น และเว็บไซต์ต่างๆ ในอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง 3.นักเรียนลงมือปฏิบัติโครงงานตามขั้นตอนที่วางแผนไว้ โดยการสืบค้นข้อมูลจากเอกสารตำรา แหล่งเรียนรู้ในชุมชน สัมภาษณ์ และการสอบถามเจ้าของร้านค้า พ่อค้าแม่ค้าในชุมชน และท้องถิ่น และผู้บริโภค 4.นักเรียนรวบรวมข้อมูลที่ได้มาและช่วยกันเรียบเรียงตรวจสอบความถูกต้อง 5.นักเรียนนำข้อมูลที่ตรวจสอบความถูกต้องแล้วมาเขียนสรุปเรื่องที่ได้ศึกษา

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
คาบเรียนที่ 5-6 4.ขั้นรายงานโครงงาน	6.ประเมินสรุปการทำงานและ เสนอแนะการทำงานของแต่ ละกลุ่มโดยภาพรวม	6.นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอ ผลงานหน้าชั้นเรียนใน รูปแบบสถานการณ์จำลอง

ขั้นสรุป

5.ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของการแข่งขันทางการค้าที่นักเรียนแต่ละกลุ่ม
ได้นำเสนอ

6.ครูให้ข้อมูลและอธิบายความรู้เพิ่มเติมจากที่นักเรียนได้นำเสนอ

7.ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (posttest) 1 ชุด

จำนวน 20 ข้อ

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1.หนังสือเรียน รายวิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จัดทำโดย
สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์

2.ร้านค้าในชุมชนและท้องถิ่น

3.เว็บไซต์ต่าง ๆ ทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง

4.เอกสาร วารสารเกี่ยวกับผู้ผลิตและผู้บริโภค

5.ใบความรู้ที่ 3 เรื่องการแข่งขันทางการค้า

6.ใบงานที่เป็นรูปแบบของโครงงาน

6.การวัดและประเมินผล

1.แบบประเมินการทำโครงงาน

2.แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

7.เกณฑ์การประเมิน

1.การประเมินโครงงานมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

2.พฤติกรรมการทำงานกลุ่มอยู่ในระดับดี

ใบความรู้ที่ 3 การผลิตและการแข่งขันทางการค้า

การผลิต

การผลิต หมายถึง การแปรสภาพทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์เป็นสินค้าหรือบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการมนุษย์

ปัจจัยการผลิต

สิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานที่ผู้ผลิตนำมาผ่านกระบวนการผลิตนำมาผ่านกระบวนการผลิตจนเกิดเป็นสินค้าและบริการ เรียกว่า ปัจจัยการผลิต ซึ่งแบ่งเป็น 4 ประเภท ดังนี้

- 1) ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ แม่น้ำ แร่ธาตุ น้ำมัน ที่ดิน
- 2) ทุน เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการผลิตสินค้าและบริการ ทุนมี 2 ประเภท คือ
 - วัตถุดิบ คือ เครื่องมือเครื่องใช้ประเภทต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นมาเพื่อทุนแรงในการผลิตสินค้าและบริการ เช่น เครื่องจักร อุปกรณ์การผลิต โรงงาน
 - เงินทุน คือ จำนวนเงินที่นำไปซื้อหรือทำให้ได้มาซึ่งวัตถุดิบประเภทต่าง ๆ หรือจ่ายเป็นค่าจ้าง
- 3) แรงงาน กำลังกายและกำลังสติปัญญาของมนุษย์ในการผลิต เช่น แรงงานทางสมองของมนุษย์ ทำให้คิดประดิษฐ์เครื่องจักร เครื่องทุนต่าง ๆ ที่จะนำมาผลิตสินค้าและบริการ
- 4) การประกอบการ การจัดตั้งองค์การการผลิต เพื่อดำเนินการผลิตโดยนำทรัพยากรธรรมชาติ ทุน และแรงงาน มาผลิตเป็นสินค้าและบริการ

การแข่งขันทางการค้า

คือ การที่ผู้ผลิตหรือผู้ขายมากกว่าสองรายขึ้นไป แสวงหาวิธีการเพื่อให้สินค้าของตนขายได้จำนวนมากหรือได้กำไรมาก หรือให้มีพื้นที่วางขายสินค้าในท้องตลาดมากที่สุด โดยผู้ผลิตหรือผู้ขายจะมีการแข่งขันกันทั้งในด้านราคาคุณภาพและมาตรฐาน การบริการ การโฆษณา รวมทั้งปัจจัยอื่น ๆ ที่จะมีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าของผู้บริโภค เมื่อมีการแข่งขันทางการค้าจะทำให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงการผลิต เพื่อให้สินค้ามีคุณภาพดีขึ้น เพราะผู้ผลิตต้องปรับปรุงและพัฒนาสินค้าของตนเองเพื่อให้สามารถขายได้ ถ้ามีผู้ผลิตหลายรายแข่งขันกันผลิตสินค้าออกมาจำนวนมาก ทำให้ปริมาณสินค้ามีมากเกินไปเกินความต้องการของผู้บริโภค ส่งผลให้ผู้บริโภคมีโอกาสเลือกซื้อสินค้าจากหลายแหล่ง ถ้าแหล่งใดแพงกว่าผู้บริโภคนั้นก็จะซื้อสินค้าจากแหล่งอื่นที่มีราคาถูกกว่า

รวมทั้งผู้บริโภคได้เลือกซื้อสินค้าที่มีคุณภาพดี และยังสามารถได้รับปัจจัยส่งเสริมการขายอื่นที่ผู้ผลิตหรือผู้ขายเพิ่มขึ้นมาเพื่อดึงดูดใจผู้บริโภคอีกด้วย

การลดราคา เช่น ร้านค้า 2 ร้านขายเสื้อยืดแบบเดียวกันร้าน จ. ขายเสื้อยืดตัวละ 150 บาท ร้าน ช. ตัวละ 145 บาท ผู้ซื้อก็จะเลือกซื้อร้าน ช. เป็นต้น

การเพิ่มปริมาณ เช่น แป้งฝุ่น ก. ปริมาณ 200 กรัม ราคา 30 บาท แป้งฝุ่น ข. ปริมาณ 250 กรัม ราคา 30 บาท ผู้ซื้อก็จะเลือกซื้อแป้งฝุ่น ข. เป็นต้น

การเพิ่มคุณค่า เช่น นมถั่วเหลือง A ราคา 10 บาท นมถั่วเหลือง B เพิ่มงาดำ 2 เท่า ราคา 10 บาทเท่ากับ นมถั่วเหลือง A ผู้ซื้อก็จะเลือกซื้อนมถั่วเหลือง B เป็นต้น

การแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศมหาอำนาจของโลกถือเป็นการแย่งตลาดทางการค้าที่สำคัญอย่างมาก

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างแบบประเมินการทำโครงการต่อการจัดการเรียนรู้
วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

**แบบประเมินการทำโครงการต่อการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม
โดยใช้โครงงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3**

ชื่อโครงงาน.....กลุ่มที่.....ชั้น ป.3
 รายชื่อผู้จัดทำ 1..... 2.....
 3..... 4.....

ตอนที่ 1 โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนน

คำชี้แจง ให้ผู้สอนประเมินการทำโครงงานของนักเรียน แล้วให้คะแนนตามเกณฑ์การประเมินตามสภาพจริง

เกณฑ์การให้คะแนน

3 หมายถึง ดี

2 หมายถึง พอใช้

1 หมายถึง ปรับปรุง

รายการประเมิน	ระดับคะแนน			ข้อเสนอแนะ
	3	2	1	
1. การวางแผนการทำงาน				
1.1 การกำหนดเรื่องที่จะศึกษา				
1.2 การวิเคราะห์และการวางแผนการปฏิบัติงาน				
1.3 การกำหนดเครื่องมือในการสืบค้น				
1.4 การแบ่งหน้าที่ในการทำงานของสมาชิก				
1.5 การกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ				
2. การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล				
2.1 ค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งความรู้ต่างๆ				
2.2 ข้อมูลจากการค้นคว้าถูกต้อง				
2.3 มีความน่าสนใจ				
2.4 ค้นหาข้อมูลตามเวลาที่กำหนด				
2.5 ข้อมูลสอดคล้องกับโครงงาน				
3. การดำเนินการ				
3.1 กำหนดขั้นตอนและวิธีดำเนินงาน				
3.2 ปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีดำเนินงาน				

รายการประเมิน	ระดับคะแนน			ข้อเสนอแนะ
	3	2	1	
3.3 การเอาใจใส่และความรับผิดชอบของสมาชิก				
3.4 การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์				
3.5 การจัดทำข้อมูลและบันทึกข้อมูล				
4. การสรุปผล				
4.1 การสรุปข้อมูลตรงกับเรื่องที่ศึกษา				
4.2 การสรุปข้อมูลสอดคล้องกัน				
4.3 การสรุปข้อมูลตามลำดับ				
4.4 การสรุปข้อมูลตามเวลาที่กำหนด				
4.5 การใช้ภาษาเรียบเรียงข้อมูลถูกต้อง				
5. รายงานโครงการ				
5.1 ความครบถ้วนสมบูรณ์				
5.2 รูปแบบและการนำเสนอ				
5.3 การตอบข้อซักถามการนำเสนอ				
5.4 การใช้ภาษาเหมาะสม				
5.5 การใช้เวลานำเสนอตามที่กำหนด				
รวม				
คะแนนรวมทั้งหมด (คะแนนทั้งหมดหารด้วย 5)				

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

เกณฑ์การประเมินแบบประเมินการทำโครงการ

รายการประเมิน	เกณฑ์ระดับคุณภาพ		
	(ดี) 3	(พอใช้) 2	(ปรับปรุง) 1
1. การวางแผนการทำงาน	มีการวางแผน ออกแบบการทำงาน การแบ่งหน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่มอย่างเป็นระบบ	มีการวางแผน ออกแบบการทำงาน การแบ่งหน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่มอย่างเหมาะสม โดยมีครูแนะนำเป็นระยะ	ไม่มีการวางแผน ออกแบบการทำงานและการแบ่งหน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่ม
2. การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล	ค้นคว้าข้อมูล จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เชื่อถือได้ และมีการเชื่อมโยงให้เห็นเป็นภาพรวม	ค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสม โดยมีครูแนะนำบ้าง แต่ไม่มีการเชื่อมโยงให้เห็นเป็นภาพรวม	ไม่มีการวางแผนค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ และเก็บรวบรวมข้อมูล โดยไม่มีการคัดเลือก
3. การดำเนินการ	ลงมือปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอนด้วยความคล่องแคล่ว และตั้งใจ มีการปรับปรุงเป็นระยะ มีจัดกระทำข้อมูลอย่างเป็นระบบ	ลงมือปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอนด้วยความคล่องแคล่ว และตั้งใจ มีการปรับปรุงบ้าง มีจัดกระทำข้อมูลอย่างเป็นระบบ	ลงมือปฏิบัติข้ามขั้นตอน ไม่มีการปรับปรุงการทำงาน มีจัดกระทำข้อมูลที่ไม่เป็นระบบ
4. การสรุปผล	สรุปผลได้อย่างถูกต้อง กระชับ ชัดเจน และครอบคลุมเนื้อหา มีเหตุผลที่อ้างอิงจากการสืบค้นได้	สรุปผลได้อย่างกระชับ แต่ยังไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุมเนื้อหา	สรุปผลโดยไม่ใช้ข้อมูล และไม่ถูกต้อง

รายการประเมิน	เกณฑ์ระดับคุณภาพ		
	(ดี) 3	(พอใช้) 2	(ปรับปรุง) 1
5. รายงานโครงการ	เขียนรายงาน ถูกต้อง และชัดเจนและมีการเชื่อมโยงให้เห็นเป็นภาพรวม นำเสนอและตอบคำถามได้ชัดเจน ถูกต้อง	เขียนรายงานอย่างถูกต้อง และชัดเจน แต่ขาดการเรียบเรียง นำเสนอและตอบคำถาม ได้อย่างถูกต้อง	เขียนรายงานได้ แต่ใช้ภาษาไม่ถูกต้อง และไม่ชัดเจน นำเสนอและตอบคำถามไม่ถูกต้อง

ภาคผนวก ค
ตัวอย่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
วิชาสังคมศึกษา เรื่องการผลิตและการแข่งขันทางการค้า ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

คำชี้แจง 1. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องการผลิตและการแข่งขันทางการค้า ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีข้อคำถามทั้งหมด 20 ข้อ 20 คะแนน (เวลา 30 นาที)

2. คำถามในแบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบเลือกตอบ ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วทำเครื่องหมาย x ลงในกระดาษคำตอบ

.....

1. ถ้าสินค้ามีราคาตกลงจะส่งผลดีต่อผู้บริโภคอย่างไร

- ก. ซื้อสินค้าได้ในราคาถูกและได้สินค้าจำนวนน้อยลง
- ข. ซื้อสินค้าได้ในราคาถูกและได้สินค้าจำนวนมากขึ้น
- ค. ซื้อสินค้าได้ในราคาแพงและได้สินค้าจำนวนน้อยลง
- ง. ซื้อสินค้าได้ในราคาแพงและได้สินค้าจำนวนมากขึ้น

2. ระหว่างตะกร้าหวายกับตะกร้าพลาสติกนักเรียนควรเลือกใช้อะไร

- ก. ตะกร้าหวาย เพราะราคาถูก
- ข. ตะกร้าหวาย เพราะคนไทยทำเอง
- ค. ตะกร้าพลาสติก เพราะมีความคงทนกว่า
- ง. ตะกร้าพลาสติก เพราะมีสีให้เลือกมากกว่า

3. ปัจจัยใดที่ทำให้สินค้าและบริการมีราคาตกลง

- ก. สินค้าขาดแคลน
- ข. คุณภาพของสินค้าดีขึ้น
- ค. การแข่งขันทางการค้ามากขึ้น
- ง. ความต้องการของผู้บริโภคลดลง

4. คุณลุงเอसानตะกร้าไม้ไผ่และसानแก้วหวายไว้ขายนักท่องเที่ยว คุณลุงเอเป็นอะไร

- ก. ผู้บริโภค
- ข. นายทุน
- ค. ผู้ผลิต
- ง. ลูกค้า

5. ข้อใดเป็นการดึงจุดใจผู้บริโภคด้วยการเพิ่มคุณค่า

- ก. นม a ราคา 10 บาท นม b เพิ่มงาดำ ราคา 10 บาท
- ข. ร้าน ค ขายสมุด เล่มละ 10 บาท ร้าน ง ขายสมุด 3 เล่ม 25 บาท
- ค. ร้าน ก ขายถุงผ้าใบละ 60 บาท ร้าน ข ขายถุงผ้า ใบละ 49 บาท
- ง. น้ำตาลทราย c ปริมาณ 1 กิโลกรัม ราคา 30 บาท น้ำตาลทราย d ปริมาณ 1.5 กิโลกรัม ราคา 30 บาท

6. จอยโทรศัพท์ที่ส่งพิซซ่ามารับประทานที่บ้านกับครอบครัว จอยเป็นอะไร

- ก. เจ้าของกิจการ
- ข. ผู้บริโภค
- ค. แม่ค้า
- ง. ผู้ผลิต

7. เมื่อสินค้ามีราคาตกลง ในฐานะที่เป็นผู้ผลิตควรปฏิบัติอย่างไรเพื่อให้มีผู้ซื้อสินค้าเพิ่มขึ้น

- ก. ลดการโฆษณาสินค้า
- ข. พัฒนาคุณภาพสินค้าให้ดี
- ค. เปลี่ยนไปผลิตสินค้าชนิดอื่น
- ง. เพิ่มกำลังการผลิตให้มากขึ้น

8. ก่อนซื้อสินค้าเราควรปฏิบัติอย่างไร

- ก. ดูว่าลดราคาหรือเปล่า
- ข. ต่อรองราคากับคนขาย
- ค. ดูว่ามีของแถมหรือเปล่า
- ง. สืบราคาหลายๆร้านก่อนซื้อสินค้า

9. ผู้ผลิต ผลิตสินค้ามาเพื่อตอบสนองความต้องการของ

- ก. ผู้บริโภค
- ข. นักธุรกิจ
- ค. ข้าราชการ
- ง. นักลงทุนต่างประเทศ

10. ข้อใดไม่ใช่ทรัพยากรทางเศรษฐศาสตร์

- ก. พูน
- ข. แรงงาน
- ค. ผู้บริโภค
- ง. ผู้ประกอบการ

11. ถ้าท้องถิ่นที่นักเรียนอาศัยอยู่มีการทำไร่อ้อยเป็นจำนวนมาก นักเรียนจะเลือกผลิตสินค้าชนิดใด

- ก. สบู่
- ข. น้ำปลา
- ค. น้ำตาลทราย
- ง. อาหารกระป๋อง

12. ข้อใดไม่ใช่ผู้ผลิต

- ก. แยกทำสวนอ้อย
- ข. บีเป็นชาวนา
- ค. หน้อยซื้อผลไม้
- ง. ก้อยเลี้ยงปลาจุก

13. การแข่งขันทางการค้าส่งผลต่อผู้ผลิตอย่างไร

- ก. ขายสินค้าน้อยลง ได้เงินมากขึ้น
- ข. ขายสินค้ามากขึ้น ได้เงินมากขึ้น
- ค. ขายสินค้าเท่าเดิม ได้เงินมากขึ้น
- ง. ขายสินค้าเท่าเดิม ได้เงินน้อยลง

14. มิวอยากรับประทานส้มตำ แต่ไม่อยากจะเดินทางไปซื้อจึงไปเค้ดมะละกอหลังบ้านมาทำส้มตำรับประทานเอง มิว เป็นอะไร

- ก. ผู้ผลิต
- ข. ผู้บริโภค
- ค. ผู้ผลิตและผู้บริโภค
- ง. ลูกค้า

15. เมื่อทรัพยากรมีอย่างจำกัด แต่ความต้องการใช้สินค้าและบริการมีอย่างไม่จำกัดจะทำให้เกิดอะไรขึ้น)

- ก. เกิดผู้ผลิตรายใหม่ขึ้น
- ข. เกิดการขาดแคลนสินค้า
- ค. เกิดการผลิตสินค้าหลากหลายชนิด
- ง. เกิดการขาดแคลนเงินทุนในการผลิต

16. ใครเป็นผู้ผลิตข้าว ผักผลไม้ ในชุมชน

- ก. กรรมกร ข. จิตรกร
- ค. วิศวกร ง. เกษตรกร

17. ข้อใดมีทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค (ความเข้าใจ)

- ก. น้อยซื้อผลไม้
- ข. นิดเป็นชาวสวน
- ค. หน้อยปลูกกล้วยไม้
- ง. นงซื้อข้าวจากชาวนา

18. ข้อใดที่กล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับผลผลิตของบุคคลต่อไปนี้

- ก. ชาวนา – ข้าว ข. ชาวไร่ - เบ็ดไถ่
- ค. ชาวสวน - ผัก ผลไม้ ง. ชาวประมง - สัตว์น้ำ

19. ผู้ผลิตจะต้องตัดสินใจในเรื่องใดก่อนลงทุนผลิตสินค้าและบริการ

- ก. ผลิตสินค้าชนิดใด ผลิตเท่าใด และผลิตที่ไหน
- ข. ผลิตสินค้าที่ไหน ผลิตเพื่อใคร และผลิตเท่าใด
- ค. ผลิตสินค้าชนิดใด ผลิตอย่างไร และผลิตเพื่อใคร
- ง. ผลิตสินค้าชนิดใด ผลิตเมื่อใด และผลิตเพื่ออะไร

20. ผู้บริโภค หมายถึง

- ก. ผู้ที่นำสินค้าหรือบริการมาใช้
- ข. ผู้ที่นำเอาวัตถุดิบในการผลิตมาแปรรูปเป็นสินค้า
- ค. ผู้ที่นำสินค้าที่แปรรูปมาจำหน่าย
- ง. ผู้ที่เป็นเจ้าของร้านค้า

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม จากการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาและวัฒนธรรม
โดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

เรื่อง.....กลุ่มที่.....

ตอนที่ 1 โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนน

คำชี้แจง ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมที่สะท้อนของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วให้
คะแนนตามเกณฑ์การประเมินตามสภาพจริง

เกณฑ์การให้คะแนน

4	หมายถึง	ดีมาก	3	หมายถึง	ดี
2	หมายถึง	พอใช้	1	หมายถึง	ปรับปรุง

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				ข้อเสนอแนะ
	4	3	2	1	
1. การวางแผนการทำงาน					
2. การให้ความร่วมมือในการทำงาน					
3. การแสดงความคิดเห็น					
4. ความกระตือรือร้นในการทำงาน					
5. ความรับผิดชอบในหน้าที่					
6. การนำเสนอผลงานกลุ่ม					
รวม					
คะแนนรวมทั้งหมด					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

...../...../.....

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

รายการประเมิน	เกณฑ์ระดับคุณภาพ			
	(ดีมาก) 4	(ดี) 3	(พอใช้) 2	(ปรับปรุง) 1
1. การวางแผนการทำงาน	ปฏิบัติงานร่วมกันตามวิธีการและขั้นตอนที่กำหนดไว้ อย่างถูกต้องด้วยตนเองมีการปรับปรุงแก้ไข	ปฏิบัติงานร่วมกันตามวิธีการและขั้นตอนที่กำหนดไว้ด้วยตนเอง มีการปรับปรุงแก้ไข	ปฏิบัติงานร่วมกันตามวิธีการและขั้นตอนที่กำหนดไว้ โดยมีครูเป็นผู้แนะนำ	ปฏิบัติงานร่วมกันไม่ถูกต้องตามวิธีการและขั้นตอนที่กำหนดไว้ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข
2. การให้ความร่วมมือในการทำงาน	สมาชิกในกลุ่มทุกคนร่วมมือกันทำงาน มีการประสานงานที่ดี และเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มอื่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมบางช่วงของการนำเสนอ	สมาชิกส่วนใหญ่ในกลุ่มร่วมมือกันทำงาน มีการประสานงานที่ดี เปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มอื่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมบางช่วงของการนำเสนอ	สมาชิกในกลุ่มทุกคนร่วมมือกันทำงาน แต่ยังขาดการประสานในกลุ่ม เปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มอื่นมีส่วนร่วม น้อย	สมาชิกกลุ่มบางคนไม่ทำงาน ขาดการประสานงานในกลุ่ม ไม่เปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มอื่นเข้ามามีส่วนร่วม
3. การแสดงความคิดเห็น	แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อธิบายความรู้ และเปิดโอกาสให้สมาชิกเสนอแนวคิดใหม่ๆ อย่างสม่ำเสมอ	แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อธิบายความรู้ และเปิดโอกาสให้สมาชิกเสนอแนวคิดใหม่ๆ เป็นบางครั้ง	แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อธิบายความรู้ และเปิดโอกาสให้สมาชิกเสนอแนวคิดใหม่ๆ โดยมีครูเป็นผู้แนะนำ	ไม่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อธิบายความรู้ และไม่เปิดโอกาสให้สมาชิกเสนอแนวคิด

รายการประเมิน	เกณฑ์ระดับคุณภาพ			
	(ดีมาก) 4	(ดี) 3	(พอใช้) 2	(ปรับปรุง) 1
4. ความกระตือรือร้นในการทำงาน	มีความกระตือรือร้นในการทำงานและใฝ่เรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ	มีความกระตือรือร้นในการทำงานบ่อยครั้ง	มีความกระตือรือร้นในการทำงานเป็นบางครั้ง	ไม่มีความกระตือรือร้นในการทำงาน
5. ความรับผิดชอบต่อน้ำที่	มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ได้รับมอบหมายให้จนสำเร็จได้ด้วยตนเอง	ทำงานร่วมกันด้วยความพยายามเพื่อให้งานประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย	มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ได้รับมอบหมายให้จนสำเร็จ โดยต้องมีการตักเตือนเป็นบางส่วนใหญ่	ไม่มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ได้รับมอบหมาย
6. การนำเสนอผลงานกลุ่ม	มีความพร้อมในการนำเสนอผลงานโดยมีการเตรียมสื่อมาอย่างดี มีการจัดลำดับการนำเสนอที่ชัดเจน นำเสนอเนื้อหาตรงกับวัตถุประสงค์	มีการเตรียมสื่อการนำเสนอผลงานดี แต่ลำดับการนำเสนออาจมีการติดขัดบางครั้ง การนำเสนอยังมุ่งเน้นเนื้อหาที่ตรงกับวัตถุประสงค์	มีการเตรียมสื่อการนำเสนอผลงาน แต่ลำดับการนำเสนอ มีข้อผิดพลาดบ่อยครั้ง เนื้อหาที่นำเสนอไม่ตรงกับวัตถุประสงค์บางข้อ	มีการเตรียมสื่อการนำเสนอผลงาน แต่ขาดลำดับขั้นตอนในการนำเสนอ ผลงาน เนื้อหาที่นำเสนอไม่ตรงกับจุดประสงค์หลายข้อ

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ค่าเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ
3.50 – 4.00	ดีมาก
2.50 – 3.49	ดี
2.49 – 1.50	พอใช้
1.00 – 1.49	ปรับปรุง

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างแบบสอบถามความพึงพอใจ

แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน จากการพัฒนาการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาและ
วัฒนธรรมโดยใช้โครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ตอนที่ 1 โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็น

คำชี้แจง ให้นักเรียนประเมินความพึงพอใจ แล้วให้คะแนนตามเกณฑ์การประเมินตามสภาพจริง
เกณฑ์การให้คะแนน

5 หมายถึง มากที่สุด

4 หมายถึง ดีมาก

3 หมายถึง ดี

2 หมายถึง พอใช้

1 หมายถึง ปรับปรุง

รายการประเมิน	ระดับคะแนน					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
1. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้						
1.1 มีความเข้าใจเนื้อหามากขึ้น						
1.2 มีการทำงานเป็นขั้นตอน						
1.3 มีการวางแผนการทำงานร่วมกัน						
1.4 มีโอกาสแสดงความคิดเห็น						
1.5 กิจกรรมแบบนี้ไม่เคยเรียนมาก่อน						
2. ด้านสื่อการเรียนรู้						
2.1 สื่อการเรียนรู้น่าสนใจและน่าตื่นเต้น						
2.2 สื่อการเรียนรู้เข้ากับเนื้อหาในบทเรียน						
2.3 สื่อมีจำนวนมากเหมาะสมกับการทำโครงงาน						
3. ด้านผู้เรียน						
3.1 กล้าแสดงออกและมั่นใจ						
3.2 มีความสุขในการทำโครงงาน						
3.3 ชอบการเรียนรู้แบบโครงงาน						
3.4 มีความกระตือรือร้น						
4. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ						
4.1 ช่วยฝึกวิธีการค้นหาคำตอบ รวบรวมข้อมูล และ สรุปความรู้ด้วยตนเอง						
4.2 ช่วยฝึกการวางแผนการทำงานร่วมกับเพื่อนคนอื่นๆ						

รายการประเมิน	ระดับคะแนน					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
4. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ (ต่อ)						
4.3 ทำให้นักเรียนรู้จักท้องถิ่นตนเองมากขึ้น						

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – นามสกุล

นางสาววรรณา พักอยู่

ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ. 2551

ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาสื่อสารมวลชน

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตำแหน่งสถานที่ทำงานปัจจุบัน

ครูการศึกษาพิเศษและครูประจำวิชาสังคมศึกษา ศาสนา

และวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านเขาพระ อำเภอทับคล้อ

จังหวัดพิจิตร

